

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SLOVENE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Cek. rač. Ljubljana št. 10.850 za naročnino in št. 10.849 za inserate. Uprava: Kopitarjeva ulica 6 Tel. 40-01 do 40-05 Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje

Belgija pod okupacijo

V vrtincu burnih dogodkov vojne se zelo malo sliši o Belgiji, ki je z Nizozemsko in Luksemburško ter z Norveško postala žrtev spopada, v katerem je bila Francija z nekaj udarci v nepričakovano hitrem času do tal poražena. Zato bo zanimivo iz popolnoma nepristranskega nevtralnega vira izvedeti, v kakšnem položaju se danes Belgija nahaja.

Najprej ugotavljajo švicarski listi, da se okupacijska oblast današnje Nemčije obnaša zelo drugače, kakor so se obnašale oblasti Viljema II. nasproti Belgijcem v minuli svetovni vojni. Tudi niso posledice vojne in zasedbe v Belgiji tako občutne, kakor so v nekaterih drugih državah, in če ne bi semtertja angleška zračna brodogradnja metala bomb na resnična ali domnevna oporišča nemške armade, bi lahko rekli, da vlada v deželi globok mir. Najvažnejše železniške proge, večina cest in mostovi so popravljeni in vrnilo so se skoraj vsi begunci, ki so domala vsi zaposleni v obnovitvenem delu, ki ne koristi samo nemški armadi, ampak je tudi v prid deželi in njeni gospodarski bodočnosti. Medtem ko v Franciji večina industrijskih obratov počiva, so najvažnejše panoge belgijske industrije docela zaposlene in brezposelnost je naglo padla. Tudi kapitala ne manjka, za kar je dokaz sijajen uspeh notranjega posojila in dviganje kurzov na bruseljski borzi. Tako oblasti kakor zasebniki tekmujejo med seboj, da bi se gospodarsko življenje obnovilo in se našle prilike za zaslužek. Kar se tiče notranje uprave, se zasedbena oblast ne vmešava v občinsko in okrajno samoupravo ter se proti prebivalstvu sploh obnaša z največjo obzirnostjo.

Navzlic temu je razpoloženo prebivalstva potlačeno, kar je popolnoma razumljivo in tudi zasedbene oblasti ne preseneča; ljudstvo, ki se ni hotela vmešavati v spor tekmujočih velesil in je bilo vanj potegnjeno proti svojememu mišljenju in volji, pač težko prenaša usodo, ki ga je zadela in si seveda želi, da bi postala dežela zopet svobodna in neodvisna. Vsakdo uvideva, da ima zasedbena oblast pravico cenzurirati liste, nadzirati javno udejstvovanje in širiti ali pospeševati gotove ideje; nihče se tudi ne čudi, da mora tudi Belgija trpeti posledice blokade in kar še vsega naravno prinaša s seboj izredno stanje, na primer strogo racioniranje živil. Toda vse to seveda le še povečuje gorečo željo, da bi Belgija zopet postala svoja država.

Kralj živi na svojem gradu Laeken pri Bruslju in se tudi sam smatra za vojnega ujetnika ter se vzdržuje vsakega vladarskega dejanja, pa tudi vsakega indirektnega vmešavanja ali tajnega vplivanja na potek javnega življenja pod nemško zasedbeno oblastjo. Čuti pa veliko zadoščenje, da je po prvih silnih napadih po zlomu njegove armade zdaj njegova čast rešena. Maršal Petain je ukazal, da Leopolda III. zopet vpišejo v listo imeniteljev velikega križa častne legije, Američani so zopet postavili njegov kip na prejšnje mesto v belgijskem paviljonu newyorške svetovne razstave, in slejkoprej uživa kralj ljubezen in zaupanje belgijskega naroda. Le na Angleškem se še kujajo, toda tudi tam so zelo ugledni glasovi začeli opravičevati kralja, ki da ni mogel storiti drugače, kakor je storil, ko bi nobena stvar ne bila več rešila, vsaj ne za dolgo časa, armade zaveznikov. Belgijska armada se je hrabro borila in je pustila na bojišču 75.000 mrtvih.

Prejšnja belgijska vlada, oziroma njeni člani, so razpršeni po vsem svetu. Kralj Leopold ni sprejel demisijskega pisma predsednika Pierlota, niti ni imenoval nove vlade. Nekaj belgijskih ministrov se nahaja na Francoskem, kjer jim je maršal Petain prepovedal vsako javno udejstvovanje, eden živi na Rivieri, namreč gospod Janson, dva ministra se nahajata na Angleskem, kjer moreta seveda politično delovati, kolikor jima ljubo. V New Yorku se nahaja bivši minister Van Zeeland, drugi bivši ministri predsednik, Carton de Wiard, se je vrnil v Bruselj. Ne ve se pa, kje se sedaj nahaja šef vlade Pierlot, ki so ga Španci ustavili, ko se je hotel skozi Španijo vkrcati v Anglijo. Kar se tiče parlamentarcev, so se nekateri vrnili, večina pa je v inozemstvu. Zdi se pa, da se bodo počasi vrnili vsi, ker zasedbena oblast ne nadleguje politikov prejšnjega režima; pač pa jih Gestapo budno nadzira.

Kdo nadomestuje torej vlado? Namesto ministrov prejšnje vlade, katerim Nemčija ne dovoljuje povratka, vodijo posamezna ministrstva bivši ali novi načelniki, ki morajo seveda poslovati v popolnem sporazumu z zasedbeno oblastjo. Proti volji zastopnika nemške oblasti se ne more zgoditi ničesar. Vrhutega je nemška oblast ustanovila dva kulturna sveta, flamskega in valonsko-francoskega. Flamskemu predseduje duhovnik in najboljši sodobni pesnik Flamcev, Cyriel Verschaeve, ki predstavlja najboljšo flamsko tradicijo in uživa splošen ugled; ima seveda katoliško politično orijentacijo. Zraven njega je najiminentnejši profesor Heymans, ki ima Noblovo nagrado. V svetu so zastopane vse stranke od flamskih fašistov in ljudske stranke do katolikov, liberalcev in socialistov. Razume se, da delajo vse stranke kar moč složno med seboj. Podobno je v valonsko-francoskem svetu. Razen teh dveh korporacij pa je zasedbena oblast ustanovila odbor, ki naj »popravi krivice, ki so se storile pod prejšnjimi vladami« tistim flamskim nacionalistom, ki so bili znani kot prijatelji Nemčije in so bili obdolženi, da delajo na ločitvi Flandrije od Belgije. Predsednik tega odbora je znani Borms, ki ga je bila prejšnja vlada obsodila na smrt, je pa zbežal v Nemčijo in se je vrnil. Seveda ima Borms zaradi tega veliko ingerenco.

Med politiki Bormsove smeri je ostala tendenca, da bi se ustanovila neodvisna »Velika Flandrija«. Na drugi strani pa so tisti Flamci, ki delujejo skupaj z Valonci in so za neodvisno in nedeljeno Belgijo, ki bi naj seveda po miru sodelovala, oziroma bila v prijateljsstvu z Nemčijo. Prva skupina je vsekakor v manjšini, drugi skupini pa pripadajo vse valonske in vse flamske stranke, ki so za Belgijo v starem obsegu in v neodvisnem položaju, naj bodo to katoliki, liberalci, socialisti, ki jih vodi znani

Hitler napoveduje za spomlad veliko podmorniško vojskovanje

Govor v Berlinu na 8. obletnici narodnosocialističnega nastopa oblasti v Nemčiji

Berlin, 30. jan. t. Voditelj Nemčije in državni kancler Adolf Hitler je imel na 8. obletnico narodnosocialističnega nastopa oblasti v Nemčiji v veliki dvorani Sportpalasta daljši nagovor pred najvišjimi predstavniki stranke ter zastopniki vojske in državne uprave. Zborovanje je začel ministar za propagando in Gauleiter za Berlin dr. Goebbels, ki je poudaril, da je nemško ljudstvo priseglo, ki jo je Hitlerju dalo pred osmimi leti, do zadnjega izpolnilo. Nato je govoril voditelj Nemčije Hitler eno uro in tri četrti v vprašanih, ki so v zvezi z delom narodnosocialistične stranke v zadnjih osmih letih, ter o pripravljenosti nemškega naroda, da v sedanjih vojni dokončno premaga svoje nasprotnike.

Prvi del Hitlerjevega govora je bil posvečen pogledu nazaj. Voditelj Nemčije je uvodno govoril o ponižujočem stanju, v katerem se je Nemčija nahajala po svetovni vojni in iz katerega jo je dvignil narodni socializem. Hitler je postavil vprašanje, zakaj je prišlo do zadnje svetovne vojne. Nemčija pri tem ni imela nobene krivde, je dejal, češ da so celo ameriški izvedenci po temeljitih proučevanjih prišli do tega zaključka. Tudi določenim osebnostim ni moglo naprtili odgovornosti za zadnjo svetovno vojno, saj med njimi ni bilo nobene, ki bi bila igrala veliko zgodovinsko vlogo. Tudi oblika nemške vladavine, ki je bila demokratična, ni mogla dati nasprotnikom Nemčije povoda za vojno. Pač pa je bodel v oči nasprotnike gospodar. Napredek nemškega naroda ter njegova volja, da ustvari nepremagljivo narodno zavedno ljudsko skupnost, ki bo v svojem krogu uresničila socialno pravičnost. Anglija tega ni videla rada. Anglija se je nad tem najbolj zgražala. »In tako prihajamo sedaj,« je dejal Hitler, »do Anglije, do tistega sovražnika nemškega naroda, ki si je zadal nalogo, da ga zatre.«

O angleškem imperiju

Nato je govoril Hitler o Angliji in o angleškem imperiju. Govoril je o tem, kako je v 300 letih nasilnosti nastal angleški imperij, ki ni nič drugega, kakor nadoblast 45 milijonov ljudi nad ozemljem, ki meri 40 milijonov kvadratnih kilometrov s pripadajočim življenjem drugih, podjamljenih narodov. Anglija da je mogla to doseči samo s tem, da je vzdrževala v Evropi preprič, da je Evropo slabila z medsebojnimi prepri in tako ohranila tako imenovano »ravnotežje«, ki je bilo ključ do njenih osvajalnih uspehov po vsem svetu. Politika »ravnotežja« v Evropi je bila politika anega evropskega naroda proti drugemu, da bi angleški imperij mogel mirno uživati sadove svojih ropov. Toda ta Anglija, je nadaljeval Hitler, svojega ogromnega bogastva niti izkoristila ni. Saj se je obogatila samo mala vrhnja plast angleškega naroda, medtem ko je ostali del ljudstva ostal v bednih socialnih, stanovanjskih, življenjskih razmerah. »V Angliji je beda tako rekoč na tekočem traku,« je dejal Hitler in pripomnil, da je Nemčija v tem oziru daleč, daleč pred Anglijo. Toda sčasoma »ravnotežje« v Evropi »angleški diplomaciji ni bilo več dovolj, je ugotavljal Hitler dalje, kajti na svetu so nastale ogromne države, ki se jih Anglija ni mogla dotakniti, in vse te države so zahtevale svoj prostor. Če je Anglija hotela ohraniti svoj svetovni imperij, je morala začeti politiko »svetovnega ravnotežja«, torej politiko, v kateri je drugo proti drugi hujšala svetovne velesile, da bi sredi tega svetovnega prepira mogla uživati dobroto svojega »naropanega imperija«.

Hitler je nato na široko razlagal, kako je raslo sovražstvo Anglije proti Nemčiji. Začelo se je vidno kazati po letu 1871., ko je Bismarck Nemčijo zedinil. Vso dobo od 1871 pa do 1914 da je angleška diplomacija hujšala proti Nemčiji in ji je končno leta 1914. le uspelo, da je proti Nemčiji organizirala koalicio, ki si je dala nalogo, da nemški narod

stre po receptu, ki da ga je izrekel Clemenceau, ki je dejal, da ima nemški narod samo eno napako, namreč, da ga je za 20 milijonov preveč.

Nemški prepoved po vojni

Toda Nemčija, je rekel Hitler, v svetovni vojni ni bila premagana. On, Hitler, ki je postal zgodovinska osebnost, ki usmerja svetovne dogodke, danes lahko gleda nazaj in lahko presoja položaj. On danes sme reči, da Nemčija ni bila premagana pred 20 leti. Dokaz za to je bil tudi zadosti jasno prisenešen. Nemški vojak je takrat štiri leta vzdržal proti navalu vsega sveta, in še bi bil vzdržal, če bi ne bil nasel sleparskim obljubam demokratičnih velesil, ki so mu obljubljale vse močote stvari, a niso niti ene same besede držale. Nemški narod se je mnogo naučil, a enega še ni pozabil, namreč, da je bil l. 1918 osleparjen, da so mu besedo, ki so mu jo dali, snedli.

Hitler je nato govoril o delu, ki ga je opravil narodni socializem. Njegova velika zasluga je, da je nacionalni tabor in socialistični tabor, ki sta se prej med seboj grizla in s tem slabila življenje nemškega naroda, skoval v eno veliko celoto, ki je potem lahko izvedla program narodnosocialistične obnove. Hitler je dejal, da njegovim izjavam niso verjeli. Njegove besede in napovedi so imele za »blufiranje«. Izkazalo se je, da je tako bilo imeli, kajti če bi bili njega resno vzeli l. 1921, bi njegovo gibanje morda strli. Tako ga pa niso. Hitler je nato opisoval, kako je narodni socializem prenavljal nemški narod. Kako ga je združil v eno enoto, ker je interes posameznikov podrejen življenjski skupnosti naroda, kako je z novim gospodarskim redom omogočil pravično sožitje vseh socialnih plasti v redu, kjer je interes skupnosti spet nadrejen interesom posameznika.

Zrušiti Versailles

Leto, kar je narodni socializem delal na notranjem področju, je delal tudi na zunanem: izpopolnjeval je jasno vnaprej napovedani program. V zunanji politiki je imel program en velik cilj: zrušitev versajkega krivičnega mira. Hitler je podrobno opisal svoj boj proti versajski mirovni pogodbi. Hotel ga je zrušiti ne s silo, marveč sporazumno, z modro uvidevnostjo prizadetih. Toda ni uspel. Končno je sprevredil, da vsa dobra volja ne pomaga nič in da

Nadaljevanje na 2. strani

Derna padla

Angleške čete prodirajo hitro proti Benghaziju — Ofenzive v Vzhodni Afriki trajajo dalje na vseh frontah

Derna s 15.000 prebivalci je glavno mesto enako imenovane libijske province. Mesto je oddaljeno 180 km zahodno od Tobruka in 300 km od egipčanske meje. Derna je moderno pozidano mesto z lepimi nasadi in okolico, ki slovi po južnjaškem drevju. Italijani so vložili mnogo denarja, da so zgradili lepo pristanišče in močne pomole. Mesto ima bogate vrelce žive vode. Za Anglijo je zasedba Derne neprecenljive važnosti, ker imajo šele sedaj za seboj strašno, 500 km široko puščavo. Prišli so tudi do vode, ki je ne bo treba več voziti čez puščavo. Od Derne do Benghazija znaša razdalja po obmorski imperialni cesti 270 km. Ta pas dežele je precej rodovit in sedaj v pomladnem času poln zelenja in cvetja. V Cirenajki ostaja sedaj Italijanom edino večje pristanišče v Bengaziju. Bengazi pa ima zelo dobro in moderno zgrajeno luko, ki je služila tudi za izhodišče Grazianijeve ofenzive proti Egiptu. Angleži pa se ne približujejo Bengaziju le po obmorski cesti, ampak tudi skozi puščavo, kjer je pot za skoraj 100 km krajša. Italijani jim skušajo zaustaviti pot južno od Derne pri Mekelliju. Toda po padcu Derne so te italijanske čete v nevarnosti, da bodo obkoljene, ako se ne umaknejo hitro proti Bengaziju. Pri Bengaziju je vsekakor pričakovati odločilne bitke med generalom Wavelom in maršalom Grazianijem. Z zasedbo Derne so Angleži več kot na pol poti med egipčansko mejo in Bengazijem, pri čemer imajo težavnejši in nevarnejši del poti za seboj.

Angleška poročila

Kairo, 30. januarja. t. (Reuter). Vrhovno poveljstvo angleške vzhodne armade poroča:

Libija: Davi so naše čete popolnoma zavzele in zasedle Derno.

Zemljevid k bojem v Libiji: Angleške čete so zavzele Derno, toda na jugu so prodrle že do Mekhile (Mekelli) na poti proti Benghaziju

stari Henrik de Man, ali pa celo valonski oziroma francoski fašisti z Degrelloom na čelu. Kakor vidimo, je torej treba ločiti tiste Flamce in Valone, ki so usmerjeni protidemokratsko, oziroma avtoritarno ali celo narodnosocialistično, in one, ki so za delitev Belgije v Flandrijo in Valonijo, ki naj bi bili neodvisni, pa najtesneje naslonjeni na veliko Nemčijo kot svojo zaščitnico. Ta skupina se sestavlja seveda samo iz Flamcev, katerih pa je, kakor smo rekli, primeroma malo število.

Struja, ki je za avtoritaran režim, pa je tako med Flamci in Valonci, zlasti med delom inteligence bolj močna, nego bi se mislilo; da

zagovarja večjo ali manjšo naslonitev na Nemčijo po vojni, ne da bi se žrtvovala neodvisnost, se razume samo po sebi. Ta skupina ima možnost, da svoje nazore izpoveduje svobodno v tisku. Naslanja se zlasti na nerazpoloženje proti bivši Franciji, oziroma bivšim francoskim režimom. Večina inteligence in naroda računa na kompromisni mir. S tem je seveda združeno prepričanje v upostavitve Belgije, kakršna je bila pred vojno. Za pasivno rezistenco ali sabotažo proti zasedbeni oblasti ni nihče, razen nekaj samosvojev. Praktično načelo zadržanja morda je po znanem izreku Carlylea: »Delati in ne obupati!«

Eritreja: V območju med Agordatom in Barentujem se zbiranje naših čet razvija brez vsakih ovir kljub ozemelskim težavam, ki pa so jih vse premagale motorizirane prevozne enice južnoafriških čet.

Abesinija: Delovanje naših izvidnic vzhodno od Meteme je izredno živahno.

Italijanska Somalija: Na vseh odsekih se delovanje ugodno razvija in po izboljšanih cestah hitro dovažamo pomoč izvidniškim četam, ki so daleč v notranjosti ter napredujejo brez oddiha vedno globlje.

Reuterjev poseben poročevalec pri angleški vojski v Libiji Desmond Tighe poroča, da so opazili z višin, pod katerimi leži Derna, kako so Italijani civilnemu prebivalstvu dali nalog, naj hitro zapusti nova naselja, ki so nastala ob vzhodni zelenega hriba Ghebelija proti Barce. Derna je napravila na angleške čete vtis, da je manj utrjena, kakor je bila Bardia, ali celo Tobruk, čeprav je večja kakor ti dve mesti. Opazili smo mnogo topništva in protiletalskih topov. Pristanišče je manjvredno in za večje ladje ni pristopno. Medtem ko je bila Derna sama žele na predvečer svojega padca, so angleške čete že dalje proti jugu obklopile Mekelle in se hitro bližajo Benghaziju, kjer pričakuje največji odpor.

Nairobi, 30. jan. t. Reuter: Angleško vrhovno poveljstvo poroča: Južnoafriška letala so bombardirala skladišče motornih vozil v Negheliju in jih uničila 150. Bombardirano je bilo letališče v Yavello, kjer je bil en »Caproni« uničen na tleh. V Sciasammana so uničili šest sovražnih letal na tleh, nekaj pa poškodovanih. (Sciasammana leži nekako sredi poti med somaljsko mejo in Addis Abebo.) Vsa letala so se vrnila.

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 30. januarja. (Stefani.) Uradno poročilo št. 237 glavnega stana italijanske oborožene sile se glasi:

Fronta v Cirenajki: Živo topniško delovanje in nastopi patrolnih oddelkov s sodelovanjem letalstva.

Fronta v Vzhodni Afriki: Na severni fronti smo zavrnili napade avstralskih oddelkov. Neki kraj, do katerega so bili prodrli avstralski oddelki, smo spet osvojili. Ujeli smo nekaj vojakov in zaplenili orožje. Na južni fronti smo napadli v treh odsekih in poglajni v beg sovražnikove oddelke.

Naša letala so hudo obstrlevala sovražnikove čete in postojanke. Angleška letala so preletela nekaj naših letalskih oporišč in povzročila manjšo škodo. Eno lovsko letalo smo zbili.

Gostija pri Dekanozovu

Berlin, 30. jan. b. Snoti sta priredila ob priliki izročitve poverljivih listin kanclerju Hitlerju novi sovjetski poslanik v Berlinu Dekanozov in njegova gospa velik sprejem v sovjetskem poslanstvu. Povabljeni so bili predstavniki nemške vlade in vojske, diplomatski zastopniki nevtralnih držav in nekaj predstavnikov tujega tiska. Sprejem se je začel ob 4 popoldne. Goste sta sprejemala Dekanozov z gospo ter jih predstavljala zbrani družbi. Dvorana za slovesni sprejem je bila okrašena z velikimi slikami Lenina in Stalina. Od pomembnejših osebnosti Nemčije je bil prisoten minister von Ribbentrop s številnimi višjimi uradniki, nadalje državni tajnik Weizsäcker, maršal Keitel s številnimi generali vseh vrst orožja, poslaniki vseh držav, ki imajo svoja poslanstva v Berlinu, ravnatelji in dopisniki časopisja velikih ameriških agencij ter sovjetskih, grških, bolgarskih, italijanskih, španskih in jugoslovanskih listov. Sprejema se je udeležil tudi jugoslovanski poslanik v Berlinu dr. Andrić z vojaškimi atašejem polkovnikom Vauhnikom. Od našega tiska sta bila dopisnik »Politike« Milan Radulović in Edo Calis. Sprejem je trajal do pol osmih zvečer.

Politični zapiski

Nemški list o dr. Kulovcu

»Deutsche Allgemeine Zeitung« v Berlinu prinaša članek svojega beograjskega dopisnika, kjer se bavi z osebo dr. Kulovca, političnega naslednika rajnega dr. Korošca v jugoslovanski vladi ter piše: »Namen dr. Kulovca je, da se uresniči široka upravna avtonomija za Slovenijo.« Nato pa pravi: »G. dr. Kulovec se je zadnje tedne tako močno izrazil kot čuvár politične smeri dr. Korošca, da njegove akcije v sedanji vladi ne bo kazalo podcenjevati. G. dr. Kulovec bo najbrž prav kmalu dal pobudo, ki bo, kakor pričakujejo, pomenila okrepitev in ureditev notranjih političnih razmer v Jugoslaviji.«

Slovo »Hrvatske Straže«

V svoji zadnji številki se je »Hrvatska Straža« poslovala od svojih naročnikov in sodelavcev ter se jim zahvalila, ker so »z velikim idealizmom in žrtvami podpirali »Hrvatsko Stražo« v njenem boju za hrvatsko in katoliško stvar. »Hrvatska Straža« je začela izhajati 1. julija 1929 za časa diktature. V najtežjih časih zgodovine hrvatskega naroda je stala osamljena na braniku narodnih in verskih svetinj. Kot ideološko usmerjen list res ni dosegla tiste razširjenosti, ki jo lahko dosežejo veliki informativni listi. Vendar je bil njen vpliv pomemben v našem javnem življenju zadnja leta.« — Nato se list spominja rajnih sodelavcev in urednikov dr. Ljubicih in dr. Matuliča ter se nazadnje zahvaljuje ustanovitelju dr. Janku Šimraku za njegovo delo. List pravi, da je Šimrakovo delo sicer kritiziral tudi marksiteri katoličan, da pa ne bi bil nihče mogel storiti niti toliko, kolikor je storil on. Končno priporoča vsem, naj poslej podpirajo novi hrvatski katoliški dnevnik »Hrvatski glas«.

Prva številka »Hrvatskega glasu«

Dne 29. januarja je izšla prva številka novega hrvatskega katoliškega dnevnika »Hrvatski glas«. Za odgovornega urednika je podpisan g. Danijel Uvanović. V uvodni besedi pravi novi dnevnik: »Niti hrvatski narod se ne bo mogel izogniti novim življenjskim oblikam. Živimo v neposredni bližini vojnega dogajanja. Četudi bi bili na drugem koncu sveta, bi se težko izognili velikim in usodnim spremembam, ki gre vanje človeštvo. Usoda človeštva je danes tako povezana, da je nemogoče ločiti razvoj posameznih narodov od splošnih prizadevanj in gibanj. Ta povezanost pa ne pomeni, da je vseno, kaj si pri tem mi mislimo in delamo. Kako bo nam, to je v prvi vrsti odvisno od nas samih. Prvi pogoj pa, da iz teh težkih dni izidemo brez večjih pretresov, je duhovna narodna enotnost, ki naj zbere okoli sebe vse narodne sloje in vse naše kraje v eno skladno hrvatsko družino. Hočemo naglašati tisto, kar ustvarja našo skupnost. Občutljivi bomo za vsako narodno potrebo, zlasti pa za potrebe tistih, ki so varstva najbolj potrebni. Kajpada pri vsem tem niti ne želimo niti ne moremo biti strankarski list. Tudi ne maramo začeti kake nove politične smeri, kakor tudi ne bomo branili kake stare politike. To se pravi, da ne bomo nasprotniki niti izraziti kritiki nobene hrvatske stranke. Kar je dobro, pravično in za hrvatski narod koristno, bo naš list po svojih močeh podpiral brez ozira na to, iz katere skupine izhaja taka akcija. Z drugimi besedami povedano: naš list bo stalno opozarjal, da je med vsemi dobrimi Hrvati nešteto skupnih interesov, ki nanje vsi enako gledamo in ki si zanje vsi prizadevamo.«

Čigava je Bosna

Bivši ban g. Ivanišević v svoji polemiki o Bosni in Hercegovini proti zagrebškemu »Obzorju« spet priobčuje članek v »Slobodni misli« v Nikšiću, kjer med drugim tako pravi: »Kar se tiče Bosne in Hercegovine, je naša, ker je srbska. Srbska je tudi po svojem zemljepisnem položaju, po svoji zgodovini ter po premoči srbskega življa z vsemi njegovimi dejavnimi lastnostmi kakor tudi z zvezami z drugimi srbskimi deželami. Srbska je po svoji lepoti in čistosti svojega klasičnega jezika, zlasti Hercegovina, ki jo imenujejo srbsko Toskano. Te dežele ne le, da so čisto srbske, marveč po Cvičju, ki je bil naš učenjak svetovnega slovesa, je ta dežela naša najbolj klasična dežela z močno razvito narodno zavednostjo in ponosom, kar se je videlo v zadnji vojni v žrtvah za svojo osvoboditev in združitve s srbskimi deželami, po njih pa z Jugoslavijo.«

Zadeva prizrenske džamije

V Prizrenu je bila pred 335 leti zgrajena velika mošija, ki jo imenujejo džamija Šinan paše. Zdjaj pa je sodišče to muslimansko džamijo prisodilo v last srbski pravoslavni občini. Ob tej priliki prinaša muslimansko glasilo »Narodna Pravda« o tej džamiji daljši članek, kjer pripoveduje njeno zgodovino. Džamija stoji na najlepšem kraju v Prizrenu. Vakuf jo je leta 1912 dal v najem vojaški oblasti za vojaško skladišče. To je vakuf storil zato, da mošejo ohrani, ker so jo znotraj že močno poškodovali. List pravi, da je pravoslavni svet hotel to džamijo razdreti, ker je bila zgrajena iz gradiva bivšega samostana sv. arhangela Mihaela, ki pa so ga Turki podrli. Zgrajena je bila leta 1606. Zdjaj so vakufski organi pri sodišču zahtevali tapijo za to džamijo, to se pravi, da bi se vakuf vknjižil kot lastnik. Pravoslavni krogi pa so muslimane prehiteli ter zahtevali džamijo zase. Sodišče je mošejo prisodilo pravoslavni cerkveni občini ter to razsodbo utemeljilo s tem, da je zgrajena iz gradiva, ki je bil vzet od pravoslavnega samostana, katerega je dal Šinan paša razdeljati pred 335 leti.

Madžarska mladina in madžarski tisk

Novosadski madžarski list »Regeli Ujsag« prinaša članek o časopisu in njegovem pomenu za narodno vzgojo naroda. Zato list naglašja, da se iz vrst madžarske narodne manjšine vedno bolj pogosto slišijo pritožbe, da madžarska mladina v Jugoslaviji le slabo in malo prebira madžarske časopise. Mnogo je madžarskih izobražencev, ki prihajajo iz srednjih šol, pa ne znajo dovolj svojega materne jezika. Zato je treba skrbeti, da se bo ta mladina v svojem jeziku sama izobraževala. Dolžnost madžarskih izobražencev je, da bodo kdaj imeli vodilno vlogo v življenju svojega naroda. Zato pa morajo dobro znati svoj materni jezik in svoje narodne posebnosti. Madžari v Jugoslaviji in njihova društva naj skrbijo, da se bo madžarska mladina v madžarskem jeziku dovoljno izobraževala ter brala madžarske knjige in liste. — Ker se tudi Slovencem marsikje tako godi, ne kaže drugega, kakor posnemati ta madžarski zgled in mladino doma narodno vzgajati.

Hitlerjev govor

(Nadaljevanje s 1. strani)

se mora pripraviti tako, da bo lahko na vsako napilje od zunaj, odgovoril z istim orožjem. S Francijo bi bil skoraj dosegel sporazum po sarkastem plebscitu, toda politični emigranti in judje so to preprečili. Nemčija je bila pripravljena za sporazum s Francijo doprinesti velike žrtve, ko se je odpovedala Alzaciji in Loreni. Toda za svoje žrtve je hotela imeti zares tudi — mir. Tako so vsi poskusi mirnega sporazuma propadli. Prišlo je spoznanje, da z Anglijo sploh ni mogoče več govoriti, ker so odločeni, da nemški narod uničijo. Toda tudi nemški narod ima svoj sklep, ki je neovrgljiv, da namreč od svojih pravic ne odstopi ničesar več. On kot voditelj Nemčije ne bo storil nobenega koraka nazaj, kjer gre za pravice nemškega naroda.

Priprave od leta 1934 dalje

V tem spoznanju je začel leta 1934 z oboroževanjem nemškega naroda. To je tudi javno povedal. Toda spet mu niso verjeli. Mislili so spet, da »blufira«. Toda spet je bilo res, kar je govoril. Nedavni dogodki so pokazali, kako res je vse to bilo. Toda kljub temu je še ponujal roko v spravo, toda Anglija jo je vedno zavračala. Od Francije ni hotel ničesar, od Anglije samo to, kar so Nemčiji l. 1918 ukradli, namreč njene kolonije. Toda angleško skopustvo, ki ima vsega dovolj, a drugim nič ne privošči, je bilo trdovratno. Tudi potem, ko je Hitler po vojaški zmagi na zahodu ponudil Angliji roko v spravo, je žel za to samo poniževalno zaobsevanje. Naravnost zapodili so se proti njemu z zamehovanjem.

Vojna mora torej iti svojo pot naprej. To vojno je Nemčija dobila že leta 1940, ko je eno bojišče za drugim v kratkih tednih premagala in Anglijo popolnoma poglajala ven z evropske celine. Anglija sedaj grozi z neko ofenzivo. On, Hitler, prosi angleško vlado, naj mu pove, kje jo hoče začeti. On bo takoj dal povelje, da se tisto ozemlje izprazni, da Angliji ne bi imeli težav pri izkrcavanju. Ko se bodo izkrcali, šele potem se bo nemška vojska srečala z angleško in z njo obračunala v tistem jeziku, ki je edini pristopen angleškemu ušesom.

Nemčija mirno gleda v bodočnost, v to leto, ki bo leto odločitve, ki bodo za dolgo dobo dale obraz svetu. Nemčija obvlada kontinent. Ustvarila je še neka oporišča, ki so važna. Čas, ki ga je v zimskih mesecih imela, je izkoristila. Vse to bo služilo dobro, ko pride trenutek za usodni udarec.

Na kaj upa Anglija?

Na kaj pa še upa Anglija? Na pomoč Amerike? Na to odgovarja, da so odgovorni voditelji računali z vsako možnostjo, in tudi s to. Nemški narod z ameriškim nima nobenih navzkrižij. Morda ima z njim samo to skupno, da so se Nemci borili za svobodo ameriške države. Toda Amerika naj pazi. Kdorkoli hoče Angliji pomagati, naj ve že sedaj, da bo vsaka ladja, ki se bo približala našim torpednim cevem, kratkoma torpedirana. Če bi morda Amerika hotela nastopiti v evropski vojni, bomo svoje cilje spremenili takoj. Evropa pa se bo proti vsakemu takšnemu poskusu s silo zoperstavila.

Na kaj pa še upa Anglija? Na to, da bi Italijo oddvojila od Nemčije? To je smešno. Smešno je govoriti o revolucijah v Italiji. V Italiji ne išče nobenih oporišč v Siciliji, kakor Italija, ko je imela svoje letalske sile pri nas na Atlantiku, ni iskala nobenih letalskih oporišč na atlantski obali. Med nami in Italijo velja le to načelo: Kjerkoli moremo udariti po Angliji, povsod bomo udarili. Če Angliji mislijo, da smejo svoje upe graditi na nekaterih nesrečah naše italijanske zaveznice, jih ne razumem, saj so do sedaj vse svoje poraze imenovali zmage nad nami. Midva z Mussolinijem nisva nobena Juda, niti kakšna trgovca. Če sta si segla v roke, je to dejanje dveh mož, ki jima je čast nad vse.

Na kaj še misli Anglija? Na Balkan morda? Tudi tukaj poudarjam: Kjerkoli se bo pojavila Anglija, povsod bomo udarili z vso silo. Mislim, da imamo moči zadosti, da to storimo. Še enkrat to ponovim, je dejal Hitler, vsako podrobnost, vsako možnost smo preudarili, premislili, pretehtali in preračunali. Na koncu vseh naših računov pa je zapisana beseda: zmaga!

Morda Anglija upa na glad? Sicer v Nemčiji vsega res ni, toda izstradan nemški narod ne bo nikoli. Prej bo izstradan angleški narod. Če pa Anglija računa, da nam bo zmanjkalo surovin, ki so za vojno potrebne, je imela do sedaj priložnost spoznati, da so bili njeni računi v tem pogledu velike utvare.

Če pa Anglija upa, da bi nemški narod razdvojila ali ga odcepila od mene, potem je predložila spala, ker je preopala velika zgodovinska poglavlja. Za menoj, je rekel Hitler, stoji strnjena ves nemška

narod, pripravljen na vse žrtve, ki so potrebne za njegovo življenje.

Napoved za bližnjo spomlad

»V novo leto stopamo oboroženi, kakor noben narod v zgodovini še nikoli ni bil. Spomladi bomo začeli s podmorniško vojno, in naši sovražniki bodo tedaj spoznali, da nismo spali in da ne spimo. Imamo polno zaupanje, da bomo odnesli zmago. Leto 1941 bo postalo leto velikanske preureditve, ko bodo postavljeni temelji novega reda in se bo začelo boljše sožitje med narodi.« — Tako je Hitler zaključil svoj govor.

Ko je Hitler nehal govoriti, se je dvignil dr. Göttele, ki se mu je zahvalil za bodrilne besede ter mu v imenu nemškega naroda prisegel zvestobo in pokorščino, naj pride, kar hoče.

Politični posveti v Beogradu

Beograd, 30. jan. m. Tudi danes ni bilo v prestolnici važnejših političnih dogodkov. Z jutranjim vlakom se je vrnil predsednik vlade Dragiša Cvetković z gospo in šefom kabineta Nastasijevićem iz južne Srbije. Iz Skoplja je dopotoval poštni minister dr. Torbar, iz Kičeva pa minister za telesno vzgojo ljudstva.

Člani vlade so imeli med seboj več posvetovanj in razgovorov. Tako je predsednik dr. Kulovec najprej obiskal podpredsednika vlade dr. Matka. Izmenjala sta več misli o vseh perečih političnih in drugih vprašanjih. Nato je dr. Kulovec obiskal še ministra za prehrano dr. Protiča, trgovskega ministra dr. Andresa, kmetijskega ministra dr. Čubriloviča in ministra brez listnice dr. Konstantinovića.

Prosvetni minister dr. Krek je danes sprejel med drugim ravnatelja opere Lovra Malatiča, glavnega urednika »Samouprave« dr. Mladenovića, vseučiliškega profesorja Dušana Tomića in madžarskega poslanika na našem dvoru Bakacs Beszenyja. Madžarskega poslanika je danes sprejel tudi podpredsednik vlade dr. Matček.

Iz vrst HSS

Zagreb, 30. jan. b. Dr. Krnjević objavlja v »Seljačkom domu« članek o

Delo za vzgojo nove francoske mladine

Res se poraja nov svet, in to, kar se je mnogim zdelo smešno in nepotrebno ter nerazumljivo, se naglo uresničuje. Hude izkušnje, ki so jih morali pretrpeti narodi v ognju sedanje vojne, so zbudile tudi tiste, ki so spali in živeli tjavendan več ali manj udobno življenje civilizacije, ki jo je bil ustvaril liberalni vek. Tudi najbolj konservativni narodi so se zdramili od ključa bodočnosti, ki zahteva druge miselnosti, drugih ljudi in drugih pokolenj ter vzgoje, kakor je bila dosedanja. Med najbolj izkušenimi državami, ki so se, ne da bi količjak slutile, znašle pred breznom, se nahaja predvsem Francija, ki pa je k sreči našla moč, kateri jo more priversti v novi čas z obnovljenimi silami in pogumom, da se domovina npravnstveno dvigne in zopet zavzame na naši celini mesto, ki ga je imela, ko je bila na višku svoje krščanske kulture.

Prvo, na kar je mislil maršal Petain, ko je prevzel mesto na krmilu v brezizhodnost zavojne duhovne in materialne kulture francoske države, je bila mladina. To ledino so bili, kolikor so pač mogli, pred njim izorali katoliški kulturni delavci, ki so, kakor znano, organizirali ne samo nekaj delavske in kmečke mladine, ampak tudi dovolj številni kader akademikov in dijakov še vernega meščanskega sloja. Brez dvoma pa je vplival na maršala in njegovo vlado, v kateri se za obnovo duha francoske mladine prizadeva posebno sedanji naučni minister Chevalier, ki je napravil konec brezbožni šoli in usmeril šolsko vzgojo v duhu krščanskega življenjskega vzora, tudi zgled drugih narodov in držav, ki so svojo mladino organizirali v duhu nacionalizma v naravnost vojaške enote. Maršal Petain in njegovi sodelavci pa ne pozabljajo, da mora telesna kultura in bojna usposobljenost mladine za obrambo narodovih dobrin in vrednot temeljiti na globoki kulturni duši, ki jo more črpati samo iz krščanskega idealizma.

Kje stoje nemške čete v Romuniji

Zanimiva uganjanja turških listov o Sovjetski Rusiji

Istanbul, 30. jan. t. UP. Turški listi objavljajo daljša poročila o obsegu nemške vojaške zasedbe ter trdijo, da so nemške čete zbrane na štirih ločenih področjih Romunije.

Prvo področje se nahaja ob sovjetski meji in so nemške čete zasedle romunska garnizijska mesta od Dorohoja na severu do Tulcena na Donavi. Središče je v Homanu v Moldaviji. Najmočnejše nemške posadke so na tako imenovani »črti ob Siretu«, na kateri so močne posadke v Focsani, Barladu, Vaslui, Roumanu in Patra-Neamtu. Nemške čete na tem prostoru baje gradijo še eno utrjeno črto, ki jo imenujejo »Ostwall« (vzhodno obzidje), ki gre dalje proti severu skozi Poljsko do Litve in do Baltijskega morja, na jugu pa se dotika Donave. Ta odsek ima nalogo, nadzirati dogodke v zvezi s sovjetsko armado.

Drugo področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu. To je zaenkrat najbolj močno zasedeno ter nadzira vse petrolejsko ozemlje, prestolnico ter glavne železniške zveze med Romunijo in Nemčijo po dolini Prabhova in čez prelaz pri Predelu.

Tretje področje, ki je nekako mišljeno kot rezerva, se nahaja v južnem delu Transilvanije s Temešvarom kot glavnim središčem. Tukaj so nemške manjšine precej številne in obstaja sodelovanje med temi manjšinami in nemško okupacijsko armado, tem bolj ker uživajo nemške manjšine po podpisu dunajskega razsodišča zakonite prednosti in so priznane kot ločena nemška ljudska skupnost. Skozi to področje gresta dve veliki železnici, prva, ki gre skozi Arad v Sibiu, Brasov in naprej v Bukarešto, druga pa skozi Temešvar v Turn Severin in dalje proti Bukarešti.

Četrto področje obsega vs romunsko obalo Donave od Turn Severina pa do Constance. Zelo močne posadke so v obdonavskih mestih Calarasi, Giurgiu, Turn Severinu, Magurelu, Corabii in Calafatu. Ta skupina nemških čet ima močne oddelke

Ločeno področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu

Ločeno področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu. To je zaenkrat najbolj močno zasedeno ter nadzira vse petrolejsko ozemlje, prestolnico ter glavne železniške zveze med Romunijo in Nemčijo po dolini Prabhova in čez prelaz pri Predelu.

Ločeno področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu. To je zaenkrat najbolj močno zasedeno ter nadzira vse petrolejsko ozemlje, prestolnico ter glavne železniške zveze med Romunijo in Nemčijo po dolini Prabhova in čez prelaz pri Predelu.

Ločeno področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu. To je zaenkrat najbolj močno zasedeno ter nadzira vse petrolejsko ozemlje, prestolnico ter glavne železniške zveze med Romunijo in Nemčijo po dolini Prabhova in čez prelaz pri Predelu.

Ločeno področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu. To je zaenkrat najbolj močno zasedeno ter nadzira vse petrolejsko ozemlje, prestolnico ter glavne železniške zveze med Romunijo in Nemčijo po dolini Prabhova in čez prelaz pri Predelu.

Ločeno področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu. To je zaenkrat najbolj močno zasedeno ter nadzira vse petrolejsko ozemlje, prestolnico ter glavne železniške zveze med Romunijo in Nemčijo po dolini Prabhova in čez prelaz pri Predelu.

Ločeno področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu. To je zaenkrat najbolj močno zasedeno ter nadzira vse petrolejsko ozemlje, prestolnico ter glavne železniške zveze med Romunijo in Nemčijo po dolini Prabhova in čez prelaz pri Predelu.

Ločeno področje obsega Bukarešto, Ploesti, Brasov in Sibiu. To je zaenkrat najbolj močno zasedeno ter nadzira vse petrolejsko ozemlje, prestolnico ter glavne železniške zveze med Romunijo in Nemčijo po dolini Prabhova in čez prelaz pri Predelu.

Minister Bešlić zastopal na pogrebu grofa Csakyja kneza namestnika Pavla

Budimpešta, 30. jan. m. Jugoslovanski prometni minister inž. Bešlić je enoči prispel v Budimpešto, da bi se udeležil v imenu Nj. kr. Vis. kneza Pavla pogreba grofa Csakyja. Minister Bešlić je danes prisostvoval pogrebu obenem z jugoslovanskim poslanikom v Budimpešti g. Rašićem in vsemi člani poslaništva Jugoslovanske delegacije je pri pogrebnih svečanostih stala desno od regenta Horthyja obenem z nemško, italijansko in japonsko delegacijo. Regent Horthy je nocoj priredil v čast vsem štirim delegacijam intimno večerjo. Jugoslovanski prometni minister se bo jutri z avtom vrnil v Beograd.

banovini Hrvatski, v katerem kritizira delovanje nekaterih ljudi. Piše o napredku v banovini Hrvatski, ki je razložen v »Godišnjaku«, in pravi, da bo banska oblast s sodelovanjem ljudstva lahko izvršila vse naloge. Delovanje banske oblasti bi bilo toliko uspešnejše, kolikor bi bilo sodelovanje z narodom večje.

Zagreb, 30. jan. b. Dr. Prnjević objavlja v »Seljačkom domu«, da nihče ne more biti izvoljen za predsednika organizacije HSS, ki ni glasoval pri volitvah 1935 in 1938 za dr. Matka. Seveda mora imeti tudi druge lastnosti, ki so potrebne za predsednika organizacije.

V Južni Srbiji lani 108 novih šol

Skoplje, 30. jan. m. V prostorih prosvetnega oddelka vardarske banovine je imel širši šolski odbor sejo, na kateri je bilo prebrano poročilo, iz katerega je razvidno, da so preteklo leto v vardarski banovini sezidali 108 šolskih poslopij. Sredstva so pobirali občinski odbori, banska uprava je prispevala dva milijona dinarjev, prosvetno ministrstvo pa 750 tisoč dinarjev.

Osebnosti

Beograd, 30. jan. m. Z odlokom pravosodnega ministra so napredovali v deveto skupino naslednji kancelisti pri okrožnih sodiščih: Karel Pertekel v Pljuju, Alojz Marić v Murski Soboti, Ivan Zeleznik v Krškem, Ivan Celhar pri Sv. Lenartu, Valter Sand v Mariboru.

Po načelu, da je višje življenje zgrajeno na nižjem, da nadnarava sloni na naravi in da je treba okrepiti zdrave telesne sile, da bi na njihovi podlagi mogel duh graditi popolno osebnost, je maršal Petain zamislil za začetek tako imenovane delovne skupine mladine. Sestavljen je takoj po porazu francoskih armad julija meseca lanskega leta iz najmlajših letnikov, ki so bili vpoklicani v vojsko in so se začeli valiti nazaj v nesrečno Francijo obupani in prevarani v svojih najidealnejših nadah. Bilo jih je okoli 100.000, ki bi bili, če bi se vrnil v svoje domove, še povečali moralno gorje in materialno pomanjkanje dežele, pa bi se še bolj vdajali tistim lažljivim naukom — kakor je rekel maršal — ki so bili krivi strašnega poraza. Posrečilo se je te mlade ljudi obdržati pod novimi zastavami organizacije, ki so ji dali ime »Chantiers de la Jeunesse«. Zbudili so v njih zavest, da bodo odsej služili čisto prostovoljno za domovino, ki potrebuje tem bolj pogumnih junakov za svojo obnovo, čim večje je bilo gorje, ki je zadelo ves narod. Delavna doba v tej organizaciji traja šest mesecev in prav te dni so se vrnil domov prvi kadri in so vpoklicani novi, naker se bo uvrščalo v delovno skupnost francoske mladine pokolenje za pokolenjem. Organizacijo vodi generalni komisar de la Porte du Theil, ki je že v tem kratkem času pokazal, da je popolnoma kos nalogi, katero mu je zaupal maršal Petain.

Delovne skupine francoske mladine so porazdeljene v večje enote, ki štejejo vsaka okoli 2500 mladih ljudi. Nameščene so po vseh okrajih Francije, imajo vsaka svojega voditelja, je pa vsa ta delovna skupnost razdeljena v čete po 250 mladeničev. Nimajo pa posamezni podnačelniki vojaških nazvanj in tudi ne vojaških znakov. Imajo pa strogo disciplino, ki jo po zgledu skavtov vzdržujejo sami, in so uniformirani. To kar delajo, so javna dela po načrtu, po katerem maršalova vlada upostavlja, kolikor more, gospodarstvo tako zelo razrušeno in prizadeto Francijo. Tabori so nastanjeni v barakah, ki jih po gotovem tipu sezidajo sami, sami seveda vodijo tudi svoje gospodarstvo. Sicer pa vsak šef lahko po lastnih iniciativah, seveda pod nadzorstvom in po odobrenju okrajne oblasti, podvzame dela, ki se zde potrebna za obnovo dežele. Prosti čas je posvečen športu, telovadbi in poštini zabavi. — Predvsem vzgajajo mlade ljudi v duhu skupnosti, tovarištva in tesne medsebojne npravnstvene vzajemnosti; tovarištvo ne škoduje disciplini, ampak jo podpira. To je pač atmosfera, ki je vzgoja liberalnega svobodnjaštva stare Francije ni poznala, ampak jo naravnost zatirala pod geslom svobode, ki je bila največje svojevolje in razuzdanost.

S tem gre vzporedno vzgoja duše in ustvarjanje novega duha, ki naj s časom prelije vso Francijo. S svojo spoštljivostjo se vzbuja duh krščanske in junake tradicije francoskega naroda; posamezne skupine se imenujejo po velikih možih francoske zgodovine: Saint Louis, Bayard, Turenne, Montcalm, Lyautey, de Foucault, de Bournazel. Glavno geslo delovnih skupin francoske mladine je: Bodi vedno pripravljen! Pripravljen, da se lotiš in zvesto izpolnjuješ svoje poklicno delo, pripravljen na vse potrebne žrtve za občestvo, pripravljen, da si ustanoviš zdravo krščansko družino, vir novega zdravega in npravnstveno visokega življenja, pripravljen, da storiš vse, kar ti veli domovina, brez ugovora in pomislekov.

»Če hočeš, prijatelj moj« — tako pravi vrhovni vodja te mladinske organizacije, de la Porte — »da se Francija upostavi na krščanskih podlagah, če hočeš, da se izvrši narodna revolucija mirno z namenom, da bo Francija zopet izpolnjevala svoje veliko človečansko poslanstvo, če hočeš živeti dostojno naše preteklosti, ko je bila na višku svojega plodovitega ustvarjanja, in če hkrati hočeš korakati po novi poti k novi skupnosti, ki resnični slogi naroda in sodelovanju človeštva v pravem krščanskem bratovstvu, potem zvesto sledi svoji veliki mladinski družini, ki ima pravo odrešiteljsko nalogo. Vodi, če bo vse tvoje pokolenje trdno in odločno v svojih sklepih, se bo tudi domovina gotovo obnovila.«

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno.

Hud napad na London

Angleški bombniki nad Wilhelmshavenom

Nemška poročila

Berlin, 30. jan. DNB: Vrhovno poveljstvo oborožene sile poroča:

Med nasilnimi ogledi nad angleškim otočjem, je vojaško letalstvo napadlo industrijske naprave na vzhodni obali Srednje Anglije in v jugovzhodnem delu države. Daljnostrelno topništvo kopenske vojske je obstreljevalo vojaške cilje v jugovzhodni Angliji. Močnejše bombniške enote so v noči od 29. na 30. januar vrle eksplozivne in žigalne bombe na vojaško važne cilje v Londonu. Isto noč je nasprotnik vrgele bombe na dva kraja v severozahodnem nemškem primorju. Bombe so priletele izključno samo na naselbine, med drugimi na neko delavsko taborišče. Nekaj civilistov je ubitih, nekaj pa ranjenih. Stvarna škoda je neznatna. Nemški bombnik, o katerem je včerajšnje poročilo vrhovnega poveljstva javljalo, da ga pogrešamo, se je medtem vrnil.

Angleška poročila

London, 30. januarja. t. Letalsko ministrstvo poroča:

Sovražno letalstvo je ponoči spet delovalo, toda le v manjšem obsegu. Napad se je pričel takoj po nastopu mraka in je trajal do polnoči. Sovražna letala so metala zažigalne in razrušilne bombe. Požari so bili hitro pogaseni, razrušilne bombe pa so razdejale nekaj stanovanjskih in trgovskih hiš in je škoda velika. Le nekaj oseb je bilo ubitih, nekaj pa ranjenih.

Nemško topništvo je s daljnostrelnimi topovi čez Rokavski preliv obstreljevalo Dover in njegovo okolico.

Reuterjev poročevalec dodaja, da iz drugih predelov države niso od nikoder sprejeli obvestil o kakšnem sovražnem bombnem napadu.

London, 30. jan. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Nemška letala so se pojavila danes dopoldne nad Dovrom in so s strojnimi strelijala na zaščitne balone ter jih nekaj tudi sklatila na tla. Eno nemško letalo je bilo uničeno.

V Londonu pričakujejo vdora

London, 30. jan. b. V odgovornih krogih angleške vlade resno računajo z nemškim vdorom. To se vidi iz današnje objave angleškemu narodu po radiu. Objava pravi med drugim, da Anglija ostane kljub svojim uspehom v Afriki vendar še nadalje glavno bojišče. Nevarnost vdora je še vedno velika. Govornik je nato prikazal, kaj bi se zgodilo, če bi se Nemcem posrečilo, da stopijo na katerem koli delu otoka na suho. Opezarja angleško javnost najresneje na možnost vdora. Na koncu je navedel govor ameriškega vojne ministra Henryja Stimsona, ki je včeraj pred zunanjim odborom senata izjavil, da je prepričan v končno zmago Anglije, pa naj se zgodi med tem časom kar koli.

Zürich, 30. jan. b. Kakor poročajo iz Londona, so vse posadke in vojaške enote v Angliji že 24 ur v najstrožji pripravljenosti. Na merodajnem metasu danes poudarjajo, da je nevarnost vdora sedaj zelo

Znamka za 2 milijona

Nek Avstralec — tako beremo v pariškem »La Croix« — je te dni kupil poštno znamko za bajeslovno vsoto dveh milijonov frankov! Gre za znamko, ki je bila tiskana l. 1856 za pošto angleške Guayane v vrednosti 1 centa. Menda je bil to edini eksemplar, ki se je še ohranil. Filateliste je seveda ta novica zelo razgibala. Široko občinstvo pa se seveda sprašuje, kako je mogoče, da kdo zahteva in tudi dobi tako astronomsko vsoto za poštno znamko, pa naj je še tako redka. Koliko milijonov ljudi trpi v tem času zaradi vojske najhujšo bedo, koliko je lačnih v Franciji, na Finskem ali v Španiji, koliko milijonov ujetnikov prenaša pomanjkanje, koliko jih umre na bojnem polju in koliko nedolžnih otrok potrebuje kruha, obleke in obutve, koliko stanovanj je razrušenih od bomb in koliko stotisočev ljudi prezeba v podzemskih luknjah! V Avstraliji pa je človek, ki si ne pomišlja plačati za staro znamko kar dva milijona frankov, ki bi zadostovali, da se ublaži trpljenje toliko tisočev! Ne bomo govorili o tem, kako bi se moralo zapravljanje v času splošne bede po vsem svetu preprečiti in strogo kaznovati; vprašamo samo, kakšno vest morajo imeti ljudje, ki si dovoljujejo take izdatke? Pač kričeč zgled za popolni propad najelementarnejšega socialnega čustvovanja na našem planetu.

Če bi kdorkoli segel po francoskem brodogradu, imajo mornarji povelje, da ga sami potope

Lyon, 30. januarja. (Havas.) »Temp« objavljala članek, v katerem pravi, da se potrjuje vtis, da ne bo treba več dolgo čakati na velik preobrat v sedanjih vojni. V prihodnjem mesecu se bo pomorsko in letalsko delovanje v celoti še razvilo. Povsod se lahko dosežajo izidi, ki lahko pospešijo končno odločitev. Doba operacij je prešla svoj okvir. Nikdo ne pripisuje velike važnosti sorazmerni tišini, ki je trajala približno teden dni nad Anglijo in nad kontinentom. Dozdeva pa se, da je treba sklepati, da so končne zadnje priprave za veliko splošno ofenzivo, ki je na vidiku. Dosedanja taktika držav osiščja je v znamenju velikih posegov nemškega letalstva v vojno. To letalstvo se udejstvuje sedaj tudi v Sredozemskem morju pri podpori Italiji in sili Anglijo, da mora deliti svoje sile, to pa pomeni, da imajo v okviru sedanje vojne angleški uspehi v Severni Afriki samo omejen pomen. Modri politiki maršala Petaina se mora Francija zahvaliti, da francoski narod mirno čaka na svojo usodo. Francoske vojske ladije so prejele ukaz, da se same potopijo, če bi jih kdor koli hotel uporabiti in na ta način se naj prepreči, da bi se kdor koli polastil francoskega brodogradu. Francija hoče odločno izpolnjevati vse obveze svojega poraza. Tako je Francija že

resna. Poskus vdora bi mogel slediti šele predhodnemu napadu na Irsko ali Islandijo ali pa na oba otoka istočasno, da bi Nemci s tem odvrgli pozornost od južne Anglije, kjer naj bi izvedli glavni vdor.

Madžarska uganja

Budimpešta, 30. jan. m. List »Pest« piše iz Londona, da v angleških krogih pričakujejo velike akcije nemške armade, ki bo naperjena proti angleškim otokom. Nemčija danes razpolaga s 36.000 letali za prvo bojno četo. Prve operacije se bodo začele z napadom 18.000 letal. Razen tega razpolaga Nemčija prav tako s 36.000 letali za drugo bojno četo, tako da znaša skupno število letal za bojno četo 72.000. List »Ujnzemedeck« pravi, da se je vojna zopet izognila Balkanu in je nadalje ohranjen mir v jugovzhodni Evropi.

Irska v stiski

Amsterdam, 30. jan. DNB: Predsednik irske vlade de Valera je imel sredi po radiu govor irskemu prebivalstvu. De Valera je med drugim rekel, da je nastopilo veliko pomanjkanje industrijskih proizvodov in da bodo morali začeti uvajati karte za čaj in za mleko, ker Irska nima dovolj pšenice, za prevoz pa ima Irska premalo lastnih parnikov, ki bi naj uvažali prehrano in industrijske proizvode. V sedanjih vojni je le malo upanja, je rekel de Valera, da bi Irska lahko kupila ali najela parnike, ki so ji potrebni. — Ob koncu je de Valera podčrtal, da bodo vse vojne odredbe za varnost ostale še naprej v veljavi.

Napadi na Nemčijo

London, 30. jan. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča:

Skupine naših bombnikov so ponoči letale nad severozahodno Nemčijo in bombardirale važne vojaške cilje. Podrobnosti bodo objavljene v posebnem sporočilu.

London, 30. jan. AA. Reuter: Poročajo, da so bili v noči od srede na četrtek vojaški cilji v Wilhelmshavenu predmet napadov angleškega letalstva.

Berlin, 30. jan. DNB: Davi so letale nad severozahodno Nemčijo manjše skupine angleških letal in vrle na več krajeh bombe, ne da bi povzročile pomembnejšo škodo. V nekem pristaniškem mestu so bombe uničile neko hišo in ubile ali pa nevarno ranile več oseb. Vojnih ciljev bombe niso zadele.

Letalske in pomorske izgube po angleških navedbah

Angleško propagandno ministrstvo je objavilo podatke o izgubah na morju in v zraku v l. 1940. To so seveda angleški podatki. Podoba, ki jo daje ta angleški pregled, je naslednja:

Vojna v zraku

Nemške izgube

2933 nemških letal z gotovostjo od angleških lovcev sestreljenih nad angleškim ozemljem.

63 nemških letal sestreljenih pri angleških poletih nad Nemčijo in od Nemčije zasedenimi ozemlji.

444 nemških, odnosno italijanskih letal sestreljenih od protiletalskega topništva nad angleškim ozemljem.

52 nemških, odnosno italijanskih letal, sestreljenih od angleških vodnih in mornariških letal nad morjem okrog Anglije.

56 letal sestreljenih v bojih na Norveškem.

954 letal sestreljenih v bojih v Franciji, Belgiji in Nizozemski.

Skupne sovražne izgube letal nad Anglijo in njenimi obalami znašajo torej 4502 z gotovostjo sestreljeni letali, poleg tega pa navajajo še 10 letal, katerih uničenje ni bilo potrjeno, ter 49 letal, ki so bila z gotovostjo pokvarjena.

Angleške izgube

847 angleških lovskih letal, sestreljenih v bojih nad Anglijo.

347 bombnih letal, sestreljenih pri poletih nad Nemčijo in zasedenimi ozemlji.

28 bombnih letal, izgubljenih v bojih nad morjem okrog Anglije.

75 angleških letal, izgubljenih do 26. decembra 1940 v bojih z Italijo (pri bombardiranju italijanskih mest iz angleških oporišč in pri obrambi Malte in Gibraltarja).

55 letal, izgubljenih v bojih na Norveškem.

375 letal, izgubljenih v bojih v Franciji, Nizozemski in Belgiji.

Skupne angleške izgube v borbah, ki so imele svoje izhodišče v Angliji, znašajo torej 1727 letal. (Letalske izgube v Afriki niso vštete.)

Kako v Berlinu sodijo o Franciji

Berlin, 30. januarja, b. V zvezi s pisanjem časopisa v zasedenem delu Francije, ki zahteva tesno sodelovanje med Nemčijo in Francijo, so danes predstavniki v nemškem zunanjem ministrstvu rekli tujim časnikařem, da se popolnoma strinjajo s temi zahtevami. Opazujejo namreč omahovanje v poletu, ki je pričel pri sestanku Hitlerja z maršalom Petainom v Montoireju. Politika, ki je bila dogovorjena v Montoireju, je v mnogih umstvih ustvarila ali ni izvedena. Lvala da je zaupnik Nemčije in da je bilo z njim vse zgovorjeno za tesno sodelovanje med Nemčijo in Francijo. Medtem pa je bil Laval odstranjen iz nepoznatih razlogov. Nemčija se ne mara vmešavati v notranje francoske probleme, a samo ugotovimo posledice notranje politike na zunanjo. Danes se lahko reče, da se je med Nemčijo in Francijo nakopičilo mnogo novih vprašanj, ki so vsekakor zavisni od notranjega preurejanja v Franciji.

Pred ofenzivo Italije v Albaniji

Grki so dosedaj odbili še vse nasprotnikove napade

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 30. januarja. t. Poročilo štev. 287 glavnega italijanskega stana o operacijah na grško-italijanski fronti se glasi:

Slabo vreme je oviralo operacije. Pri obhodih so naše patrle ujele nekaj sovražnih vajakov ter zaplenile nekaj orožja.

Grška poročila

Atene, 30. januarja. t. (Atenska agencija.) Poročilo št. 95 grškega generalnega štaba se glasi: Na vsej fronti samo krajevni boji manjšega obsega.

Vladni tolmač je pojasnil časnikarjem na konferenci tiska, da Italijani že dva dni neprestano napadajo, toda da so grške čete do sedaj naval zadržale. Grki nikjer niso izgubili kakšne svoje postojanke, pač pa so v srednjem odseku osvojili spet nekaj novih. Nasprotnik je imel hude izgube. Toda grški generalni štab računa, da bodo italijanski napadi še hujši, ker da so glavna italijanska ofenziva še ni začela. Vladni tolmač je na vprašanje časnikarjev, koliko ujetnikov imajo do sedaj Grki v svojih rokah, odgovoril, da so grške čete do sedaj ujele skupno 16.000 ujetnikov.

Atene, 30. januarja. Ministrstvo za propagando je sredi po atenskem radiu objavilo naslednje uradno poročilo:

V zadnjih 24 urah se sovražnik obupno trudi s protinapadi, ki pa so porazni zanj. Boji so posebno hudi na osrednjem bojišču, kjer se novi poveljniki italijanskih čet general Caballero posebno trudi. Tukaj sta bila dva italijanska bataljona odsekana od svojega oporišča, prej odsekani sovražni oddelki pa se skrivajo po gozdovih. Potem ko so obvladale sovražne napade, so grške čete na osrednjem in severnem bojišču včeraj znatno napredovale. Sovražne čete se umikajo v neredu. Slaherni poskus sovražnih čet, da bi prišle v protiofenzivo, je sovražnika mnogo stal v izgubi mošta in gradiva.

Letalski boji

Atene, 30. januarja. (Reuter.) Angleško vrhovno poveljstvo objavlja, da so angleška letalska letala včeraj nad Južno Albanijo srečala sovražne bombnike in je prišlo do letalske bitke, v kateri je bil en bombnik sestreljen. Vsa angleška letala so se neopškodovano vrnila.

Z naše meje

Belgrad, 30. jan. m. Z grško-italijanskega bojišča poročajo, da topniški ogenj ni odnehal

Vojna na morju

Nemške izgube

- 2 križarki.
 - 12 rušilcev.
 - 1 motorna torpedovka.
 - 1 obrežna stražna ladja.
 - 2 pomožni spremljevalni vojni ladji.
- Števila nemških uničenih podmornic angleška admiraliteta, ki ji je število znano, noče objaviti, da ne bi nasprotniku dajala dragocenih informacij o kraju, kjer so bile potopljene nemške podmornice.

Italijanske izgube

- 1 križarka potopljena.
- 11 rušilcev potopljenih.
- 25 podmornic potopljenih.
- 3 oklopnice poškodovane v Tarantu.
- 2 križarki poškodovani v Tarantu.
- 2 pomožni vojni ladji poškodovani v Tarantu.

Angleške izgube

- 1 nosilka letal.
 - 3 križarke (vključena je že »Southampton«).
 - 10 pomožnih križark.
 - 33 rušilcev.
 - 21 podmornic.
- Števila poškodovanih ladij admiraliteta ne objavlja, da ne bi nasprotniku dala dragocenih informacij o stanju angleškega vojnega brodogradu.

Ameriški zakon o pomoči Angliji odobren v zunanjepolitičnem odboru

Washington, 30. jan. b. Po tajni seji zunanjepolitičnega odbora kongresa, na katero javnost ni imela pristopa, so se zedinili v sledečem:

1. Sprejme se dodatni predlog o pomoči Angliji, po katerem se polnomočje predsednika Roosevelta konča dne 30. junija 1943.
2. Predsednik mora v okviru zakona o pomoči poročati v rednih časovnih razdobjih kongresu o obsegu pomoči, ki jo je izkazal.
3. Predsednik se mora pred vsakim pošiljanjem vojnega materiala v prijateljske države posvetovati s poveljniki vseh treh orožij.
4. Ameriške vojske ladije se ne smejo uporabljati za spremljanje konvojev.
5. 15 drugih dodatnih predlogov je vojno-politični odbor odbil.

»Če Nemčija premaga Anglijo, bo zasedla Mehiko« — pravi bivši poslanik Gerard

Washington, 30. jan. t. Associated Press. Rooseveltov zakonski osnutek za obsežno in hitro pomoč Angliji je bil danes v zunanjepolitičnem odboru kongresa odobren. Zanimivo je, da ni bil sprejet omejitveni predlog, da naj se Rooseveltu po-

včeraj in danes ves dan in vsi noč. Boji se nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo. Posebno srđiti so v dolini reke Devoli in reke Škumbe, kjer je prišlo danes zopet do bojev na nož. Med planino Ostrovico in Bosnijo so Italijani srđito napadali ves dan. Vendar se je obema vojskujočima se strankama posrečilo obdržati položaje. Na vseh bojiščih je zelo slabo vreme. Letalske akcije so zelo zmanjšane. Angleški lovci so obletali Elbasan in cesto med Podgradcem in Elbasanom, Italijani pa so bombardirali grške položaje v dolini reke Devoli in Škumbe.

Pogreb grofa Csakyja

Budimpešta, 30. jan. m. Ob veliki udeležbi madžarskega ljudstva, zastopnikov političnega in javnega udejstvovanja v Madžarski ter posebnih delegacij iz Nemčije, Italije in Jugoslavije so danes slovesno pokopali pokojnega madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja. Pogreba se je udeležil tudi regent Horthy s spremstvom. V neposredni bližini mrtvaškega odra so bili postavljeni venci posameznih delegacij in šefov držav. Poleg lovčevega venca regenta Horthyja so bili venci nemškega kanclerja Hitlerja, krasen venec Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla, venci g. Mussolinija, jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar-Markovića, prometnega ministra inž. Beslića in drugih. Točno ob 10 je kardinal Seregy ob številni asistenci opravil molitve za umrle. Takoj nato se je od pokojnika poslovil s lepim govorom predsednik vlade grof Teleky, ki je poudaril veličastno kariero in požrtvovalnost madžarskega zunanjega ministra. Grof Teleky je poudaril, da je grof Csaky vodil osebno madžarsko politiko in je tako rekoč izžarel na oltarju svoje domovine. Zato Madžarska nikdar ne bo pozabila na vse to, kar je pokojni grof Csaky zanj storil. Po njegovem govoru je zbor budimpeštanske opere zapel žalostinko, nakar se je razvil veličasten spreved na pokopališče Kerespesi, kjer so položili posmrtno ostanke madžarskega zunanjega ministra v rodbinsko grobnico družine grofov Csaky.

Willkie v Londonu

London, 30. jan. b. Wendell Willkie je imel privrkat priložnost doživeti nočno bombardiranje Londona. Ko je nevarnost minila, je sam brez spremstva obšel nekatere predele, da vidi učinek bombardiranja. Pozneje je izjavil, da v svojem življenju še ni bil tako presunjen, kot po tem bombardiranju.

Dopolrne si je Willkie ogledal kraje, ki so bili ponoči bombardirani, in sicer v prvi vrsti znani Tempel, to je odvetniško poslopje, ki stoji okrog ogromnega četverkotnega trga in je sedež odvetskih pisarn. Je to starodavno poslopje z veličastnimi dvoranami in dragoceno knjižnico. V Tempelu je tudi — kar je za Angleže samo po sebi umevno — pravna fakulteta. Willkie si je ogledal del porušenega Tempela, kjer je uničena slavnostna odvetska zborna dvorana ter del knjižnice in čitalnice. Sredi razvalin je Willkie, ki so mu ponudili čašo whiskeyja, napil obnovljenemu Tempelu, ki da ga bo postavila Amerika. Willkie ni mogel verjeti, da se tudi takšne stvari bombardirajo in je pristavil, da bo v Ameriki obišmo poročal o vsem, kar je videl. Popoldne je bil na admiraliteti in se posvetoval z admirali o najbolj nujnih potrebah angleške mornarice.

Smigly Rydz v Palestini

Rim, 30. jan. b. Poljski maršal Smigly-Rydz, kateremu se je nedavno posrečilo pobegniti iz Romunije, kjer je bil interniran, je sedaj v Palestini. Maršal je za svoj beg izkoristil trenutek, ko je v Romuniji odstopil kralj Karol in so se začeli notranji nemiri. Tedaj je s ladjo odpotoval iz Konstancie v Turčijo, kjer se je nekaj dni skrivaj v tamkajšnjem poljskem poslanstvu. Nato je neopazeno odpotoval v Palestino.

Tokio, 30. jan. DNB: V navzočnosti cesarja, predsednika vlade kneza Konoja in več članov kabineta, je tajni državni svet na včerajšnji svoji seji v cesarski palači odobril začasn dogovor o ribolovu med Japonsko in Sovjetsko Rusijo.

Amerika utrjuje Havajske otoke

Tokio, 30. jan. DNB: Vojne priprave USA na Tihem oceanu so dosegle vrhunec, ugotavlja »Tokio Asahi Sinbun« v posebnem poročilu iz Los Angelesa. Pomorski promet med USA in Havajskim otočjem neprestano narašča. Ker država ne premore zadosti ladij, je apelirala na zasebne ladijske družbe, da so dale svoje ladje na razpolago za prevoz. V tovarnah za letala, dokih in pomorskih arsenalih delajo z mrzlično vneto. Američani so tudi začeli na hitro roko popravljati vojne ladje tihomorskega brodogradu.

Mikado maršalu Petainu

Zagotovilo, da Japonska ne bo trgala ozemlja Francoske Indokine

Sanghai, 30. jan. t. AFL. Tukaj razširjajo novico, da je japonski mikado poslal vladarju Francije maršalu Petainu daljše osebno poročilo, v katerem mu zagotavlja, da Japonska v ničemer ne namerava okrobiti ozemlja Francoske Indokine. Sporočilo je bilo maršalu Petainu poslano baje že v mesecu decembru. K temu pripominjajo v tukajšnjih diplomatskih krogih, da je verjetno, da bo Japonska držala besedo, ki jo je mikado dal maršalu, vendar pa to japonske vlade ne bi oviralo in je tudi ne vira, da podpre stremljenje Sijama, da si osvoji nazaj pokra-Cambodže, ki jo je moral pred 70 leti odstopiti Franciji, čeprav na tem ozemlju prebiva izključno

prebivalstvo, ki po narodnosti in jeziku pripada k Siamu. Ker bo Japonska razsodnik v sporu med Siamom in Indokino, je zelo verjetno, da bo podprla težnje Sijama in jim skušala ugoditi v največji meri, ker eo prijateljski odnosi med Siamom in Japonsko znani in zgodovinsko utrjeni.

V prietanišče v Saigonu, kjer so pogajanja za premirje, so prišle tri japonske križarke v spremstvu nekaj rušilcev. Prihod japonskih vojnih enot v to veliko južno pristanišče Indokine, je vzbudil v tamošnjih ljudskih krogih veliko vznemirjenje, ker ljudstvo misli, da je to začetek zasedbe južne Indokine po Japoncih.

Gospodarstvo

Navodila Prevoda glede preskrbe obratov in zavodov z moko

I. Bolnišnice in zdravstveni zavodi.

Bolnišnice in zdravstveni zavodi dobijo pri obinskem prehranjevalnem uradu svojega sedeža obratne nakaznice in bone za one količine moke, ki jih potrebujejo. V tej količini je lahko všteta tudi hrana za ono strojniško osebje, ki je v teh zavodih na hrani. Ako pa je dobilo strojniško osebje osebnih nakaznic za moko in kruh, se morajo izročiti tej prehrani odgovarjajoči odrezki nakaznic za kruh in moko prehranjevalnemu uradu.

Z obratno nakaznico in boni morejo kupiti bolnišnice moko v vsaki trgovini in pekarni v občini proti oddaji bonov. Obinski prehranjevalni uradi so dolžni naokladiti trgovinam iz svojih rezerv in predjuma proti predložitvi bonov moko, ki so jo izdale bolnišnicam. Banovinski prehranjevalni urad pa bo predkazal obinskemu prehranjevalnemu uradu takoj, ko prejme od njih obvestilo o izdanih nakaznicah, na te nakaznice odpadajo količine moke.

II. Človekoljubni, dobroteljni zavodi, odgojalnica

dobijo za ono osebje, ki je pri njih v popolni oskrbi, pri obinskem prehranjevalnem uradu obratne nakaznice in bone za one količine moke, ki pripada temu osebju po čl. 4 ban. naredbe VIII. št. 1047/1 (Sl. l. 58/71) o uvedbi uradnih nakaznic za kruh in moko.

V ostalem je postopati z njimi kot pod I.

III. Jtjnišnice, poboljševalnice in podobni zavodi

dobijo obratne nakaznice in bone za količino moke, navedeno pod II.

V ostalem je postopek enak kakor pod I.

IV. Javne ljudske in dijaške kuhinje

dobijo od pristojnega občinskega prehranjevalnega urada za mesec februar obratno nakaznico za kruh in moko in bone v izmeri in kakovosti, potrebni po njih izjavi za 14 dnevno obratovanje.

V ostalem je postopek enak kakor pod I.

Za drugo polovico februarja in naslednje mesece dobijo obratne nakaznice in bone le za ono potrebno moko, za katero v prejšnjem razdobju niso mogli zbrati odrezkov osebnih nakaznic za kruh in moko, ki so jih dolžni od svojih gostov po možnosti pobirati.

Solske in dijaške kuhinje, ki ne dajejo rednih kosil in večerj, ne dobijo obratnih nakaznic po tem predpisu, temveč morajo poslovati z odrezki osebnih nakaznic za kruh in moko.

V. Gostinski obrati (restavracije, gostilne, bifeji, mlekarne), pekarne glede luksuznega peciva (kifličkov, maslenih žemljic in podobno), slašičarne.

Pekarnam dodelijo občinski prehranjevalni uradi iz redne kvote vsak toliko količine moke, kakor so potrebne za redno obratovanje v prvem tednu. — Poleg tega dodeli okrajni prehranjevalni odbor vsaki pekarni, ki peče luksuzno pecivo, obratno nakaznico in bone za določeno količino moke iz kontingenta za luksuzno pecivo. To količino določi okrajni prehranjevalni odbor na predlog in s posredovanjem pristojnega obrtnega združenja v breme za okraj določenega kontingenta.

Pekarne obnavljajo svoje zaloge s predložitvijo odrezkov na osebnih nakaznicah za kruh in moko, bonov, izdanih na obratne nakaznice in s pribitkom 2% na to količino iz naslova razpršitve in kvara.

Gostinskimi obrati (gostilnam, bifejem, mlekarjam, slašičarnam) izdajajo pekarne kruh

proti začasnim potrdilom o prejemu kruha. Ta potrdila opravičijo gostinski obrati tedensko z odrezki od osebnih nakaznic za moko in kruh, z boni lastnih in prejetih obratnih nakaznic in z 2% pribitkom iz naslova kvara in razpršitve. Na enak način dobivajo gostinski obrati moko od trgovin na debelo in drobno.

Gostinski obrati razen slašičarn, so dolžni pobirati od svojih gostov odrezke od osebnih nakaznic za kruh in moko, kjer je to mogoče. Zaradi kritja primanjkljaja za primere, kjer to ni mogoče, se dodeli gostinskemu obratu, ki prodaja kruh in moko, v breme za to določenega kontingenta obratna nakaznica in določeno število bonov. To količino določi okrajni prehranjevalni odbor na predlog in s posredovanjem pristojnega obrtnega združenja v breme za okraj določenega kontingenta.

Slašičarnam določi okrajni prehranjevalni odbor na predlog in s posredovanjem pristojnega obrtnega združenja z obratno nakaznico in boni količino moke do katere so upravičene.

Kočam Slovenskega planinskega društva dodeli obratne nakaznice in bone s posredovanjem predstava tega društva Banovinski prehranjevalni zavod V ostalem veljajo za te koče predpisi, ki veljajo za gostinske obrate.

VI. Kontingenti.

Obratom pod V. se bodo dodelili naslednji kontingenti moke:

a) gostilnam, bifejem, mlekarjam: 5 vagonov mesečno;

b) pekarnam za luksuzno pecivo: 2,5 vagona mesečno;

c) slašičarnam: 2,5 vagona mesečno.

Okrajni prehranjevalni odbori so se obvestili istočasno, kakšni deli kontingentov pod a) in b) so se dodelili poimeno okrajem.

Slašičarnam so dodeljeni okrajni kontingenti le za mesta Ljubljana, Maribor in Celje. Slašičarne v ostalih okrajih morajo šele zaprositi preko okraj. prehranjevalnih odborov za dodelitev okrajnih kontingentov z navedbo obsega obratovanja. Banovinski prehranjevalni zavod bo predkazal okrajnim prehranjevalnim odborom moko v količini, ki odgovarja tem kontingentom.

Ta moka se ne šteje v redno mesečno kvoto, ki pripada poimeno okrajem in občinam.

VII. Obrazci za obratne nakaznice in bone.

Banovinski prehranjevalni zavod bo založil tiskovine za obratne nakaznice in bone. Da pa ne bi nastal pri oskrbovanju zavodov in obratov zastoj, izdajo za mesec februar preskrbovalni uradi in preskrbovalni odbori, ki izdajajo obratne nakaznice in bone, začasne nakaznice in bone, pisane s pisalnim strojem, opremljene s štampiljko občinskega prehranjevalnega urada (občine, odnosno okrajnega prehranjevalnega odbora).

Iz obratne nakaznice mora biti razvidno: Tekoča številka, datum, ime oblastva, ki jo je izdalo, ime obrata (zavoda), kateremu je izdana, čas, v katerem obratna nakaznica velja, količina in kakovost nakazane moke.

Obratna nakaznica velja tudi za kruh. Pri tem se računa, da je 7,7 kg bele moke enakih 10 kg belega in 33 kg črnega kruha.

Boni so lističi, na katerih je vpisana na eni strani količina po 1 kg, 5 kg, 10 kg, 85 kg, 100 kg pšenične moke, na drugi strani pa štampiljka organa, ki je bon izdal, štampiljka in podpis ali pa samo podpis urada, ki je kupil zanj moko. Vsi uradi, ki izdajajo obratne nakaznice, vpisujejo v dnevnik naslov lastnika in številko za vsako izdano obratno nakaznico.

To nam kaže, da se je naš uvoz lani povečal po količini, a še bolj po vrednosti (po količini za 12,12, po vrednosti za 26,51%). Nasprotno pa se je lani v primeri z letom 1939 zmanjšala količina izvoza za 60,5, dočim se je izvoz po vrednosti povečal za 20,99%.

Racioniranje na Hrvaškem. Kakor smo že poročali, bo tudi na Hrvaškem vpeljano racioniranje življenjskih potrebščin. Tozadevna naredba je že izšla, sedaj pa so izšli tudi te obrazci, ki so potrebni za izvajanje te naredbe.

»Jugoslovansko jeklo«. Upokojen je glavni ravnatelj družbe »Jugoslovansko jeklo« v Sarajevu inž. Ranko Despić. — Pričakovati je v kratkem reorganizacije tega podjetja.

Rudarska in toplinska proizvodnja

Po uradnih podatkih ministrstva za gozdove in rudnike je dala naša rudarska proizvodnja v decembru (v oklepajih podatki za november 1940): črni premog 34.928 32.067, rjavi premog 445.987 (437.099), lignit 151.625 (167.535), nafta 123 (157), zemeljski plin 289.815 (314.941) m³, železna ruda 38.295 (57.295), kromova ruda 5.232 (7.184), bakrena ruda 82.210 (76.895), boksit 18.383 (26.047), pirit 10.993 (11.645), svinčenocinkova ruda 66.530 (64.138), magnezit 4.496 (4.648) ton, bakreni koncentrat 5.114 (7.060) kromovi koncentrat 807 (959), svinčni koncentrat 6.504 (6.563) in cinkovi koncentrat 4.108 (3.401) ton.

Toplinska proizvodnja je dala v decembru 1940 (v oklepajih podatki za november 1940): surovo železo 7.268 (7.253), baker 3.546 (3.910), elektrolitični baker 557 (567), svinec 3.683 (3.506), cink 567 (495), antimon 92 (130), zlato 88.15 (90.1) kg in srebro 2.118.95 (179.7) kg.

V naslednjem podajamo tudi skupne podatke o proizvodnji premoga rud in kovin v zadnjih letih (vse številke so v tisočih ton):

	premog	lignit	žel. rud.	pirit
1935	3.492	936	235	84
1936	3.508	968	451	80
1937	3.964	1.039	629	134
1938	4.472	1.269	607	150
1939	4.744	1.303	667	127
1940	5.712	1.654	596	135

	bakr. ruda	boksit	sv. cink. ruda	krom. ruda
1935	648	216	743	52
1936	609	292	731	54
1937	651	354	817	60
1938	761	404	878	50
1939	987	314	775	44
1940	932	283	807	69

Iz tega pregleda je razvidno, da je laneka proizvodnja premoga pri nas dosegla rekordno višino. Samo črnega in rjavega premoga smo lani nakopali 1 milij. ton več kot leta 1939, ki je že itak prineslo znatno povečanje proizvodnje. Tudi proizvodnja lignita je znatno narasla. Produkcija železne rude je zastala zaradi štrajka lani v Ljubli. Nasprotno pa se je povečala proizvodnja pirita. V primeri z letom 1939 je nazadovala proizvodnja bakrene rude in boksita. Izredno se je povečala proizvodnja kromove rude.

Toplinska proizvodnja je dala v zadnjih letih (v tisočih tonah, pripomeči pa je, da te statistike glede surovega železa niso popolne, ker obe sešajo samo podjetja pod nadzorom ministrstva za gozdove in rudnike, ne pa vse proizvodnje):

	železo	baker	elektro-svinec	cink
	lit. bak.			
1935	22	39	—	7
1936	44	39	—	6
1937	41	39	—	4
1938	59	42	3	9
1939	61	42	12	11
1940	85	43	11	33

Iz tega pregleda je razvidno, da je proizvodnja bakra ostala na prejšnji višini. Znatno se je povečala proizvodnja železa, pa tudi cinka. Pri svinecu se pozna, da je lani začela delati nova toplotna evinca, tako da imamo sedaj v državi dve toplotni evinca. Proizvodnja evince je dosegla lani rekordno višino.

Novo povišanje delavskih mezd v tekstilni industriji. Te dni je stopilo v veljavo že četrto povišanje mezd v tekstilni stroki, in sicer za 50 par na uro. Od začetka vojna pa do danes je narasla osnovna meza v tekstilni industriji Slovenije od 4 na 5,90 din, torej za skoraj 50%. Etape povišanja so bile naslednje: 40, 50, 50 in 50 par na uro.

Belgrajski Pokojninski zavod. Iz lista »Pokojninsko zavarovanje«, ki ga izdaja Pokojninski zavod v Belgradu, posnemamo, da je število članstva tega zavoda naraslo od 12.246 v januarju 1938 na 22.599 v decembru 1940, od česar je bilo 17.641 zasebnih nameštencev, 4958 pa trgovskih pomočnikov. Predpisani prispevki so znašali leta 1938 32,0, 1939 39,0 in lani 50,6 milij. din, skupno 121,7 milij. dinarjev, plačanih pa je bilo prispevkov leta 1938 28,8, 1939 39,25 in lani 49,8 milij. din, torej skupno 117,9 milij. din ali 98,42%, kar je zelo veliko. Zavod je v prvih treh letih svojega poslovanja kupil za 69,4 milij. dr. papirjev, v nepremičnine je vložil 23,2 milij. din. Odpravnine in rente so znašale leta 1938 0,1, 1939 0,6 in lani 0,73 milij. din, vrnjenih pa je bilo prispevkov leta 1938 za 2,662 din, leta 1939 0,2 in lani 0,75 milij. din. Upravi stroški so znašali leta 1938 1,9, 1939 2,7 in lani 4,37 milij. din. V odstotkih 6,56, 6,81 in 8,77%.

Trgovina v Italiji. Vrhovna konfederacija trgovine v Italiji šteje sedaj okoli 925.000 članov, ki so razdeljeni na 31 konfederacij, 45 nacionalnih sindikatov in 3.957 provincialnih sindikatov. Slednji so organizirani še v 94 pokrajinskih unijah. V trgo-

vinu je bilo zaposlenih okoli pol milijona nameštencev in najmanj en milijon družinskih članov, ki pomagajo. Največja je konfederacija potujočih trgovcev, ki šteje 241.000 članov, nato sledi trgovina s življenjskimi potrebščinami na drobno, teh je 159 tisoč 600, lastnikov gostinskih podjetij je 117.100, trgovcev s tekstilijami 77.100, s živino in žitom 42.100, s tobakom 30.700. Najmanj članov šteje federacija trgovcev, ki se bavijo s čezmorsko trgovino, teh je le 326.

Borze

Dne 30. januarja 1941.

Denar

Nemška marka 17.72—17.92

Ameriški dolar 55.—

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 8.850.137 din, na belgrajski 8.060.000 din, od tega 164.206 in 294.000 mark, 20.000 din v Sofiji, 53 tisoč 736 sv. frankov in 1341 dolarjev. — V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 445.000 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 174.57—177.77
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00
Solun 100 drahem 88.50 denar

Ljubljana — slobodno tržišče:

London 1 funt 215.00—219.10
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 88.50 denar

Beograd — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 88.15—88.85
Sofija 100 din 54.92—56.52

Curib. Belgrad 10, Pariz 8,20, London 16,075
Newyork 431, Bruselj 69, Milan 21,675, Madrid 40, Amsterdam 229, Berlin 172,75, Oslo 98,50, Kopenhagen 83,50, Sofija 4,25, Lizbona 17,25, Budimpešta 85, Atene 300, Carigrad 3,375, Bukarešta 2,15, Helsinkfors 8,75, Buenos Aires 101,875.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 477—480

v Zagrebu 477 denar

v Belgradu 479.50—480

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 100,50—102,50, agrarji 55—57, vojna škoda promptna 477—480, begl. obv. 86—88, dalm. agrarji 81,50—82,50, 8% Bler. pos. 105—107,50, 7% Bler. pos. 100—102, 7% pos DHB 102—105, 7% stab. pos. 96—98. — Delnice: Narodna banka 7100—7200, Trboveljska 367—377, KID 142 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 99,50—100,50 (100), vojna škoda promptna 477 denar, begluške obveznice 86 denar, dalm. agrarji 81,75—82 (81,75—82,25), 6% žumke obveznice 81,50 denar, 4% severni agrarji 56,50—57, 8% Blerovo posojilo 106,50 denar, 7% Blerovo posojilo 100 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. posojilo 99,25 denar. — Delnice: Narodna banka 7.050 denar, Priv. agrarna banka 204—206 (206), Trboveljska 375—380.

Belgrad. Drž. papirji 7% invest. posojilo 102 denar, agrarji 57,50—58,50, vojna škoda promptna 479,50—480, begluške obveznice 85,50—86, dalm. agrarji 81,50—81,75 (81,75—81,50), 6% žumke obveznice 79,75 denar (80), 4% severni agrarji 55,50—56, 8% Blerovo posojilo 106 denar, 7% Blerovo posojilo 100,50 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. posojilo 99,25 denar. — Delnice: Narodna banka 7.050 denar, Priv. agrarna banka 210 denar.

Zitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena.

Cene živin in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Črnomelj dne 28. januarja t. l. Voli 1. vrste 8,50 do 9 din, 2. vrste 7,50—7,75, 3. vrste 6,75—7 din; telice 1. vrste 7,50—8 din, 2. vrste 7—7,50 din; krave 1. vrste 7,50—7,75, 2. vrste 6,50—7, 3. vrste 6 do 6,25 din; teleta 1. vrste 11—12 din, 2. vrste 9—9,50; prašiči pršutarji 14—15 din za kilogram žive teže — Goveje meso 16 din, svinjina 20, slanina 26—28, svinjska mast 28—30 din za kilogram. — Pšenica 4—4,20 din, ječmen 3,80, rž 4, oves 3,80—4, koruza 3,80—4, fižol 6—7, krompir 1,50, seno 1,25—1,50, slama 0,60—0,75, pšenična moka 5,50—9, koruzna moka 5—5,50, ajdova moka 6—7 din za kilogram. — Trda drva 100—105 din za kub. meter, jarka 1,50 do 1,75 din za komad. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 16 din za liter, finejša sortirano vino pri vinogradnikih 18 din za liter.

Zivinski sejmi

Na živinski sejem v Mariboru dne 28. januarja je bilo pripeljanih 11 konj, 23 bikov, 330 volov, 377 krav, 25 telet, skupaj 566 glav. Cene so bile naslednje: debeli voli 5 do 9,75, poldebili voli 8 do 9, plemenski voli 8,50 do 10, bikji za klanje 6,50 do 7,50, klavne krave debele 7 do 8, plemenske krave 6 do 7, mlada živina 7,50 do 8,50, teleta 7 do 10 din. Prodanih je bilo 300 komadov. Cena mesu: volovsko I. vrste 14 do 18, II. vrste 13 do 15, meso bikov, krav telic 1 do 18, telečje I. vrste 16 do 18, II. vrste 6 do 16, svinjsko meso 18 do 22 din.

Srečo moraš imeti

Sultan Jahore, ki spada brez dvoma med najbogatejše može na svetu, živi v Londonu in se ne more odločiti, da bi zapustil London, čeprav je vojna. Mož je 67 let star. Kot se za pravega sultana spodobi, je imel ženo, lepo in mlado Angličanko Lidijo Obill. Nsreča je hotela, da jo je ubila nemška bomba ravno takrat, ko je v neki trgovini poskušala nov modni kožuh. Sultan je bil v avtomobilu pred trgovino. Spretni sofer ga je pravočasno rešil smrti. Zguba te prijateljice je bila za sultana neznoza. Ni ga bilo mogoče potolažiti. Sklenil je, da se sploh ne bo več pokazal na svetlo. Sele čez dolgo časa si je zopet upal na ulico. Bil je namreč povabljen na neko prireditvev v korist Rdečega križa. Pri tej priliki je spoznal neko lepo mlado Romunko, ki je prodajala zastavice Rdečega križa. Na mestu se je zaljubil vanjo, čez štirinajst dni pa je bila že poroka.

Naša zunanja trgovina v I. 1940

Objavljeni so statistični podatki o naši zunanji trgovini v mesecu decembru 1940 in s tem za vse leto 1940. Naš uvoz je znašal v decembru 1940 74.504 (novembra 1940 92.123, decembra 1939 70.384) ton v skupni vrednosti 578,7 (557,2, 400,0) milij. din, dočim je naš izvoz znašal 197.349 (204.965, 895.793) ton v skupni vrednosti 611,4 (455,5, 728,4) milij. din.

To pomeni, da je bila v decembru 1940 naša zunanja trgovina aktivna za 32,7 milij. din, dočim je bila v novembru 1940 pasivna za 101,7 milij. din, decembra 1939 pa aktivna za 328,4 milij. din.

Razvoj naše zunanje trgovine po posameznih mesecih 1939 in 1940 nam kaže naslednja tabela (vse v milij. din):

	Uvoz		Izvoz	
	1939	1940	1939	1940
januar	378,3	478,3	319,1	624,0
februar	402,1	430,0	339,5	627,2
marec	476,3	504,2	423,0	596,7
april	418,8	641,8	433,3	603,2
maj	424,1	560,9	466,5	742,7
junij	428,3	473,8	432,5	564,7
julij	433,8	475,9	408,0	578,1
avgust	415,9	399,7	594,7	401,8
september	253,2	429,1	240,5	412,7
oktober	357,1	488,9	512,0	372,3
november	369,3	557,2	623,7	455,5
december	400,0	578,7	728,4	611,4

Vidi se jasno, da se je naša zunanja trgovina z začetkom vojne v septembru 1939 zelo skrčila, toda kasneje si je opomogla. Nov udarec je prišel za našo zunanjo trgovino z junijem 1940, ko je vstopila Italija v vojno. Počasi se zopet naša zunanja trgovina obnavlja. Opažamo pa, da številke o vrednosti ne dajo več prave slike, ker so v zadnjih mesecih cene tako uvoznih

+ Dr. Franc Dolšak

Dne 30. januarja je po dolgi, hudi bolezni umrl dr. Franc Dolšak, načelnik VII. oddelka kr. banske uprave v pokoji. Umrl, ki je bil ne le med zdravnik, marveč tudi splošno znana osebnost v Ljubljani, se je rodil 29. III. 1877 v Ljubljani. Po dovršenih gimnazijskih študijah v Ljubljani je študiral medicino na Dunaju. Kot zdravnik je več let izvrševal prakso v Ljubljani, nato pa vodil zopet več let ljubljansko občo bolnišnico, nazadnje pa zopet več let bil načelnik VII. oddelka kr. banske uprave v Ljubljani. Zadnjih šest let je preživel v pokoji. Kot zdravnik je pokojni dr. Dolšak užival veliko zaupanje med pacienti, ki so se v težkih primerih radi zalekli k njemu. V zdravstvu je bil samostojen, zdravil je na poseben način.

Največja njegova znanstvena vršina pa je bila v tem, da je bil botanik prve vrste, posebej specialista za mahove. Kot tak je imel med znanstveniki veliko prijateljev. Zapustil je ogromno zbirko posušenih rastlin.

Pokojni dr. Dolšak je bil vse življenje cel katoličan, ki je gojil globoko versko življenje. Kot je v zdravstvenih letih dan za dnem bil ne le pri sveti masi, marveč tudi pri sv. obhajilu, tako je tudi v svoji dolgi bolezni, ki jo je prenašal zelo vdano v voljo božjo, redno dvakrat tedensko prejemal sv. obhajilo na domu. Bil je skrit biser, ki je na skrivnem veliko razdelil v dobre namene. Tako je na primer veliki novi ciborij za cerkev sv. Jožefa izvečine od plačal. Pokojni je bil velik dobrotnik siromakov in posebno dijakov, katere je vedno rad podpiral in jih brezplačno zdravil.

V javnosti se ni rad kazal. Skromen po svojem značaju je ljubil tiho, solidno delo kot znanstvenik in tak je bil tudi v verskem življenju. Vsi, ki so ga poznali, so ga čislali in čimboli ga je kdo imel srečo poznati, tembolj ga je cenil. Upamo, da ta plemeniti značaj, ki je povsod imel najboljšo dobro voljo, že uživa plačilo pri neskončni Dobroti.

Osemurni delavnik tudi za žel. strojevodje!

Premnogokrat smo poudarjali, da so turnusi strojnega osebja prenapeti. Ta visoki odstotek dela (33 do 40%) je upoštevan že pri sestavi turnusov za strojno osebje. Če predpostavljamo, da je osemurni delavnik za eksekutivnega uslužbenca normalni delovni čas, dobimo kot bazo 2240 delovnih ur na leto. 365 — (52 nedelj + 10 praznikov + 20 dni povprečno letnega odmora je 365 — (52 + 20) = 283 po 8 ur dnevno = 283 × 8 = 2264 ali okroglo 2240 ur letno.

Na podlagi te osnove in če upoštevamo obstoječe turnuse strojevodij in kurjačev, bi moralo biti strojevodij in kurjačev, kakor kaže naslednja tabele:

a) strojevodij			
v letu	biti moralo	stalež 1/IV.	razlika
1936/37	384	348	— 35
1937/38	404	343	— 61
1938/39	403	343	— 60
1939/40	450	344	— 106

b) kurjačev			
v letu	biti moralo	stalež 1/IV.	razlika
1936/37	410	312	— 98
1937/38	429	387	— 42
1938/39	424	381	— 43
1939/40	493	414	— 79

Uprava je prihranila v letu 1936/37 izdatke za 35 strojevodij in 98 kurjačev.

Povprečna letna plača strojevodje je $2800 \times 12 = 33.600$ din.

Povprečna letna plača kurjača je $2000 \times 12 = 24.000$ din.
 $33.600 \times 35 = 1.176.000$ din.
 $24.000 \times 98 = 2.352.000$ din.

V letu 1936/37 torej	3.258.000 din
V letu 1937/38	3.057.000 din
V letu 1938/39	3.048.000 din
V letu 1939/40	5.457.000 din

Skupno . 15.090.000 din

V letu 1939/40 se je stalež strojevodij sicer zvišal za 50; to so nadkurjači in kurjači, ki vrše premikalno službo na postajah in v kurilnicah. Tako bi bil dejanski primanjkljaj na strojevodijih 106 — 50 = 56. Teh 50 nadkurjačev in kurjačev gre sicer na eni strani v korist strojevodij, na drugi strani pa v breme kurjačev, ker se primanjkljaj kurjačev ponovno zviša za približno 25.

Pri sestavi turnusov in osemurnem delavniku niso še všete zamude vlakov vseh vrst, ki znašajo dnevno preko 100 ur. Te zamude padajo v breme vlakospremnega in strojnega osebja ter se naravno odstotek njih dela zviša na približno 50%.

Na račun zamud gre tudi velika nadpotrošnja goriva. Povprečna odmera gorivu za stroje vrste 06, 20, 23, 24, 28 Komp, 28 Nap. ap. znaša na uro 47,5 kg. Pri dnevnih zamudah (100 ur) bi znašala ta nadpotrošnja 4750 kg. Na leto $4750 \times 365 = 1.733$ ton 750 kg. Ako vzamemo za ceno premogu 180 din na tono, bi znašala vrednost prekomerno porabljene premoga 312.075 din.

Gornje navedbe glede porabe premoga so le teoretične značaja, vzete po odmerni tablici. Dejanska potrošnja predstavlja namreč za približno 120% večjo uporabno količino goriva. To pa zaradi tega, ker mora strojevodja, ki naj bo vsak čas pri-

pravljen na odhod normalno obremenjenega vlaka, obdržati najvišji pritisk pare v kotlu. Tako, da znaša po zamudah povzročena nadpotrošnja premoga približno 50 kg na kvadratni meter kurilnih ploskev rešetk in znaša letno približno 750.000 din večjo količino gorilne snovi.

Za to večjo nadpotrošnjo nima strojevodja nikakega kritja, pač pa je zaradi nje običajno klican na zagovor.

V dokaz praktičnega izvajanja Uredbe naj nam služi naslednji primer:

Strojna skupina, pri kateri se začne služba osebnega vlaka za kurjača ob 11.36, prevozi pro-

Pred kratkim smo brali v »Slovencu« članek z naslovom »Najbolj važne naloge tega leta«. Katera naj bi bila ta? »Protituberkulozna liga in njeni cilji: Vsak tuberkulozni bolnik mora dobiti pošteno posteljo!«

Brez dvoma važna in lepa naloga, nadvse človekoljubno delo. Mi želimo Protituberkulozni ligi pri tem popolnega uspeha in vsakemu bolniku gor-ko in mehko posteljo.

Ne stimo pa Ligi krivice, če nad njen superlativ postavimo super-superlativ: Najvažnejša letošnja naloga. Katera pa je ta? Ozdraviti narod hude bolezni alkoholizma. — Čast Protituberkulozni ligi in njenemu človekoljubnemu delovanju! Naj bi našlo kar največ podpore! — Toda iz ust večšega in modrega zdravnika smo slišali, da alkoholizem samo na zdravju napravi več škode kakor tuberkuloza. Ali ni alkohol mnogokrat oče tuberkuloze? Kje so pa še vse druge škodljive posledice alkoholizma: na gospodarskem, na družinskem, na verskem, moralnem in na vseh drugih področjih?

To staro ljudsko bolezen zdraviti — ali ni to najvažnejša naloga? Važna, važnejša, najvažnejša naloga. Pa tudi težka! Težka, težja, najtežja.

Blagor tebi, Protituberkulozna liga, ki razpolaga s stotisočaki, imaš »dispanzerje« že na toliko krajih, sodelavcev na pretek, uživaš simpatije in podporo od vseh strani! A »sveta vojska« — če jo tako imenujemo, da si ime ni več uradno, a vojska je in sveta je — to je pastorka, od vseh prezirana, zapuščena, sama sebi prepuščena. Ali berete kdaj v naših revijah kako razpravo o tem? Ali kdaj slišite, da bi imela naša inteligenca med seboj kako predavanje — o tem velikem problemu našega naroda? Treznost se sploh ne imenuje, razen da se zbija o njej kake — šale.

Saj bi to delo samo na sebi ne bilo tako težko, ko bi — ljudje hoteli. A neverjetno je, kako težko je za to stvar vzbuditi zanimanje! Kdor skuša, ta ve! Neverjetno, kako alkohol ljudi oslepi, da vsega gorja, ki ga napravi, nič ne vidi, in če ga vidi, si iz tega nič ne stori. Kakor da so tmrtni na leto — ni nič! Niti z mezinem ne mignejo, da bi se to zlo odpravilo. Ponujamo predavanja o alkoholizmu na vse strani. Kaj je vendar lažjega, kakor napraviti eno predavanje — zastonj, brez stroškov? Saj iščejo predavatelje — a o treznosti ga nočejo! Izmed sto in sto društev se skoraj nobeno ne oglasi. Kakor da so se zarotili, da takega predavanja ne sprejmejo! Ljubljanske organizacije prosimo in pozivamo po pismih in po listih, naj naznanijo po enega člana, ki bi zastopal idejo treznosti v svoji organizaciji. A le malenkostno število se jih je od-

govno dolžino 232 km; v vmesno postajo pripelje s skoraj enourno zamudo in gre k počitku ob 23.28. Po počitku približno treh ur (po predhodnem 11.56 urnem nepretrganem delu) nastopi kurjač službo ob 2.30, strojna skupina prevozi zopet 232 km dolgo progo (in to pri temperaturi — 18° C). Vso dolgo pot mora kurjač nakopavati zasnežen in zmurnjen premog iz zalagovnika ter pridno kuriti peč v vmesnih postajah, kjer se opremlja lokomotiva z vodo in kurivom, pa mora čistiti ogenj od nastale žindre in odpadkov. Pri tej turi, to je za 464 prevoženih kilometrov, je porabil stroj 17 ton premoga. Služba kurjača je trajala nepretrgoma 29 ur; seveda ne moremo smatrati odmora 3 ur kot počitek, ki ga predvideva uredba o službeni in odmerni dobi strojnega osebja. Pri tej naporni turi, na progi s padci in vzponi do 23°/oo, se vlak ustavlja in izpeljuje 116 krat!

V ugodnem vremenu se porabi za isto turo največ 8 ton premoga; v zimskem času — pri goraj omenjeni temperaturi — ko je treba pred odhodom in med vožnjo vlaka ogrevati garnituro, naraste poraba goriva za preko 100%. Vprašanje se nam nudi, v kakem razmerju s porabo premoga naj se za te izredne slučaje poveča tudi odmera goriva.

V zvezi s tem primerom in ugotovitvijo nadpotrošnje na gorilnih snoveh pri forsiranem obratu stroju in pri nadporabi preko 100% kalorijskih enot za prevoženih 464 kilometrov nastane vprašanje, koliko kalorijskih enot je za skrajno izpavajoče delo potrebno kurjaču, da more obdržati svoj organizem v zdravem stanju. To še posebno spričo dejstva, da se je cena najnujnejšim življenjskim potrebščinam dvignila za povprečno 57%. Pri nabavi moka je žel. zadruga maksimirala nje potrošnjo na 4 kg, potrošnjo olja pa določila na 2 dl mesečno na osebo, potrošnjo sladkorja pa omejila na 1,2 kg po osebi. Nikakor tudi ne zadošča količina ¼ kg mila na osebo za strojno osebje, ki bi po naravi poklica za vzdrževanje čistote perila in telesne higijene potrebovalo najmanj 2 kg mila.

Odgovarjajoče velikemu fizičnemu in duševnemu naporu, za katerega se potrebuje najmanj 3800 kalorij, t. j. enotam odgovarjajoča količina hrane, je potreben tudi odmor, ki naj služi v to, da se odpravi velika preutrujenost. Za okre-

Ženski svet daje prednost našim elegantnim, lahkim, robu, prostim očalam, katere se obnavlja pri

Ljubljana PASAŽA NEBOTIČNIKA

pitev ozir. razbremenitev organizma pa nikakor ne zadošča počitek treh ur! In je v protislovju z zakonskimi določbami, da nastopa kurjač po tako kratkem odmoru službo kot neizpust za nadaljnjih 14 ur.

Res je, da dobiva strojno osebje kilometrinno in premijo, za katere prejemke se pa ne ve, da li so za čezurno delo ali za dvojno gospodinjstvo izven dmicila. Socialna pravičnost bi zahtevala, da se sistem obračunavanja kilometrine in premije ukine, namesto tega pa uvede urnina.

Kot drugi primer navajamo naslednje: Neka strojna skupina tovornega vlaka strojev vrste 28, ki vozi na progi Ljubljana—Zagreb, je vozila 40 ur z dvehurnim počitkom v postaji Zagreb-Sava. 38urna služba je bila potrebna za prevoz 280 km dolgo proge!

Poleg vsega prekomernega dela pa strojno osebje že od leta 1936 ni prišlo do svojih rednih letnih odmorov, ki mu po zakonskih določbah pripadajo.

Socialna pravičnost pa zahteva tudi povračilo 20% eksekutivne doklade, ki nam je bila odvzeta leta 1931. Doim vrše uslužbeni ostalih panog z istimi plačami službo le 300 dni v letu, opravlja eksekutivno osebje svojo službo skozi vse dni v letu. Po osem ur dnevno znaša to 2920 ur letno. Zaradi dnevnih zamud (povprečno 100 ur) pa naraste delovna strojna osebja na 4370 ur letno!

Zaradi razbremenitve strojnega osebja in zadovoljitve zahtevam velikega prometa bi bila nujno potrebna oskrba čim večjega števila naraščaja.

Najvažnejša naloga tega leta

zvalo. Velika brezbriznost — za tako veliko narodno zadevo! Drugi imajo za treznostno delo samo — posmeh. Toda sto mrtvih na leto v pijanosti, jokajoče žene po družinah, lačni, zanemarjeni otroci, ena milijarda po grlu pognanega denarja, to niso smešne stvari! Potem pa se nekateri zgražajo, da »ni uspehov«. Kako pa bodo, če se tako ravna?

In vendar! Ta led se mora prebiti! Če ni dosti sto udarcev, da se prebije, jih bo pa dve sto in tri sto in kolikor jih bo treba! Slovenija — enkrat se mora vzbuditi iz narkoze, v katero je zazibal alkohol! Enkrat mora streti verige, v katere te ima vklepano ta demon! Enkrat mora biti konec brezštevilnih pobojev in ubojev! Enkrat se mora začeti kampanja na vsej črti, odločna in vztrajna, da osvobodimo domovino te sužnosti!

In letos mora biti to! Važna, važnejša, najvažnejša naloga tega leta.

Potem, ko je delo za streznjenje naroda skoraj eno desetletje počivalo, životarilo, se je pred dobrim letom spet vzbudilo. 24. novembra 1939 je bil ustanovni zbor »Društva treznosti«. V teku tega leta se je že mnogo storilo. A bolj na tihem, da javnost za to dosti ne ve. Tla so se pripravila za novo stavbo, ki se mora začeti letos dvigati. Moka se je zamesila, da bo enkrat iz nje nekaj kruha.

Bodi omenjeno samo to, da je odbor imel v

tem času 35 sej, na katerih je resno in temeljito pretresal vse, kar se da storiti za streznjenje naroda. Od tih do svetne nedelje, od 30. marca do 6. aprila, bo spet Treznostni teden. Prvi dan tega tedna, 6. marca, bo občini zbor »Društva treznosti«. Takrat se bo podalo javno poročilo, kaj se je v teku leta že vse storilo, da se približamo cilju. Tudi v Mariboru se je že razgibalo.

Do takrat ali vsaj takrat pa se mora zganiti tudi dežal! Se mora organizacija za treznost in dostojnost zasnovati po vseh župnijah! Društva in družbe, bodite pripravljene na to! Vedite, da tako dolgo ne boste imeli miru od te strani, dokler se ne zganete za to delo! Kljub obupnosti upanja še nismo izgubili.

Vojska je — tam izven naših državnih meja, krvava vojska! Pri nas pa, ki nam je s krvavo vojsko prizanešeno, bodi namesto nje nekrvava vojska zoper notranjega asovražnika, ki mori naše ljudi. Vsa dežala naj se mobilizira zoper njega! Trdnjave alkoholizma — ta brezbriznost, malomarnost, indolencija nasproti temu sovražniku — se morajo razrušiti.

To leto se mora zgoditi, že iz hvaležnosti, da nam krvava vojska prizanaša. V Treznostnem tednu se mora povsod zasnovati organizacija za pravni prerod naroda: treznost in dostojnost!

To je važna, najvažnejša naloga tega leta!

Na italijanskem letališču v Albaniji devljejo vojaki bombe v letalo.

Beg iz Pariza

Naslednje jutro smo si najprej poiskali kaj za v prazen železod, nato pa nas je avto zapeljal še 30 km dalje do Naussaca. Tam smo se razšli vsak na svojo stran. Jaz sem jo mahnil proti Toulousu; tam, sem si mislil, je morda kak konzularni zastopnik Jugoslavije, pri katerem bi si bil rad dobil kako potrdilo, da sem res Jugoslovian, da me ne bi na vsak korak imeli za ogleduha in padalca.

Tako sem hodil vse dopoldne. Na poti sem prvič po dolgem času srečal tovorni vlak. Samo dejstvo, da sem spet videl enkrat vlak, mi je vilo veselje upanja in razpoloženje v srce. Kadar pa sem v zraku zaslišal brnenje letal, sem hitro pazno prisluhnul — v prejšnjih dnevih smo se takim glasom že dobro privadili in uho samo nam je takoj povedalo, ali je to nemško ali angleško ali francosko ali italijansko letalo.

Proti tretji uri popoldne sem se približal Montaubanu. Kar vesel sem bil, ko sem na cesti srečal vojaško stražo, ki je ustavljala vse avte in vsakega kolesarja ter redke pešce, ki smo prišli tako daleč. Vesel sem bil tega zato, ker je to kazalo, da prihajamo v pokrajino, kjer še niso izgubili glave — saj je bil človek že sit nereda in zmešnjave minulih dni.

Ko sem vojakom razložil, odkod prihajam in kdo sem, so me povabili v svojo kuhinjo, čemur seveda nisem ugovarjal. Nato pa so mi še obljubili, da mi poiščejo prostor na kakem avtu, ki bi šel v Toulouse. Kar se tiče avta, mi je bilo že vseeno. Do Toulousa sem imel še 40 km, in če bi bil žel peš, bi bil gotovo prišel v mesto drugo dopoldne; za noč sem prejel upal, da najdem kak prostor izven mesta, ker je seveda boljše spati na golih tleh kakor na mrzlem mestnem tlaku. Sicer pa sem si mislil, je dobro, če pridem čim prej v mesto — tam bom gotovo zvedel, kako je prav za prav in kam naj grem sedaj — ali v smeri proti Bordeauxu ali v Mar-

seille, ali pa, če s premirjem ne bo nič in če bomo imeli Nemce še vedno za petami, v Španjo.

Vojaki so res kmalu ustavili več avtov, pa na nobenem ni bilo prostora. Končno sem našel na nekem vojaškem avtu mesto; vlegel sem se na blatnik pri prednjih kolesih. Vse skupaj ni bilo najbolj udobno, pa je v takem primeru udobnost brez pomena. Sicer pa nisem bil prvi, ki sem se tako vozil, skoraj vsak avto je imel na vsaki strani po enega potnika.

Od Montaubana do Toulousa in še globlje pod Pireneji se vleče lepa ravnina, vsa posajena z vinogradi.

Ob petih smo bili že v Toulousu. Najprej sem poizvedel, če je morda kak jugoslovanski zastopnik v mestu — na kar sem dobil negativen odgovor, kakršnega sem približno tudi pričakoval. Druga skrb je bila, kako naj uredim s policijo; edini dokument, ki sem ga dobil pri policiji v Chateauroux mi je tako ni mnogo koristil in še ta je bil veljaven le dva dni. Šel sem v več uradov, kjer pa sem našel vse polno ljudi, in še kjer sem prišel do uradnika, me je po francoski navadi poslal v drug urad. Seveda sem se takih procesij hitro naveličal in sklenil, da je najbolj pametno, da si poiščem zavetišče za begunce, kjer si bom odpočil. Naslednji dan — bila je nedelja — si lahko ogledam mesto, v ponedeljek pa bom začel hoditi iz urada v urad.

Za begunce je bilo poskrbljeno v Veterinarski šoli. Mogočno dvonadstropno poslopje je bilo polno do zadnjega kotička. Povsod — po sobah, po hodnikih in na podstrešju je bilo nastlano slamo, kjer si je vsakdo poiskal kak kotiček. Tudi hlevi in vsi prostori, ki so prej služili za domovanje živalim, na katerih so gospodje veterinarji praktično preizkušali svojo znanost, so bili polni beguncev. Da je bila slama že vsa zdobljena in da je tu pa tam kaj živega bilo v njej, bi bilo odveč omenjati. Čudno mi bilo, če bi tega ne bilo; pa na vse to človek takrat niti ne pazi.

Na hodniku, ki je obkrožal osrednje dvori-

šče, sem si poiskal mesta. Ko sem si zagotovil »posteljo«, sem se malo razgledal po hiši. V tem kotu se je nastanila ta družina, v onem druga, vse je bilo pomešano; tu ni bilo nobenih »razrednih« razlik. Pravo mednarodno gnezdišče; v tej sobi je bila vas iz severne Francije, v drugi so bili Belgijci, spet tam Poljaki in tako dalje! Pisan je bil ves ta vrvež, v katerega se je mešalo veselo kričanje otrok, ki so se podili sem ter tja po dvoriščih. In mnogo, premnogo trpljenja je bilo v vsem tem, pa vsakdo ga je z dobro voljo skušal pozabiti. — Sicer pa snaga še ni bila preobupna, seveda so vodovodi in stranišča za več tisočglavo množico komaj zadostovali. Le tukaj je včasih človek čakal v vrsti po pol ure.

To zavetišče za begunce je bilo pripravljeno v naglici, vendar je bilo tudi za hrano vsaj za silo poskrbljeno. Dojenčki in majhni otroci so dobivali mleko, za starejše pa sta bili dve obednici — za moške in ženske posebej — kjer so begunci dobivali obed in večerjo. Ljudje so se postavili v vrsto, nato so jih spustili določeno število v obednico, kjer so ostali 10 minut, nato so prišli drugi, nato tretji in vsi do konca. Vsak je dobil malo kruha in neke juhe, pa griljal mesa. Seveda so zlasti zadnji morali čakati po cele ure; komur se je ljubilo čakati, je pač prišel na vrsto. Čas smo sicer imeli vsi, pa marsikdo je mislil: če dve uri stojim in čakam ali pa če grem dve uri prej spat, je menda vseeno, želedec je pa že tako navajen, da je včasih kar po nekaj dni brez dela.

Na hodniku sem našel za soseda Poljaka, ki je bil sprva delavec v Lyonu, pozneje je bil mobiliziran, pa je zdaj s fronte pribežal v Toulouse. Pravil mi je o svoji družini, o kateri je vse leto ni imel več novice.

Večerni časopisi so poročali, da je premirje z Nemčijo že podpisano. Vest ni napravila nobene posebnega vtisa. Saj smo že nekaj dni kaj slišenega pričakovali in vsi smo mislili, da je pač tako najbolje — saj ni nihče slutil hudih pogojev in posledic.

Naslednje jutro sem prosil Poljaka, da mi je posodil britev, da sem se po dolgem času spet obrij, nato šel k masi, nakar sem ponovno poskušal, da bi mi na policiji podaljšali edini papir, ki sem ga imel. Pa povsod sem slisal isto pesem: »Kdo pa se danes za vse to brigat? Pojdite, kamor hočete, saj nihče ne bo zahteval od vas dokumentov!« In zopet: »Saj niste edini, ki ste brez papirjev; če bi jih hoteli vsakomur napraviti, ne bi mogli nikoli končati tega dela!«

Nazadnje sem dobil pri orožnikih potrdilo, da sem bil 23. rožnika še v Toulousu. Ko sem namreč zvedel, da je z Nemci premirje že podpisano in da bo kmalu tudi z Italijo, sem sklenil da grem v Marseille, odkoder bom s pomočjo našega konzulata najprej doma. Ker vlaki tudi v južni Franciji niso več vozili, mi ni preostalo drugega, kakor da grem peš v Marseille.

Prišel sem že nekaj kilometrov daleč iz mesta, ko najdem ob cesti vojaški tovorni avto; sofer je pravkar nalival bencin v motor. Vprašam tega in onega, ali smem prisesti, pa je bil sprva odovor precej negotov. Nazadnje mi pravi sofer, češ da se bodo kmalu ustavili, da se ne izplača. »Čeprav samo nekaj kilometrov, samo da se peljem,« in že sem sedel na avtu. Kmalu sem se spoznal z vojakom — bila sta dva Marsejčana, ki sta vozila municijo; dalje je bil neki Belgijec, ki je bil iz tujske legije — v sedanji vojski je bil dvakrat ranjen; sedaj pa je odhajal v Marseille, kjer bi naj bil demobiliziran. Nato pa bi šel po svoje otroke, ki so bili v Avignonu. Z nami je bil še drugi Belgijec, ki je prav tako šel po svojo hčerko, ki je bila v neki vasi pod Pireneji. Ni dolgo trajalo in bili smo najbolj prijetelji. Kmalu sem zvedel, da se bo avto res ustavil v prihodnji vasi, da bo pa še isto dopoldne odpeljal naprej preko Carcassonne proti Marseilleu. Ves sem bil srečen, saj sem tako zvedel, da mi ne bo treba do Marseillea hoditi še novih štirinajst dni — pač pa se bom dva dni vozil!

LJUBLJANA

Ljubljanska lakota in žeja v I. 1940

Mestni trošarinski urad v Ljubljani je te dni zaključil pregledno statistiko o uvozu živil, ki so podvržena mestni trošarini, v lanskem letu. Ker je lansko leto prvo vojno leto, ki je tudi v znatni meri vplivalo na življenjske razmere v naših mestih, se to odraža tudi v statistiki, ki je ponekod zaznamovala zanimive viške, drugod pa primanjkljaje, ki v normalnih razmerah ne bi nastali. Še ena splošna zanimivost je v tej statistiki. Kaže namreč, da je nekaterih življenjskih potrebščin, ki so bile svoj čas vsem dostopne, šlo precej manj kakor druga leta. Razlago za to dobimo pač v naraščajoči draginji, ki je mnoge, zlasti pa uradništvo, ki ima v Ljubljani prebivalstvo velik delež, prisilila, da so se omejili tam, kjer se je dalo. Seveda ta omejitev že danes marsikoga dosega skrajne meje, zato lahko rečemo, da velik del ljubljanskega prebivalstva v letošnjem letu ne bo mogel kaj mnogo več prihraniti na račun prehrane.

Poglejmo najvažnejša osnovna živila in njih uvoz, kakor ga je zaznamoval trošarinski urad. V oklepaju navajamo vedno višino uvoza v letu 1939., da bo primerjava lažja. Moka iz vseh vrst žita, prav tako zmletu pšeno, zdrob, ječmenova in ovsena kaša, ajdovo pšeno in prosena kaša, ki so šle skozi kontrolo trošarinskega urada v lanskem letu, so znesle 9.574.000 kg (10.112.000). Skozi vsa zadnja leta je povprečen uvoz moka, zdroba in raznih kaš znašal okrog 9 in pol milijona kilogramov. To kaže, da v letu 1940 Ljubljanci v splošnem niso pripravili velikih zalog. Morda štejejo kot malenkostne zaloge ostanek nekoliko višjega uvoza iz leta 1939. Vseh vrst žita: koruze, tudi zdrobljene, ovs, otrobov in krmične moka pa je šlo v Ljubljani 3.268.000 kg (3.862.000). Hudo pa je primanjkovalo riža, ki ga je Ljubljana dobila le 248.000 kg (469.000), torej skoraj za polovico manj kakor leta 1939. Kot posledica draginje pa je prav gotovo narasla poraba najcenejših živil: krompirja, zelja, repe in drugih okopavin. Lani je bilo v Ljubljani prodanih 6.621.000 kg (6.970.000) teh ljudskih živil. Uvoz fižola, suhega graha, suhe leče, kislega zelja in kisle repe pa je znatno nazadoval na 507.000 kg (621.000). Nasprotno pa je narasel uvoz zgodnje sveže zelenjave, okopavin in povrtnine v zimskih mesecih na 108.000 kg (81.500). Nismo zastopni tarali nad pomanjkanjem jedilnega olja. Šlo ga je lani le 334.200 kg (463.700). S sladkorjem nismo imeli sitnosti, pač pa lahko rečemo, da so si premožnejši napravili dobre zaloge, saj je znašal uvoz 1.810.000 kg (1.642.000). Tudi medu je prišlo v Ljubljano več, namreč 33.875 (28.856). Mleko se je sicer podražilo, bilo pa je vendarle med najcenejšimi živil. Ljubljanci so ga popili uvoženega

6.649.000 litrov (6.403.000). Sira je šlo malo manj kot predlanskim, namreč 254.000 kg (269.000), v tem pa je vračunano še maslo in smetana. Dragih in finih sirov s francoskim in drugimi imeni so si Ljubljanci privoščili kaj malo, le 424 (678) kg. Svežega domačega masla, gozdnih sadežev in zdravilnih zelišč smo uvozili 1.993.000 kg (3.196.000). Uvoz marmelad, južnega sadja, domačega in tujega pa se ni mnogo spremenil.

Pri uvozu najvažnejše klavne živine ni opaziti pomembnih sprememb. Goveje živine je bilo zaklane v mestni klavnici 8632 glav (8774). Število zaklanih telet je precej padlo, namreč na 17.850 glav (21.268). Konji so pridobili na ceni, zaklali so jih 205 (132). Brezmesni dnevi so zahtevali večje število žrtev med drobnico. Ovac, koz, koštrunov, jagnjet in kozličkov je bilo uvoženih v Ljubljano 4841 (3567). Število zaklanih prašičev se ni mnogo spremenilo. Nad 75 kg žive teže jih je prišlo v Ljubljano 21.124 (22.628). Prekajane in papirirane slanice je šlo 14.870 kg (10.710), najbrž je je precej v zaloga. Masti 102.270 kg (91.167). Brezmesni dnevi se poznajo tudi pri uvozu krvavic, vavpov, pljuč in drobovine. Tega je šlo 45.600 kg (10.650). Divjačine je šlo manj kakor druga leta, kljub brezmesnim dnevom, pač pa so domači zajci v nekoliko večjem številu prišli pod nož. Med perutnino omenimo purane 4011 (3560), gosi, race itd. — 6645 (11.263), kokoši, piščeta in pod. 143.114 (164.266). Naj navedemo še jajca, ki so strašno nazadovala, šlo jih je le 10.340.000 (17.738.000). Prav tako hud padec izkazuje ribe 37.964 (64.566).

Če bežno pogledamo še ljubljansko žejo, lahko ugotovimo, da kljub stiski in draginji ni popustila, ampak šla kvečjemu vzporedno z draginjo. Raznih alkoholnih žganih pijač, kakor ruma, likerjev, je šlo 12.913 hektolitrov stopenj, domačega žganja vseh vrst 60.500 (18.900), vina 4.146.000 (3.931.000) litrov. Vina v steklenicah, izdelanega na območju občine, 25.800 (20.800) litrov. Vina in vermuta v steklenicah in druge take plemenite vinske kapljice 29.460 (24.750) litrov. Iz tujine uvoženega šampanjca 20 (17) steklenic, domačih penecih se vin 3851 (2775) steklenic. Pivo je zopet naraslo na 1.339.000 litrov (1.119.000). Mineralne vode vseh vrst 394.000 (422.600) litrov. Te zadnje številke so prav za prav žalostne, saj kažejo, da se stara pesem zopet ponavlja in pri pomanjkanju ni prikrasjena pijača, pač pa vse drugo. O tem bi morda vedele povedati marsikaj žene in matere. Škoda, da nismo statistike, ki bi povedala, koliko bi se vsem, ki sedaj komaj shajajo, zboljšale njihove življenjske razmere, če bi vendarle nekoliko upoštevali nauke med nami tako zaničevane svete vojske.

premogom ali drvni tako, da je treba odmetati premog ter preložiti drva, predno se lahko pride do te pipe. Zato opozarjamo vse hišne posestnike v njihovem interesu, naj takoj puste odmetati premog ali preložiti drugo blago, ki ovira dostop do plinske pipe, neprestano naj pa pazijo, da bo pipa vedno lahko takoj dosegljiva. Če kontrola mestnega zaščitnega urada najde zaporno pipo dovodne plinske cevi založeno, bo hišni gospodar kaznovan zaradi prekrška zaščitnih predpisov.

MARIBOR

Za 41.617.001 din prodanih hiš in zemljišč

Maribor, 30. januarja. Izredne razmere, ki so zaradi vojne v Evropi vplivale na naše življenje, so prinesle v lanskem letu tudi izredne dogodke na nepremičninskem trgu. Še nobeno leto ni bilo zabeleženih v Mariboru toliko kupelj za hiše in parcele, kakor lani. Začelo se je to zanimanje za nepremičnine že predlansko leto, ko se je vojna pričela. Ko so pa zaradi močnejšega povpraševanja začele cene parcel in hiš naraščati, se je to zanimanje sunkoma dvignilo ter so začeli kupovati nepremičnine ljudje, ki prej nikoli na to niso mislili. Tako se je potem zgodilo, da je vrednost kupelj v teku lanskega leta dosegla rekordno vsoto 41.617.011 din. Prodanih pa je bilo za ta znesek 92 hiš in 111 parcel. Od velikega prometa so imele lep dohodek tudi država, banovina in mestna občina. Od vsakega nepremičninskega prenosa dobi država 6, banovina 2 in občina 1 odstotek, kar znaša 2 milij. 497.020, 832.340 oziroma 416.170 din ali skupaj 3.745.530 din. Po navadi plača te procento kupec nepremičnine. Pri marsikaterem prenosu pa je občina tudi precej dobila na pristrankarini, saj so mnogi prodalci hiš in parcel veliko zaslužili s preprodajo objektov, od česar pa so morali v obliki pristrankarine plačati občini primerne zneske. Nad vse zanimivi bi bili še podatki, za koliko se je pomnožila hišna in zemljiška posest Mariborčan izven pomenja našega mesta. Saj je znano, da so številni petični meščani kupovali posestva in hiše tudi drugod, celo daleč spodaj na jugu, v Beogradu, v Banjaluki in tudi v Sarajevu in Zagrebu, kjer so baje cele mariborske kolonije.

Če gremo po mesecih, vidimo, da je bilo kupčevanje z nepremičninami že takoj v januarju živahno. Za 2.818.725 din je zabeleženih v tem mesecu nepremičninskih prenosov — 9 hiš in 5 parcel. Največji prenos je bila v tem mesecu kupčija

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 16, 18 in 20

Za 100 letni jubilej mladinskih domov, ki so res genijalna ustanova gorečega apostola turinskih predmetij in velikega vzgojitelja mladine, predvajamo krasno filmsko delo o njegovem življenju in ustanovah.

1 Rezervirane karte za Verdijev Requiem je treba priti iskat v knjigarno Glasbene Matice na Kongresnem trgu vsaj v soboto, ker jih bo sicer morala knjigarna oddati drugim, saj je povpraševanje za to veliko žalno in dobrodelno prireditve mesta Ljubljane tako veliko, da vstopnice že primanjkuje. Ljubljana je že z nabavo vstopnic v predprodaji dokazala, da udeležbo na tem sijajnem koncertu smatra za svojo dolžnost, in zato spet opozarjamo, naj si interesi nabavijo vstopnice v predprodaji, kjer dobe tudi besedilo in razlago Requiem.

1 Po krušne karte ali nakaznico za moko naj ne hodijo tisti, ki imajo doma zaloge za več mesecev, pač naj pa na vprašalnih polah, ki jih prejmejo pred razdelitvijo krušnih kart, napovedo svoje resnične zaloge moke, testenin in drugih živil, ki so na karte. Oblost bo na vsak način priljubljena začeti s preiskavami, saj je že sedaj prijavljenih večje število konsumentov nego ima Ljubljana vseh prebivalcev, zato pa za Ljubljano določena množina moke ne more zadostovati. Tudi tisti, ki so prijavljeni na več straneh, torej tam, kjer stanujejo, in tudi tam, kjer so na hrani, so upravičeni dobiti karto samo pri svojem najemodajalcu, torej pri gospodinj, kjer stanujejo. Vse tiste, ki doma hranijo večje zaloge, pa spet opominjamo, da se prikrivanje zalog kaznuje z zaporom do 6 mesecev, poleg zapore pa še z globo do 100.000 din, a prekrški pri prijavah za krušne karte bodo kaznovani z zaporom do 30 dni in povzru še z globo do 10.000 din. Toda to še ni vse, ker bo tisti, ki se večkrat ali z nepoštenimi podatki prijavljajo za krušne karte, kaznovan tudi še po kazenskem zakonu zaradi lažnih navedb in neupravičene uporabe javnih listin. Ljudje naj se torej ne igrajo s prehranjevalnimi uredbami, saj je znano sčedom, da so se nekateri založili z moko in drugimi živili tudi za vse leto, sami se bodo pa prepričali, da nevoščljivost in pomanjkanje odkrijeta najbolj skrite zaloge.

1 Zadnji dan za vlaganje prijav za odmero obrambnega fonda za leto 1941. Informacije in tiskovine za prijave se dobe pri davčni upravi Ljubljana mesto, Vodočkov trg 5-1, soba št. 3. Prijave vložene po 31. januarju se pri odmeri obrambnega fonda za leto 1941 ne bodo upoštevale. Prijave je treba vlagati vsako leto znova.

1 Jetnišnica porabi mnogo kurjave. Za upravo ljubljanske jetnišnice je postalo prav pereče vprašanje preskrbe zadostne kurjave vseh jetniških prostorov, tako zaporov, kakor tudi uradnih sob. Jetnišnica porabi tudi mnogo kurjave za kuhinjo. Lani je jetnišniška uprava potrošila do 300 ton premoga, ki ga ji je dobavljala TPD. Letos je naročenih 90 ton, a so velike ovire, da bi bil premog hitreje dobavljen. Uprava je dobila s težavo 1 vagon, to je 10 ton premoga, da ga rabi za kuhinjo in kurjavo uradnih prostorov. Zapore ogrevajo v zelo skrajnem obsegu.

za 380.000 din prodano hišo. V februarju je bila živahnost manjša — za 1.721.696 din prenosov in sicer za 6 hiš in 15 parcel. 1 parcela in 1 hiša sta bili prisilno prodani na dražbi. V mesecu marcu pa je kupčevanje neprimerno poskočilo: za 7 milij. 674.657 din prenosov je zabeleženih za 7 hiš in 16 parcel. Največji prenos je bila prodaja hiše Zadrugne gospodarske banke Spodnještajerski ljudski posojilnici za 3.850.000 din. V tem mesecu so bile prodane 8 hiše na prisilni dražbi. V mesecu aprilu je živahnost malo padla, prodanih je bilo nepremičnin za 4.220.543 din. Največji prenos je bil izvršen med Pokojninskim zavodom in tvrdko Tavtar, ki je prodala PZ, svojo vilo z veliko parcelo v Kopališki ulici za 540.000 din. 1 hiša je bila v tem mesecu prodana na prisilni dražbi. Se bolj je nazadovala kupčija v mesecu maju, ki beleži le prodajo 5 hiš in 15 parcel za 1.539.367 din. Največji prenos za hišo znaša 380 tisoč dinarjev, 1 parcela je bila prodana na prisilni dražbi. V juniju je bilo spet živahneje — 8 hiš in 6 parcel je bilo prodanih za 3.029.135 din — najvišja kupnina za hišo je bila 550.000 din. V juliju je bilo spet malo, za 4 hiše in 8 parcel je bilo izdanih 1.581.710 din; najdražja hiša je bila prodana za 460.000 din. V avgustu ni bilo dosti bolje — za 2.079.200 din je bilo prodanih 8 hiš in 6 parcel, najvišja kupnina je znašala 300 tisoč dinarjev. V septembru pa je vrednost kupljenih nepremičnin spet porasla. Za 4.160.200 din je bilo teh kupelj, prodanih je bilo pa samo 5 hiš in 1 parcela — znak, da so se prodale samo drage stavbe, najdražja hiša je pa šla za 700.000 din. 1 hiša je bila ta mesec prodana na dražbi. Meseca oktobra je zabeleženih potem prenosov za 3.480.400 din — najvišji znesek je dosegla hiša drogerista g. Kanca v Smetanovi ulici 950.000 din. Rekord je bil zabeležen v mesecu novembru, ko je bilo sklenjenih v Mariboru za 7.787.404 din nepremičninskih kupelj za 10 hiš in 5 parcel. Med omenjenimi 5 hišami so tudi objekti Rosnerjevih tekstilnih tovarn, katere je lastnik g. Marko Rosner prenesel na novo ustanovljeno družbo Rotex d. d. v Beogradu ter je tovarne prodal za znesek 4.712.158 din. Seveda so te tovarne vredne v resnici desetkrat toliko, ker pa je lastnik Rotexa tovarnar g. Rosner sam, je svoje tovarne ter družbi tudi tako poceni prodal. V mesecu decembru je bilo v Mariboru prodanih 9 hiš in 8 parcel za 6.238.973 din. Najdražja hiša je bila prodana za 612.000 din, 1 hiša je bila prodana na dražbi. Vsega skupaj je bilo lani prisilno prodanih 7 hiš in 2 parceli. So pa bile to same manjše, večinoma enodružinske hiše, katerih lastniki so se pri zidanju prezadovoljili ter niso mogli več odplačevati svojih obveznosti.

1 Dijaški kuhinji v Mariboru so nakazali: dr. Miroslav Ploj v imenu rajnega notarja Otona Ploja 2500 din; namesto venca na grob pokojne ge. Ane Kukovčeve fin. direktor v pok. dr. Josip Povalej 200 din, načelnik kr. banske uprave v pok. dr. Fr. Ratej 200 din, notar Ivan Ašič 250 din; v počastitev pok. dr. Antona Korošca dr. Josip Povalej 300 din. — Iskrena hvala!

1 Na III. rednem občnem zboru Prosvetnega društva v Radvanju je bil izvoljen nov odbor z uglednim predsednikom g. Stankom Kramcem na čelu. Pri tej priliki je Prosvetno društvo naklonilo znesek 1500 din radvanjski cerkvi v namen, da bi ljubi Bog obvaroval našo domovino pred nesrečo vojne in v hvalozna počastitev spomina na našega

DON BOSCO

Ziasti nas očara mali Fernando Mayer, ki je z angelško milino zajel lik don Bosca kot dečka.

Za dodatek pri večernih predstavah:
G—MAN (SOVRAZNIK DRŽAVE ST. 1)
James Cagney — Ann Dvorak

voditelja Slovencev dr. Antona Korošca. Cerkveni odbor se s tem javno zahvaljuje Prosvetnemu društvu za to res plemenito pobudo in dan. Iskreni Bog plačaj!

1 Prof. Janko Mlakar v Mariboru. Znani planski potopisec in predavatelj bo tudi letos predaval v Mariboru na prosvetnem večeru Prosvetne zveze. Vse prijatelje naših gora in narave že danes opozarjamo na to zanimivo predavanje, ki bo v torek, dne 4. februarja.

1 Muzejsko društvo v Mariboru ima v nedeljo, dne 9. februarja, ob 10 dopoldne v čitalnici Študijske knjižnice redni letni občni zbor.

1 Umetno drsanje v Mariboru. V Mariboru smo šele v letošnji zimi dobili predpogoje za razvoje drsalnega športa na ledu, ko je agilni SK Zeleničar uredil na svojem športnem igrišču moderno drsalnico. Sedaj bo priredil klub na tem drsalnišču tečaj v umetnem drsanju za začetnike in prednjake. Tečaj prične v ponedeljek, dne 3. februarja, ter bo predpoldne in popoldne. Tečaj bo vodil priznani drsalec in državni prvak Ilirije Jože Biber. Tečaj bo trajal deset dni. Prijave se sprejemajo vsak dan v tajništvo kluba na stadionu. Prijavnina in ukovina 50 din za osebo ter se plača pri prijavi. Udeleženci tečaja ne plačajo posebne vstopnine na drsalnišče.

1 Trije upokojenci umrli. Smrt je pokosila v enem dnevu kar tri upokojene državne uradnike. V Taborski ulici je umrl 70 letni upokojeni železničar Franc Lesnik, v Einspielerjevi ulici 17 pa 74 letni upokojeni železničar Jakob Golob, dočim je v bolnišnici umrl 64 letni upokojeni železniški uradnik Franc Gumzej. — Naj potivajo v miru!

1 Kompletna ekipa umetnih drsalec Ilirije na čelu z državno prvakinja Palmeto in Fritz Gilardovo nastopi predvidoma v nedeljo ali ponedeljek na drsalnišču SK Zeleničarja v Mariboru.

1 Planinsko društvo v Mariboru pripravlja v soboto, dne 1. februarja, v vseh prostorih Unionske dvorane svojo veliko tradicionalno prireditev.

1 Nemci nabirajo pri nas tovarniške delavce. V sredo sta šla v Nemčijo čez Maribor dva transporta naših ljudi iz Medmurja in iz Hrvaškega Zagorja. V transportih je bilo okrog 1400 oseb obojega spola, večinoma same mlajše moči. Namenjeni so za delo v tovarnah. Transporte je organiziral oficijelni zastopnik nemškega urada za nabiranje delavcev v inozemstvu g. Linke.

1 V kleti se je ponesrečila. V Studencih je padla iz veže v precej globoko klet 53 letna žena železniškega mizarja Marija Novak ter je dobila hude notranje poškodbe. Odpeljali so jo v bolnišnico.

1 Pogrebi v Mariboru. V teku lanskega leta se je preselilo na mariborska pokopališča 848 zemljanov, ki so našli v mariborski zemlji svoje zadnje počivališče. Med temi je bilo 378 moških, 324 žensk, 55 otrok moškega in 46 ženskega spola; dalje 36 vojakov in 9 kaznjencev. Samomorilcev so pokopali lani na mariborskih pokopališčih 14 — ravno za polovico manj kot predlansko leto, ko jih je bilo 28. Razveseljivo, da je število teh nesrečnejev nazadovalo! Med samomorilci je bilo 12 moških in 2 ženski. Pokopavali pa smo tudi lani naše sosesčane precej skromno, dasi je bilo nenavadno visoko število pogrebov v prvem razredu. Tako imenovanega »gala-pogreba« lani ni bilo. »Gala-pogrebi« so najdražji in se izvršujejo z velikimi slovesnostmi s sprevedom skozi mesto, z dvema paroma konj pred mrtvaškim vozom itd. Pač pa je bilo kar 16 pogrebov v naslednjem, tako imenovanem I. razredu — dokaz, da je umrlo lani večje število odličnih in petičnih meščanov, katerih rodbine so si lahko take vrste pogrebe, ki so zelo dragi, privoščile. I. razredu je bilo pokopanih 62 pokojnikov, v III. 80, v IV. 95, v V. ki je razmeram mariborskih meščanov še najbolj prigraden, kar 164, nato pa v VI. 74 in v zadnjem, VII. razredu, 78. Povzru pa je bilo 145 ubožnih pogrebov, ki jih izvrši občina na svoje stroške, nadalje 48 otroških ter 33 vojaških pogrebov, katere izvrši vojaška oblast.

Gledališče

Petek, 21. jan.: Zaprt. — Sobota, 1. februarja, ob 20: »Sumljiva oseba«. Premiera. — Nedelja, 2. febr., ob 15: »Habakuk«; ob 20: »Sumljiva oseba«.

Ptuj

Poštni avtobus Ptuj—Haloze prične dne 1. februarja 1941 zopet redno obratovati.

1 Svetosavska proslava na gimnaziji. Kot vsako leto, se je tudi letos izvršila svečana svetosavska proslava v gimnazijski dvorani. Ob priliki te proslave so bili v priznanje za predložene slovesne izdelke nagradjeni štiri dijaki: šestolka Urbas Marija, osmošolka D. Vošnjak, Fr. Majcen in sedmošolka Klančnik. Slavnostni govornik g. Sifrer Anton je obrazložil pomen te proslave.

1 Skrb za brezposelne. Tudi v Ptuj je mnogo brezposelnih, ki se prebijajo z veliko težavo, zlasti sedaj, ko stiskata zima in draginja. Mestna občina skrbi po svojih močeh za tiste, ki so najbolj potrebni. Iz vseh možnih virov pridobiva sredstva in deli podpore. V zadnjem času je Borza dela nakazala kot izredno podporo 10.000 dinarjev mestni občini, da jih razdeli med najpotrebnejše brezposelne.

1 Sah v Ptuj. Ob preteklem turnirju je dosegel g. Zelenko vseh 12 točk, drugo mesto z 10 točkami je zasedel g. Farazin, tretje pa g. Čuček z 9 točkami. Šahovski klub začenja z novim turnirjem v petek, 31. t. m., ob 8 v kavarni Korže st. Pred turnirjem uvod v šahovsko igro za novince.

Polzela

Na Svečnici priredijo naša dekleta lepo igro »Madona v gozdu«. Torej ni res, da naša dekleta počivajo, temveč se vadijo in učijo in nas vedno razveselijo s tako prijetno novostjo. Nohememu ne bo žal, kdor bo prišel na Svečnico na Polzelo in si ogledal to lepo predstavo.

Laško

Odbor za zimsko pomoč v Laškem vlijudo vabi vse občinstvo mesta Laškega in okolice na akademijo, ki bo v nedeljo, dne 2. februarja 1941, ob 4 popoldne v prostorih Radio-Thermie v Laškem. Akademija bo obsegala vrsto orkestralnih, solopjevskih in soloinstrumentalnih točk, pri katerih bodo sodelovali domači umetniki. Čisti dobiček je namenjen akciji za podporo najrevnejšim slojem občine Laško. Vstopnine ni! Težki časi, ki niso prizanesli mnogim revnim družinam, narekujejo, da se te socialne akademije udeležite v čim večjem številu ter tako pripomorete do uresničenja pregovora: »Odprti srce, odprti roke, sirotam olajšaj gorje!« Prosimo udeležbe! Odbor.

Soproga poglavarja Španije, generala Franca, je prisostvovala mohamedanski slavnosti »Ait-el-Kebiri, ki so jo mohamedanci obhajali v vojašnici »Generalissimo Franca« v Madridu. — Od desne: gospa Francova; general Moscardo, ki je poveljnik te vojašnice in je znan po slavnem Alcazarju v Toledu; Carmencita Franco, Francova hči, in Coronel Franco.

KULTURNI OBZORNIK

Petdesetletnica Marije Kmetove

Danes praznuje petdesetletnico svojega življenja in dela »najboljša slovenska pisateljica najnovjše dobe«, kakor jo je imenoval prof. Koblar v Biografskem leksikonu, urednica »Slovenca« Marija Kmetova. Vedno marljivo in neutrudljivo delovno

in s peresom v roki jo je zatekel tudi ta njen življenjski jubilej, ob katerem čutimo dolžnost, da ga s svojimi bralci proslavimo, kajti kulturno udejstvovanje slovenske žene je še tako redko, da zaslužijsuje pionijske vso pozornost. Tako smo se ob 75 letnici Lee Faturjeve spomnili te skoraj pozabljene, toda gotovo najbolj nadarjene slovenske epične pisateljice ter redke zgodovinske oblikovalke slovenske preteklosti. Zolka Kvedrova je doživela sicer več priznanja (sedaj tudi Zbrane spise), kajti stala je bolj v središču tedanjega modernega življenja ter je ustvarjala s tokom tedanje naturalistično-modernistične struje, dočim je Lea Faturjeva hodila ves čas ob strani in pisala iz svoje zgodovinske in idealistične zamaknenosti. Tudi Kmetova je zrastle kot pisateljica iz slovenske subjektivne moderne, katere predstavnik je bil v prozi Cankar, ter se je tako uvrstila v tok liričnega psihologizma, barvitosti in ženske osamosvojitve.

Ce je bila Lea Faturjeva zapoznala slovenska predmoderna realista v svojem slogu, Kvedrova pa sodobnika naturalističnega dekadentov, je Kmetova tovarišila kot ženska pisateljica pisateljskemu rodu, ki je nastopil tik pred vojno, ter za to razdobje — »najnovjše« — resnično velja, da predstavlja najboljšo pisateljico. Objektivno bi sicer morda kdo priznaval Faturjevi večjo jezikovno in oblikovno silo, toda tu si stojita nasproti dva sveta v gledanju: Faturjeva oblikuje subjektivni svet kot opazovalka, Kmetova pa ga subjektivno doživlja kot igralka. Epika in lirika. In resnično: najmočnejša in najbolj svojska je Kmetova v svojih liričnih črticah, ki so skoraj pesmi v prozi, kakor jih je zbrala v svoji zbirki Bilke (1920) Kratke dogodke, živa barva, razpoloženje in refleksivna niansa so sestavine njenih črtic, silhueta, ki so nam mladim svoj čas še tako do srca. Toda Kmetova je pisala tudi večje novele, tako življenje učiteljice v Trstu Helena (1920 v Ljubli). Zvonu kot Brez tal, ponatis, 1921), kjer so vredni vse pozornosti barviti opisi Trsta in Benetk ter sploh tržaškega življenja, kakor tudi V metežu (LZ 1923, ponatis 1925), dve povesti, ki imata mnogo avtobiografskih črt. Povest Helena je celo prevedena v češčino (Vybiral) ter je dosegla tudi v tujini velik uspeh. Ta dela predstavljajo eno razdobje v njeni tvornosti, tisto, ko je pisala v Novi rod, Naš rod, Slovana ter zlasti v Ljubljanski zvon, razdobje, ki ga je pozneje v svoji avtobiografiji Moja pot (1933) orisala kot tavanje brez Boga, odsvit modernističnega pojmovanja sveta, ko se je umetnik zavedal svoje posebnosti in vzvišenosti nad drhaljo, kar se je kazalo predvsem v verski indiferentnosti. Saj je značilna za tedanji čas drama Mati, ki jo je hotela najprej napisati v tem smislu, da je izraz največje materinske ljubezni, če pohabljenoto dete umori! Končala pa je dramo vendar v bolj humanem, bolj ženskem občutju, da prav ker je mati, tega ne more storiti. To dramo so kot eno zadnjih igrali tudi v Trstu v Narodnem domu l. 1919. Kmetova je bila namreč vsa leta od l. 1910, ko je maturirala na drž. učiteljsko v Ljubljani, učiteljica na Ciril-Metodovi šoli v Trstu, ko so vodile še šolske sestre, pa tudi pozneje, ko je šola laizirala, vse do l. 1921, ko je pribežala v Ljubljano in čakala pri nas nastavitve kot meščansko šolsko učiteljico. V tistih dneh muke in preganjanja je hotela že upustiti, kot piše v avtobiografiji Moja pot, toda prav to trpljenje jo je pripeljalo k veri otroštva. Opis tega njenega notranjega prevrata kakor tudi ljubeč opis svojih otroških let, trpljenja, ki ga je bila deležna vso mladost od smrti očeta-nadučitelja v St. Lovrencu ob Temenici, ki ji je umrl ko je bila 4 leta stara, je podala v zanimivi knjigi, pisani z redko odkritosrčnostjo in živahnostjo v knjigi Moja pot. Ta knjiga je obenem tudi pot slovenske moderne ženske duše, ki gre skozi samostanske šole, v modernem času ob leposlovju izgubi vero, pa se v življenjskem trpljenju zopet umiri v veri svojega otroštva z močno, zavestno vero. Tako se pesimizem, ki ga je bila v prvih črticah polna, spremeni v optimizem. In te nove življenjske radosti iz vere so znak že njeni prevodi Lagerlöfinskih Kristusovih legend (Mohorjeva družba 1927), še bolj razgiban, sočen in napet pa leposlovni življenjski asisnega svetnika sv. Franciška, ki ga je po najboljših tovrstnih evropskih virih (Jörgenson itd.) napisala ob Franciškovem 700 letnem jubileju (Mohorjeva družba 1926). Ta religiozni doživljaj je videti tudi še v njeni zbirki črtic in pogovorov, pesmi v prozi, ki jih je izdala l. 1926 pod naslovom Večerna pisma. Zadnja njena samostojna izvirna knjiga pa je njen omenjeni življenjski, ki ga je založila Mišijonska tiskarna v Grobljah.

Toda delo Kmetove s tem še ni končano. Veliko neizbranih gradiva je še po slovenskih revijah, v Mladiki, Domačem prijatelju, Slovani in Zvonu, predvsem pa njene lepe mladinske povestice, ki jih je pisala v Naš rod, Novi rod in Vrtec, ter bi zaslužila, da bi izšle zbrane n. pr. v kakšni Vrtevi knjižnici. Morda zdaj ob njenem jubileju. Mnogo je prevajala, tako iz ruščine (Osorgin: Povesti, Sivček Vražok, Turgenjeve Lovčeve zapiske ob enem z Vdovcem), iz nemščine (Lagerlöf, Michaelis: Bibi; Keller: Cvet naše vasi, dalje V kraljestvu čarodejev itd.).

Ze nekaj let pa — po upokojitvi ene prvih in najboljših slovenskih ženskih časnikark Anžič-Klemenčevic — pa sodeluje v uredništvu »Slovenca« kot urednica ženske in zabavne priloge. In tu, je sedaj osredotočeno vse njeno delo. Ves dan preva in urejuje svoj del ter je večina nedeljskega branja njeno delo. Tako se njeno delo izgublja v anonimnosti dnevnega tiska, kar je velika škoda za njeno izvirno ustvarjanje. Toda upajmo in upamo, da bo svoje pero, ki ga neutrudno suka dan na dan, še kdaj porabila, da bo napisala kakšno ustvaritev svojega srca kakor včasih.

Svoji stanovski tovarišici pa želi še veliko let in novih uspehov tudi naš list »Slovenec«, katere mu posveča svojo zrelo pisateljsko moč. id.

Predavanje univ. prof. Mavra o Danteju

V sredo, 29. januarja zvečer, je Italijanski kulturni institut v Ljubljani priredil v svojih prostorih na Napoleonovem trgu prvo »Lecturo Dantini«. Predavatelj, profesor rimskega vseučilišča Giovanni Mavri, ki vodi delo za poglobitev stikov med italijansko in našo kulturo v Jugoslaviji, si je izbral triinšestdeseti spev »Paradiža«. Misel odličnega predavatelja, da bi beršč in pojasnijoč razgrnil pred poslušalci, ki so napolnili dvorano do zadnjega stola, vsa nedosežna lepota in vsebinsko globino Dantejevega glavnega dela ob spevu, ki Divino zaključuje, je bila kaj izvirna, hkrati pa drzna. Iz tega finala, v katerega se steka vse, kar je bil pesnik v svojem gromadnem epu človeške usode, razpeta med peklo krajne zavrnitosti in vrhunec neminljivega blaženstva, nakopičil dogajanje in razmišljanje, more čitatelj podobno, kakor premeri potnik svoje pot z visoke gore na koncu, razumeti docela ves pomen Divine. Zakaj vizija samega Boga, ki nam jo Dante skuša v zaključnem spevu predočiti v jeziku, ki je skoraj že prenehal biti jezik, je končni smoter, h kateremu je težila vsa njegova stvaritev, tako da se more reči, kakor je uvodoma tako točno zadel predavatelj, da je bila vsa božanska prigodba napisana zaradi tega speva. Je pa tako retrospektivno gledanje na Dantejevo nesmrtno pesnitev, ki je naravnost zakladnica vsega, kar je zgodnji srednji vek vedel in umoval o vesoljstvu, kaj težka naloga predvsem za začetnika, ki se je komaj še priril skozi »divji in temni gozde« vrhoda v Dantejevo kraljestvo trpljenja, izčiščevanja in večnega zrenja božjega, pa mu zato naravno tudi razgled z najvišjega vidika ne bo mogel razjasniti vseh temin. Vendar pa je tudi tak poizkus, ki ga je profesor Mavri rešil kot mojster, neprecenljive vrednosti; ko se začetnik počasi bolj in bolj dokoplje do razumevanja Dantejevega neizmerne sveta, mu bo tak razgled, s katerega je včeraj do slutil smisel Dantejevega himna človeške duše, hrepence iz brezdnov k božji Luči, neprecenljivo veliko koristil k nadaljnjemu lažjemu in globljemu doumevanju tega dela.

Kar se tiče branja in tolmačenja triinšestdesetega speva »Paradiža« samega, sta nas predavatelj jezik in beseda takoj zanesla v Dantejevega duha; bilo je slušatelju, ki že kolikor toliko pozna božansko peva, kakor da sam uživa nekaj tiste vizije Neizrečnega, Vsepresežnega in Nedoumljivega, čigar Ljubezen giblje vse vesoljstvo kot njega vzrok in smoter ter edini smisel. Tako predavateljeva blagoljubna govorica in hkrati strogo umerna dikcija, ki budi dušo in jo obenem povišuje, kakor njegovo temeljito poznanje Pesnika ne samo z literarne strani, ampak tudi s stališča stvarnih problemov, okoli katerih je osredotočen Dantejev vesoljski poem, so bili ne samo estetski užitek, ampak tudi bogatitev duhovnega obzorja, zlasti če pomislimo, da je triinšestdeseti spev bolj ko kateri koli drugi naravnost vpesnjena dogmatika, v ne-

lik uspeh. Ta dela predstavljajo eno razdobje v njeni tvornosti, tisto, ko je pisala v Novi rod, Naš rod, Slovana ter zlasti v Ljubljanski zvon, razdobje, ki ga je pozneje v svoji avtobiografiji Moja pot (1933) orisala kot tavanje brez Boga, odsvit modernističnega pojmovanja sveta, ko se je umetnik zavedal svoje posebnosti in vzvišenosti nad drhaljo, kar se je kazalo predvsem v verski indiferentnosti. Saj je značilna za tedanji čas drama Mati, ki jo je hotela najprej napisati v tem smislu, da je izraz največje materinske ljubezni, če pohabljenoto dete umori! Končala pa je dramo vendar v bolj humanem, bolj ženskem občutju, da prav ker je mati, tega ne more storiti. To dramo so kot eno zadnjih igrali tudi v Trstu v Narodnem domu l. 1919. Kmetova je bila namreč vsa leta od l. 1910, ko je maturirala na drž. učiteljsko v Ljubljani, učiteljica na Ciril-Metodovi šoli v Trstu, ko so vodile še šolske sestre, pa tudi pozneje, ko je šola laizirala, vse do l. 1921, ko je pribežala v Ljubljano in čakala pri nas nastavitve kot meščansko šolsko učiteljico. V tistih dneh muke in preganjanja je hotela že upustiti, kot piše v avtobiografiji Moja pot, toda prav to trpljenje jo je pripeljalo k veri otroštva. Opis tega njenega notranjega prevrata kakor tudi ljubeč opis svojih otroških let, trpljenja, ki ga je bila deležna vso mladost od smrti očeta-nadučitelja v St. Lovrencu ob Temenici, ki ji je umrl ko je bila 4 leta stara, je podala v zanimivi knjigi, pisani z redko odkritosrčnostjo in živahnostjo v knjigi Moja pot. Ta knjiga je obenem tudi pot slovenske moderne ženske duše, ki gre skozi samostanske šole, v modernem času ob leposlovju izgubi vero, pa se v življenjskem trpljenju zopet umiri v veri svojega otroštva z močno, zavestno vero. Tako se pesimizem, ki ga je bila v prvih črticah polna, spremeni v optimizem. In te nove življenjske radosti iz vere so znak že njeni prevodi Lagerlöfinskih Kristusovih legend (Mohorjeva družba 1927), še bolj razgiban, sočen in napet pa leposlovni življenjski asisnega svetnika sv. Franciška, ki ga je po najboljših tovrstnih evropskih virih (Jörgenson itd.) napisala ob Franciškovem 700 letnem jubileju (Mohorjeva družba 1926). Ta religiozni doživljaj je videti tudi še v njeni zbirki črtic in pogovorov, pesmi v prozi, ki jih je izdala l. 1926 pod naslovom Večerna pisma. Zadnja njena samostojna izvirna knjiga pa je njen omenjeni življenjski, ki ga je založila Mišijonska tiskarna v Grobljah.

Toda delo Kmetove s tem še ni končano. Veliko neizbranih gradiva je še po slovenskih revijah, v Mladiki, Domačem prijatelju, Slovani in Zvonu, predvsem pa njene lepe mladinske povestice, ki jih je pisala v Naš rod, Novi rod in Vrtec, ter bi zaslužila, da bi izšle zbrane n. pr. v kakšni Vrtevi knjižnici. Morda zdaj ob njenem jubileju. Mnogo je prevajala, tako iz ruščine (Osorgin: Povesti, Sivček Vražok, Turgenjeve Lovčeve zapiske ob enem z Vdovcem), iz nemščine (Lagerlöf, Michaelis: Bibi; Keller: Cvet naše vasi, dalje V kraljestvu čarodejev itd.).

Ze nekaj let pa — po upokojitvi ene prvih in najboljših slovenskih ženskih časnikark Anžič-Klemenčevic — pa sodeluje v uredništvu »Slovenca« kot urednica ženske in zabavne priloge. In tu, je sedaj osredotočeno vse njeno delo. Ves dan preva in urejuje svoj del ter je večina nedeljskega branja njeno delo. Tako se njeno delo izgublja v anonimnosti dnevnega tiska, kar je velika škoda za njeno izvirno ustvarjanje. Toda upajmo in upamo, da bo svoje pero, ki ga neutrudno suka dan na dan, še kdaj porabila, da bo napisala kakšno ustvaritev svojega srca kakor včasih.

Svoji stanovski tovarišici pa želi še veliko let in novih uspehov tudi naš list »Slovenec«, katere mu posveča svojo zrelo pisateljsko moč. id.

dosežni prispodobli ponazorjena skrivnost božje Trojice in človečenja. To tako raztolmačiti poslušalstvu, ki je po večini od tega področja zelo oddaljeno, da zasluži lepoto in vzvišenost predmeta, kakor je to raztolmačil prof. Mavri, je umetnost in zasluži in zato je bil predavatelj na koncu deležen prisrčnega priznanja in zahvale; obenem so izrekli poslušalci toplo željo, da bi ga še večkrat elišali.

F. T.

Novi hrvatski tednik. V Zagrebu je 20. t. m. izšla prva številka novega nacionalnega in književnega tednika Croatia, ki ga izdaja konzorcij, ureja pa Ivo Bogdan, novinar. Prva številka je sicer odlično urejena ter razodeva visok nivo, glasi pa tednik ideje, ki jih srečujemo v bivši Hrvatski matici, Hrvatski reviji in Hrvatski smotri. Tudi sodelujejo isti ljudje.

Pojav tega kulturnega tednika iz vrst ljudi, ki stoje blizu Budakovemu političnemu gibanju, beležimo kot kronisti.

Putrich: Deklica

(Z razstave Kregar-Putrich v Salonu Obersnel)

»Svetnica« iz Abesinije

V Masavi (v Eritreji) je umrla jasnovidka Alija el Morgani, ki jo ves islamski svet v italijanski Vzhodni Afriki časti kot svetnico in ki so jo pokopali ko kako kraljico.

»Ti si bila med našega življenja. Zatekali smo se k tebi, da bi srkali modrost. Izrekla si je eno besedo in sonce se je zalesketalo na nebu naših duš...« V slehernem mestu, v vsaki vasi v Eritreji tožijo posebne objokovalke s takimi in enakimi besedami krog mošej, ki veljajo mrtvi šerifinji Aliji el Morgani, »masavski svetnici«, ki so jo nedavno pokopali s kraljevskimi častmi.

Alija el Morgani je bila hči največjega abesinskega »svetnika«, Saída Mohameda Hašina el Morganija, ki je veljal kot pravi potomec Mohameda. V nepregledni procesiji, z zastavami in s petjem izrekov iz korana so nesli mrtvo svetnico od Kerena do Asmara in od tod v Masavo in ves čas so se nosilci izmenjavali. Bila je velika čast, kdor je smel vsaj malo nesti posmrtno ostanke rajnice in ljudje so se kar trgali za to čast.

Kdor pozna mnenje mohamedancev o ženskah, se bo začudil, kako je to mogoče, da častijo žensko kot svetnico! Marsikateri mohamedanskega učenjaka in teologa so v italijanski Vzhodni Afriki vprašali: »Ali more kaka ženska po zapovedih korana opravljati kako duhovsko službo, razlagati koran in sploh — biti vodnik v duhovnem življenju?« Nato so vsi zmeraj odgovorili: »Pri Aliji el Morgani pa to ljudstvo zahteva!« To je pač edinstvena razlaga.

Masavska svetnica se je bila kot mlada deklica omožila. Da bi pa mogla živeti v popolni čistosti mišljenja in delovanja, se je dala kmalu ločiti in se je vrnila v svoj očetovski dom. Tu je imela svoje slavne pridige za ljudstvo.

Rajnice je bila naklonjena Italiji. Večkrat je potovala v Italijo in je govorila z Mussolinijem. Zato je šel za njenim pogrebom tudi zastopnik abesinskega podkralja v svoji slavnosti uniformi.

Najmanjši čevlji sveta - Samo dva milimetra so dolgi

Iz Hamburga poročajo: Delavnica 70 letnega hamburškega čevlarja Ludwiga je kakor pravišnja dežela. V tej sobi ima mojster le obutev za tako majhne človečke, kakršnih sploh ni na svetu. Čevljički, ki so dolgi največ po 10 milimetrov, so videti tu. Zatorej pa temu mojstru ni treba biti

Profesor Georges Portman, znani strokovnjak za boleznj v vrstu, nosu in ušesih, je bil imenovan za generalnega tajnika za informacijo, tisk in cenzuro. v Vichyju.

v usnjenem predpasniku, treba mu tudi ni drete, ne strgulje in ne knefte. Večidel je vse njegovo orodje le povečevalno steklo in mnogo majhnih pinet. Mojster je v zadnjih petih letih izdelal krog 300 parov teh najmanjših čevljev, in sicer ženskih čevljev, copat, plesnih šolčkov in otroških čevljičkov. Najmanjši par teh miniaturnih čevljev meri *cela dva milimetra!* To je pač najmanjši par čevljev na svetu. A pri tem so ti majceni čevljičci narejeni popolnoma natančno in po vseh predpisih. Na njih vidiš vse — seveda s povečevalnim steklom — tako podplate, pete, šive in vse druge podrobnosti.

Mojster Ludwig pač ne izgotavlja teh čevljičkov, da bi jih prodajal, ampak v svojo zabavo, ker je pač ljubitelj teh igralk in ga veseli, ko pridejo ljudje v njegov muzej in obdudujejo njegove umetno-obrtne izdelke.

ŠPORT

Naša vojaška reprezentanca je odpotovala v Cortino

Včeraj dopoldne se je s tržaškimi brzovlakom odpeljala v Cortino d'Ampezzo naša vojaška reprezentanca, ki bo nastopila na svetovnih smučarskih tekmah. Vodstvo naše vojaške ekipe je v rokah generalštabnega polkovnika in poveljnika II. planinskega polka Milenkovića Stojadina, generalštabnega majorja Bjelaja Slavka in pabotnega kapetana II. razr. Rupnika. Tekmovalno ekipo tvorijo naslednji vojaki-smučarji: poročnik Švigel Jože, narednik Brumec Martin, kaplar Knific Jože in redov Majnarić Miha iz Delnic; v rezervi pa so: poročnik Krajc Emil, narednik Jazbec Ladislav in redov Pogačnik Tone. Z moštvo je odpotoval tudi naš znani olimpijec Smolej, ki ga je ves čas treniral na Pokljuki, in na Hubert Heim, ki gre zraven kot vojaški zdravnik.

In tudi naši skakači tekmujejo na svetovnih tekmah

Kakor znano, se naši zimski športniki niso pojavili za letošnje evetovne smučarske tekme v Cortini d'Ampezzo, ker jugoslov. zimskošportna zveza ni dobila za to potrebnih denarnih sredstev. Ker pa je prireditelju veliko na tem, da sodeluje pri letošnjih svetovnih smučarskih tekmah tudi naša država, se je telefonično obrnil na našo vrhovno smučarsko organizacijo s prošnjo, da sodelujejo tudi naši tekmovalci, za katere prevzame vse stroške prireditelj sam. Zveza je z ozirom na kratko dobo, ki jo je imela na razpolago (odpotovali je bilo treba včeraj dopoldne), sklenila, da odpotuje samo tri skakače, ker drugi niso imeli potrebnega treninga. Zato bodo tekmovali na letošnjih svetovnih smučarskih tekmah naši tekmovalci: Novšak, Pribošek in Klančnik, ki bodo nastopili pri smučarskih skokih. Smolej, ki je itak odpotoval z vojaško ekipo, bo pa nastopil v teku na 50 km, in najbrže tudi Knific ter Pogačnik, ker bosta imela že za seboj vojaške tekme ter ju tek na 50 km ne bo mogel pravi nič ovirati pri sodelovanju v naši vojaški ekipi. Naš znani alpski tekmovalci Hubert Heim pa bo tekmoval v alpski kombinaciji, v smuku in slalomu.

Želimo naši okrnjeni reprezentanci veliko uspeha. Če bodo naši fantje dosegli še tako neznaten uspeh, bo to prav za prav velik uspeh, kajti naši zaradi pomanjkanja denarnih sredstev nimajo letos za seboj nobenega treninga. Smo res radovedni, kako se bodo ob takih razmerah odrezali v tako hudi svetovni konkurenci, kajti večina narodov trešira že 14 dni v Cortini d'Ampezzo.

Državno prvenstvo v hokeju

Spet bomo v soboto in nedeljo gledali v Ljubljani drž. prvenstvo v hokeju. Prvaki vseh treh zvez oziroma drsalnih zvez srbske, hrvatske in slovenske, se bodo pomerili za naslov državnega prvaka. Finalist prvega je SK Palič iz Subotice, drugega V.S.D. iz Varaždina in tretji naša Ilirija, ki nas je zastopala že kot reprezentanca Jugoslavije ip kot klub sam na različnih mednarodnih srečanjih. Oba prvoinenovana kluba sta letos pokazala izreden napredek. Palič ima soliden material, ki zelo dobro obvlada drsanje. Varaždinci pa tudi niso meni nič, tebi nič, če so letos kar po vrsti odpravili svoje konkurente s precej lepimi rezultati, med njimi še celo favorita hrvatskega prvenstva, Haška. Pozna se jim, da jih je lansko leto 14 dni imel v rokah naš ilirijanski hokejist, ker so ogromno napredovali. Nekaj varaždinskih igralcev je že zdaj v Ljubljani in trenirajo na drsalšču. Prav samozvestni so in pravijo, da ne bo kar tako gladko šlo z njimi. Tudi Palič sedi na lavorici rezultata 2:3 pred dvema tednoma z Ilirijo. Ilirija pa samo molči in oboje težko pričakujejo...

Naj jih naše občinstvo pride bodrit!

Vstopnice so po 5 din za člane in dijake, po 10 za ostale, sedeži pa po 15 din. Tekmovalci ostalih sekcij kot navadno. Spored in nasprotnike bomo še objavili. Tekme bodo v soboto ob 19, v nedeljo pa ob 10 in 15.

I. izlet slov. smučarjev v Celju od 7. do 9. februarja

Ker je bila Slovenska zimsko športna zveza zaradi neugodnih snežnih razmer prisiljena vse prireditve v Celju odgoditi na nedoločen čas, odnosno počakati ugodnejših snežnih prilik, sporoča, da bo »I. izlet slovenskih smučarjev v Celju« v dneh od 7.—9. februarja 1941., v istem obsegu in z istim programom, kakor je bil razpisan.

Vse vozne olajšave za udeležence in ugodnosti za tekmovalce ostanéjo iste. Klubi, ki so prijave svojih tekmovalcev že poslali, naj javijo eventualne spremembe. Kdor prijavi še ni poslal, naj to izvrši čim prej. Doslej je prijavljenih že nad 500 tekmovalcev in pričakujemo, da se bo to število dvignilo nad 700.

Opozarjamo, da si mora vsak udeleženec navaditi izletni znak.

Obenem sporočamo, da se morajo vse prireditve, ki so bile po zimskošportnem koledarju določene za 8. in 9. februar, preložiti na prihodnjo nedeljo t. j. 14. ali 15. februarja, ker morajo biti dnevi od 7. do 9. februarja prosti vseh drugih prireditev.

Drevi ob 19 sijajna revija na ledu Drugi nastop Fritzi Gillardove v okviru produkcije drsalcev SK Ilirije

3000 navdušenih gledalcev na tribunah ob sijajno razsvetljeni areni drsalšču SK Ilirije — to je bil pred 14 dnevi zares imponanten okvir za prvo gotovanje mojstra Schäferja in njegove dražestne partnerke Fritzi Gillardove v Ljubljani. Današnja revija lahko nazvile odsotnosti prvaka Schäferja imenujemo reprizo onega večera. Vnovič vzbuja zanimanje in radovednost nastop Gillardove in nobenega dvoma ni, da bo njena drsalna umetnost in elegantna akrobatika vnovič osvojila gledalce. Povsod, kjer je nastopala, je žela nenavadne uspehe, v Angliji in v pariškem Palais de Sports prav tako kakor na velikih nemških drsalščih. Drevi bo izvajala med drugim tudi eno ali dve velikomestni revijski točki.

Naše domače drsalce in drsalci so se pred 14 dnevi pokazali popolnoma na višini prireditve in v tem večji meri lahko pričakujemo to od njih za današnjo revijo. Medtem so zopet izpolnili svoje znanje in dokazali svojo kvaliteto pred strogo zagrebško publiko. Današnji spored bo deloma športen, deloma revijski, v obeh delih bodo izvajali glavne točke poleg Gillardove seveda Silva Palmetova, trojica Thuma, Biber, Betetto in para Palmetova-Biber in Sernečeva-dr. Schwab.

SK Ilirija opozarja občinstvo, da se bo današnja revija pričela točno ob 19. Trajala bo približno eno uro. Postavljene bodo zopet tribune. Predprodaja vstopnic se bo vršila do 18 na drsalšču, pri blagajni kavarne »Evropa« in v trgovini Gorec. Na razpolago so tudi numerirani sedeži. Da ne bo gneče pri večernih blagajnah in pri vstopu, naj občinstvo nabavi karte čim več v predprodaji. Treba se je seveda toploti obuti in vzeti s seboj, zlasti za sedeže, odejo. Znižane vstopnice za aktivne člane športnih sekcij se bodo izdajale le od 18.—18.30 pri blagajni kavarne »Evropa«.

ZFO

Smuške tekme radovljiškega okrožja

Na Svečnico bo imelo v Kropi radovljiško okrožje smuške tekme v klasični kombinaciji. Tekme se prične ob 9 zjutraj in bo dopoldne tek članov na 12 km in mladcev na 5 km. Popoldne bodo skoki za kombinacijo in posamezni skoki.

Gorenjska podzveza naznanja vsem okrožjem in odsekom, da se bodo naračajski sveti, sklicani za nedeljo, vršili kasneje. Čas bomo naznanili v okrožnici.

CELJE

† Sebastijan Selišek

Včeraj ponoči je umrl v Prešernovi ulici v visoki starosti 92 let celjski krojaški mojster g. Sebastijan Selišek, oče bančnega ravatelja g. Leopolda Seliška. Pokojnik se je rodil 19. jan. 1849 v Zetalah pri Rogatcu kot kmečki sin. Že v mladosti je kazal posebno veselje za krojaški poklic, katerega se je tudi prijel. Po več letih vojaške službe, kjer je bil vojaški krojač, je odprl v Celju svoj lokal, ga kmalu razširil in zaslovel daleč na okoli kot eden najboljših celjskih krojačev. Čez nekaj let je po pridnem in vzornem delu odprl tudi konfekcijsko trgovino. Pred 13 leti mu je umrla druga žena. Zadnjih 30 let se je posvetil z vso ljubeznijo vinogradništvu. Kljub starosti je bil še vedno dobre volje in ljubezniv.

Pokojni Sebastijan je bil tudi velik podpornik cerkve. Njegovo smrt so prvi naznanili včeraj zvonovi v Marijini cerkvi, ki jih je on kupil. S tem si je pokojni postavil najlepši spomenik. Pogreb bo v soboto, 1. februarja, ob 3 popoldne iz Prešernove ulice 18 na okoliško pokopališče. Naj v miru počiva! Zaljučim naše iskreno sožalje!

c Zadnja pot ge. Neže Lončarjeve. Ob lepem številu Sentičarčanov so pokopali v St. Jurju ob Taboru Lončarjevo mamo Nežo. Marsikatero oko se je orosilo med tolažilnim govorom g. župnika Pečnaka ob grobu. V 85. pomlad stopajoči mož, ki je še vedno čil, je izgubil svojo drago ženo, otroci pa skrbno mamo. Pred leti je pokojna še v skromnosti obhajala novomašno slovesnost svojega sina, ki je sedaj vodja Dijaškega konvikta sv. Cirila in Metoda v Celju, lani pa je v svoji skromnosti na pristanek moža odklonila slovesno praznovanje zlate poroke. Naj pokojna v miru počiva!

c Delo Pomladka Rdečega križa v Celju. Pomladek RK na drž. dvorazredni trgovski šoli v Celju je z nabiralo akcijo za zimsko pomoč nabral 13.480 din. Znesek je uporabil za obdaritev siro-

mašnih učencev in učen z obleko, perilom in obutvijo. Delno hrano bo do konca šolskega leta prejelo 7 učenk in 3 učenci. Pomladek RK se s tem najlepše zahvaljuje vsem darovalcem, ki so s svojimi prispevki pripomogli k lažšanju gnotnih razmer ter vsem nabiralcem, zlasti ge. Marinčkovi, soprogu ravnatelja trgovske šole.

c Legija koroških borcev, krajevna organizacija v Celju, vabi svoje člane na redni občni zbor, ki bo dne 9. febr. ob 9 popoldne v hotelu Evropa. Člani naj o tem obveste drug drugega!

c Otvoritev umetniške razstave članov kluba Neodvisnih bo na svečnico, 2. febr. ob 11 v mali dvorani celjskega doma. Razstava bo odprta do nedelje, 16. februarja.

c Večerne tečaje za mojstrske izpite priredi poslovavnica za pospeševanje obrti pri zbornici za TOI Celje. Prijave sprejema pisarna poslovavnice v Obrtnem domu do vstetega 8. februarja. Tam se dobe tudi vsa navodila.

c Lastnike motornih vozil, biciklov in fajakarskih voz opozarjamo, da poteče rok za prijavo teh vozil 31. jan. Vsak naj prijavi svoje vozilo pri pristojnem okrajnem načelnstvu, odnosno predstojništvu policije!

Podprite Zimsko pomoč!

V okviru akcije za zimsko pomoč bo na področju celjske mestne občine teden zimske pomoči v času od 2. do vključno 9. febr. V tem tednu bosta celjski kino-podjetji Union in Dom poleg rednih vstopnic prodajali še vstopnice po 1 din, ki gre v korist zimske pomoči. Apeliramo na celjsko meščanstvo, da v tem času ne odklanja teh vstopnic v prid zimske pomoči. Uverjen sem, da bo celjsko meščanstvo pokazalo popolno razumevanje proti nepreskrbljenim materam in otrokom, ki s skrbjo in v pomanjkanju preživljajo današnje težke čase. — Dr. Voršič.

Trbovlje

Brezposelnim rudarjem sporoča rudarsko glavarstvo, naj ne hodijo v Ljubljano iskat podpore, ampak se naj obnejo v vsakem slučaju na Krajevno bratovsko skladnico, kjer bodo dobili vso podporo, v kolikor so upravičeni.

Umrli je znana gostilničarka Fritz Antonija v Trbovljah ob Novi cesti. Kako je bila priljubljena, je pričala velika udeležba pri pogrebu. Blaga pokojnica naj počiva v miru, težko prizadetim sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje!

Za prehrano prebivalstva se je tudi pri naši občini ustanovil občinski preskrbovalni urad, da bo skrbel za najnujnejše življenske potrebščine. Denar za nakup živeža bo dala na razpolago občina. Po pravilniku sme delati preskrbovalni urad z 2% dobičkom za slučaj, če bi imel kje tudi zgubo, za katero tudi jamči občina. Svoje račune mora dati ob letu na vpogled občini, tudi osebe za preskrbovalni urad nastavi občina. Sicer je tudi predsednik tega odbora župan, večina članov pa iz občinskega odbora. Najožja zveza je med obema. Želimo, da bi ne posloval preveč birokratično, ampak bolj upoštevaj življenske razmere in potrebe, zaradi katerih je ravno bil ustanovljen.

Pelitelnic prosvetnega dela bo obhajal prihodnja nedelja prosvetni odev pri Sv. Katarini nad Trbovljami z akademijo, ki bo pokazala kaj vse se da doseči tudi z malimi sredstvi. Vztrajni in pridni fantje in dekleta, navezani bolj sami nase zasluzijo pozornost in pohvalo. Na akademiji bo govoril ustanovitelj odeva, č. g. kaplan Korban iz Celja.

Gospodarsko predavanje o prehrani naših krajev bo imel na prošnjo tuk. JRZ na svečnico ob 9. uri v Društvenem domu g. predsednik Prevoda g. Snoj.

Sv. Jedert nad Laškim

Delavec Jože Čeperlin v Gornji Rečici ni živel v pomanjkanju. Bil je delu primerno plačan žagar na Meterčevi žagi, varčen, in je še posojal denar drugim. Tudi ni umrl zaradi izčrpanosti in mraza, ampak, kakor je mrlški pregled ugotovil, zadet od kapi, saj je bil po eni strani ves višnjev. — Pri Sv. Jederti so pokopali še 69 letnega Matija Hedla, rudarja v p., ki je imel že zmlada naročene samo dobre krajske liste ter je od svojih prihrankov rad daroval za dobre namene. — V večnost je šla za svojimi šestimi otroki in svojim možem tudi bogoljubna 74 letna Frančiška Kolenc iz Belovega. — Večna luč jim sveti!

Kranj

Te dni praznuje v krogu svoje družine 60 letnico ugledni kranjski trgovec Koki Matija. L. 1881 je v preprosti kmečki hiši zagledal luč sveta v Veliki Nedelji. V zgodnji mladosti je moral oditi z doma. Njegova življenjska pot ni bila posuta s cvetjem. Posvetil se je trgovskemu poslu in je že l. 1902 prišel v Kranj. Tu je našel tudi svojo življenjsko družico gospo Marijo. Naš jubilar je povsod priljubljen. Trgovski stan mu izkazuje zaupanje v svojem združenju, povsod je upoštevan njegov trezen in razsoden razum. V javnosti ni nikdar silil v ospredje, vendar je bil vedno naš zvesti priatelj. Ko s prožnim in živahnim korakom prihaja med nas in z nezmanjšano pridnostjo opravlja svoje posle od zgodnjega jutra

Nemška in italijanska letala v neki bojni luk. V lepi slogi so tu pomešani nemški vojaki z italijanskimi.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(263) Naš junak se tako vozi dalje čez hribe in doline. Ni je zapreke, ki bi je njegov čudovit voziček ne prevozil, brez ceste, brez mostov. Počasi postane pokrajina bolj enolična.

264) Pelje se po neizmerni planjavi z visokimi gorami v ozadju. Ali se morda tamkaj končuje ta čudovita dežela? Med visokimi gorami v ozadju je ena, katere vrh se čudno blešči.

vinu in sklenil, da bo ostanek denarja in še nadaljne darove uporabil za one, ki imajo velike družine in nikakih dohodkov ter so zato potrebni večje podpore. Vsem občanom, ki so darovali za zimsko pomoč, se odbor zahvaljuje za razumevanje in pravi tudi one, ki doslej še niso nič darovali v ta namen.

»Pričarani ženine« je naslov igri, ki jo je v nedeljo 26. t. m. ob nabito polni dvorani v režiji g. Novaka prizrilo katoliško prosvetno društvo v Mokronogu. Čisti dobiček je društvo poklonilo za zimsko pomoč občini Mokronog. Društvo bo burko ponovilo 9. februarja 1941 in vabimo vse, ki se radi smejejo, da si jo ogledajo. Zeleti je le, da bi vladal v bodoče v dvorani zlasti med predstavo popoln mir, ki je v korist gledalcev samih, kar naj bi občinstvo upoštevalo. Priporočamo, da društvo postavi več rediteljev in da omisli predstave za otroke posebej.

Zastrupljeni kiti

Iz Kodanja poročajo: Danski ribiči so na vožnji na Grönlandsko našli na 400 poginulih kitov. Našli so tudi razbitine neke ladje. Po morju je plavalo neko olje, ki se je izkazalo kot mešanica petroleja in ribjega olja. Dozdeva se, da je kaka tankovska ladja s petrolejem zadela na kako mino in se je potopila. Petrolej, ki se je razlil iz ladje, se je razširil po morju in je zastrupil kite. Več kitovskih trupel je že razpadalo, druga so bila v ledu zamrzla in skoraj povsem ohranjena. Neopojljivo pa je, kako da je prišlo na razmeroma majhnem prostoru toliko kitov skupaj.

Povodenj v muzeju

Iz Lizbone poročajo: Na Portugalskem so zaradi južnega vremena in neviht vse reke močno narasle. Vse poročje reke Tajo je eno samo jezero. Blizu Abrantesa je več kot 15.000 hiš pod vodo in prebivalce je treba s čolni reševati s streh. Skoraj vse vasi so že več tednov spreminjene v otoke sredi velikanskih povodnj. Mnogo hiš se je podrlo in ljudje so bili ubiti po ruševinah ali pa so utonili. V Lizboni so bili poplavljeni muzejski prostori in pritičju, kjer je razstavljena sodobna umetnost. Nenehoma se iz vse države oglašajo klici na pomoč zaradi povodnj.

Petrolejske zaloge so zgorele

Iz Španjskega San Sebastiana poročajo: Blizu postaje Brincola se je nedavno pripetila huda železniška nesreča. Pri tovrstnem vlaku se je odklopilo 11 vagonov, od teh je bilo 5 petrolejskih tankov, ki so divje brzeli nazaj proti kraju Zumarraga. Železniški uslužbenci so skušali spraviti vagona na slepi tir, a vseh 5 petrolejskih tankov se je na ovinku iztirilo in zdrčalo po bregu nizdol. Tako se je 80 ton petroleja razlilo na cesto in se vnelo. Ogenj je zlasti ogrožal neko hišo, kjer stanuje 11 družin, a so vsi prej zbežali iz nje, preden se je hiša vnela in do tal pogorela. Vendar je nekaj drugih ljudi v plamenih umrlo.

Gangster med rastlinami

Imamo živali, ki so vegetarijanci ali rastlinojedi, a imamo tudi rastline, ki se preživljajo z živalmi in jim pravimo mesojede. Najbolj požrelna mesojedna cvetica je »Rosée de soleil« — sončna rosica. Kakor je nežno in ljubko njeno ime, tako je tudi njena barva prav lepa in rdeča in z njo privablja nase žuželke. Čim se kak metulj ali čebela ali muha usede na cvetico, izloči ta nežna sončna rosica neko lepljivo tekočino iz sebe in ujame neprevidno žuželko. Čim bolj se žuželka brani in otepa, tem bolj globoko se pogreza v cvetlično čašo in ne more več zbežati. Zda se cvetlični listi oklenejo ujete žuželke ko lovke in jo počasi zadušijo.

Gradnja katedrale

Iz Glasgova poročajo: Navzlic hudim vojnim neprilikam vendarle dalje zidajo katedralo v Obanu ob atlantski obali visoko zgoraj na severu Skotske. Pravkar gradijo zvonik, ki ga moči videti daleč čez morje. Gradbeni stroški za to cerkev bodo znesli 50.000 funtov šterlingov (krog 11 milijonov dinarjev).

Popravila starega samostana

Iz Prage poročajo: V Pragi je srednjeveški samostan, ki že razpada in kjer je živela in umrla blažena Neža Češka. Zdaj so začeli ta zgodovinski samostan popravljati in nadejajo se, da bodo med razvalinami našli tudi doslej izgubljeno truplo blažene.

Kamnitni križi na Portugalskem

Iz Lizbone poročajo: O priliki 800 letnice neodvisnosti Portugalske, postavljajo povsod po deželi posebne kamnitne križe. Sleherni tak križ slovesno posvetijo, kjer so navzočniki cerkveni in državni odposlanci. Mesto in vasi kar tekmujejo, da bo njih križ — cruzeiro da independencia — čim lepši, in listi obširno poročajo o vseh slovesnostih pri odkritju. Najvažnejši tozadevni križ so odkrili na gori Estrella, v višini 2000 metrov. Ta kraj so tudi izbrali za gradnjo narodne bazilike v čast Materi božji in je že vse pripravljeno, da se ta načrt uresniči.

Kar 15 vdov žaluje za enim in istim možem

Kairo ima mimo drugih senzacij, ki jih je povzročila ta vojna, še svojo posebno senzacijo. Nekoga lekarnarja je umorila njegova gospodinja. Morilko, ki si je prisvojila dragocenosti in denar svoje žrtve, so zaprli. Ta primer so objavili vsi listi. Določili so dan pogreba in ob grobu se je zbralo 15 žalujočih vdov, a katerimi se je bil ta Egiptčan zakonito poročil, ne da bi bila druga za drugo kaj vedele; prišlo je tudi 20 njegovih otrok.

Bontros Andracus Efendi — tako se je imenoval ta »junak«, je imel v Aleksandriji, v Asuanu, v Izmailiji, v Suezu, v Abukirju in še v 10 drugih mestih po eno svojo ženo in vsaka je mislila, da je njegova edina žena. Ko je sleherna teh žená brala, da je bil »njenc« mož umorjen, je sebe in svoje otroke oblekla v žalno obleko in odhitela v Kairo, kjer se je zgodila nesreča. Poltija, pri kateri so se vse izkazale s pravičnimi poročnimi listi in kjer je sleherna izjavila, da je ona edina prava žena, je temeljito preiskala to zadevo. Dognala je, da ima vsaka teh vdov prav. »Junaški« lekarnar se je bil zares 15 krat oženil, in sicer z vsako ženo v drugem mestu in vselej, je dobil bogato doto in je povsod imel svoj urejeni dom z gospodarstvom in otroki. S pretvezo, da podnebeje v Kairu ni zdravo za otroke in ženo, se je obsodil v to, da je sam prebival v tem mestu in vsaka dva meseca po enkrat je odšel na turnejo k svojim družinam. V Kairu je imel le gospodinjko, ki pa je bila hkrati njegova ožja prijateljica. Dote njegovih 15 žená so mu dale velikansko premoženje, a ko so po njegovi smrti pregledali njegove denarne zadeve, niso našli skoraj nobenega denarja več.

Začele so se tozadevne preiskave, pa brez uspeha, dokler ni neka stara hišnica iz predmestja v Kairu pojasnila to stvar. V časopisih je bila videla sliko umorjenca in je na policiji povedala, da ni bilo učenjaka, ki je imel svoj laboratorij v tisti

hiši, kjer je bila ona hišnica, že več tednov na spregled in da je ta učenjak istoveten z umorjenecem. Nato so dognali, da je bil lekarnar strasten alkimist in da je potrošil neznanske vsote denarja, da bi proizvajal dragoceno zlato in da bi iznašel kake nove dragocene kovine. Velikanska knjižnica z najrazličnejšimi in najdragocenejšimi tozadevnimi knjigami v vseh jezikih in o alkimistih in izpod peresa alkimistov, kakor tudi posebno sestavljen orjaški aparat so pojasnili, kam je šlo premoženje njegovih 15 žená. Vselej, kadar so njegovi poskusi zahtevali nove vsote denarja, se je odpeljal v kako mesto, ondí iz najboljših družbe poiskal bogato ženo in si ustanovil nov dom.

Sleherna od teh 15 vdov je smatrala sebe s svojimi otroki kot zakonito dedinjo. Sleherna od njih, tako se dozdeva, je živela s svojim »mnogostanskim možem« v najsrečnejšem zakonu. Nastala je velikanska pravda, ki naj odloči, čigavo boji lekarnarjevo premoženje, ki pa ni baš veliko. Skoroj da se dozdeva, ko da se bo vseh teh 15 vdov, od katerih je bila sleherna enako ljubljena in enako oslepčena, v skupni žalosti sporazumelo in odpustilo »preljubemu soprogu« in si pravično razdelilo zapuščino med seboj.

Praktična rešitev.

»Včeraj sem se vendar enkrat rešil teh sitnih upnikov. oče.«

»Prav si naredil. To je lepo od tebe. Sploh postajaš zadnje čase zelo razumen človek. Kako pa si zadevo uredil?«

»Vsem upnikom sem dal tvoj naslov.«

»Jaz sem med prvimi pevkami na svetu.«

»Toliko ste že stari?«

Dolž pri Stopičah

Pred božičnimi prazniki smo imeli na naši šoli božičnico, ki je prav lepo uspela. Ob tej priliki je bilo obdarovanih 59 najsiromašnejših otrok z blagom za perilo, obleke in z nogavicami. Da je božičnica tako lepo uspela, je zaslug naslednjih dobrotnikov, ki so nam prišli na pomoč: kr. ban. uprava v Ljubljani 900 din v blagu, g. Weble Demetriji 50 din, g. Kos Vinko 100 din, g. A. Pauser 100 din, g. Ogrišek 30 din, g. Val. Vrhovnik 60 din, drogerija »Krika« 50 din, g. Barborič 22 parov nogavic — vsi iz novega mesta; g. dr. Kulovec Franc 100 din, tovarna »Motvoz« Grosuplje 100 din, g. Smolič Jože, veroučitelj 50 din, dravski odbor RK 50 din, Bata, Borovo 50 din, Vzajemna zavarovalnica 100 din, občina Šmihel-Stopiče 100 din, krajevni šol. odbor na Dolžu 300 din, tovarna »Metka« Celje 200 din, g. Turk Franc, trgovec na Dolžu, 1 par nogavic. — Vsem dobrotnikom prav iskrena hvala za njihov velikodušni odziv, ostale, katerim smo tudi poslali prošnje, pa vljudno prosimo za njihov cenjeni odziv, in sicer za našo šolsko kuhinjo, v kateri dobiva dnevno 50 otrok skodelico mleka in kos kruha. Želimo, da bi nam vsi ostali zvesti in nam vedno pomagali, kadar jih bomo prosili. — Za šolsko kuhinjo so darovali: kr. ban. uprava 1300 din, g. Pleničar 20 din, g. Sonc 10 din, g. dr. Marjan Polensek 10 din, ga Rifelj 5 din, g. Barborič 50 din, g. notar Marinič 30 din, g. dr. Globevnik 50 din, g. dr. Gros 20 din, g. Agnitch 20 din, ga. Turk 30 din, in gđc. Mohorčič 4 din. Vsi iz Novega mesta. Otroci pa so nabrali v vaseh Dolž, Vrhe, Igljenik, Cerovec, Pušče, Zajčev vrh in Pangrčgrm žita in fižola v skupni vrednosti 250 din. — Vsem darovalcem prav iskrena hvala in prosimo ponovno za pomoč. — Šolsko upraviteljstvo.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

Zahvala

za vse izraze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob smrti predragega

Ivana Klemenca

vrtnarja in posestnika v Dolu

Predvsem se pa zahvaljujemo č. domači duhovščini, deputaciji ljubljanskih vrtnarjev, njegovim stanovskim tovarišem, rodbini Hudovernig, skratka vsem, ki so v kljub velikim materialnim žrtvam spremili pokojnika na njegovi zadnji poti in na ta način dokazali, kako znajo ceniti pošteno delo. Vsem skupaj, posebno pa darovalcem krasnih vencev Bog plačaj!

Dol pri Ljubljani, dne 31. januarja 1941.

Dr. Josip in dr. Marija Klemenc ter ostalo sorodstvo

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; tenitovanjski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Natakarica
trgov. izobražena, išče službo v boljši hiši. Ponudbe pod: »Pridna in poštena« št. 1078 v upr. »Slovenca«.

Absolventka

meščanske šole, iz trgovske hiše, se želi izučiti v večji trgovini mešanega blaga. Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod »Trgovina« 1046.

Uradnica

vešča pisarniških del, z večletno prakso, išče primerno službo, gre tudi za blagajničarko. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Postena« 969.

Službo dobe

Pošteno služkinjo
ki zna tudi kuhati, sprejem. - V. Smode, Maribor, Pobrežje, Aleksandrova 90.

Potnika sprejemem,

po možnosti verziranega v čevljarški stroki. Nastop takoj. — Predstaviti se osebno. Prešern, tovarna čevljev, Kranj.

Vajenci

17-letni fant
bi se rad izučil kovaške ali k. učavničarske obrti. Nekaj oskrbe plača sam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1312.

Denar

Posojila
dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. — Višje obrestujemo po 5%. — Vsi varčevalci brezplačno zavarovani. — Zadruga »Moj dom« Ljubljana, Dvorčakova št. 8. Isčemo poverjenike!

SOBE

ODDAJO:
Sostanovalko
k osmošolki sprejem na stanovanje. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1401.

Kupimo

VSakovrstno ZLATO SREBRO PLATINO BRILJANTE
SMARAGDE SAFIRJE RUBINE BISERE I.T.D. STARIŠNE NAKITE TER UMETNINE PO NAJVIŠJIM CENAM STARA TVRDKA
JOS. EBERLE
LJUBLJANA - TYRŠEVA 2
HOTEL SLOH

Prodamo

Sveža jajca in cvetje
vedno na zalogi po najnižjih cenah pri Baloh - Kolodvorska ulica 18 — telefon 39-36.

Premog

koks, drva nudi I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva št. 1
telefon 20-59
Postrežba brezhibna

Posrestva

»REALITETA«
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani. Prešernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-20.

Velika hiša

dvonadstropna, v mestu Celju, naprodaj. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Dvonadstropna hiša« št. 1277.

Citajte in širite »Slovenca«!

Sejem Rajha v Leipzigu

se vrši spomladi 1941. od 2. do 7. marca

60% popusta na nemških državnih železnicah.

25% popusta na jugoslovanskih drž. železnicah.

Nemški vizum se podeli brezplačno. Prijave naj se izvrše čimprej, najpozneje do 5. II. 1941 pri pristojnem častnem zastopniku.

V Ljubljani: Ing. G. Tönnies, Tyrševa 33, telefon 27-62;

V Mariboru: Jos. Bezjak, Gosposka 25, telefon 25-97;

V Beogradu: Zvanični biro sajma rajha u Lajpcigu, Knez Mihajlova 33.

»SLOVENE«, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

V globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je naša srčno ljubljena žena, mati, babica, prababica, teta, tašča in svakinja, gospa

Marija Sever roj. Oblak

babica in žena hišnega posestnika na Viču

previdena s tolažili svete vere, po daljšem bolehanju, v starosti 80 let, Bogu vdano umrla.

Pogreb nepozabne rajnice bo v soboto, dne 1. februarja 1941 ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, Vič št. 104.

Vič-Ljubljana, dne 30. januarja 1941.

Zalujoči: Ivan, soprog; Anton, Alojzij, sinova; Marija, Ivanka, Anica por. Komel, hčere — in ostalo sorodstvo

Umrli nam je naša ljubljena mama, gospa

Frančiška Božič roj. Ovsenar

vdova po poštnem poduradniku

Pogreb bo v petek, dne 31. januarja ob 4 popoldne z žal. kapele sv. Andreja k Sv. Križu Ljubljana, dne 30. januarja 1941

Zalujoči

V starosti 92 let je danes ponoči za vedno zatisnil svoje trudne oči naš ljubljani oče, tast itd., gospod

Sebastjan Selišek

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 1. februarja 1941 ob treh popoldne iz hiše žalosti, Prešernova ulica 18, na okoliško pokopališče.

Maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 3. februarja 1941 ob sedmih zjutraj v župni cerkvi v Celju.

Celje-Dunaj, dne 30. januarja 1941.

Leopold, bančni ravnatelj, sin; Marica roj. Gajšek, sinaha; dr. Maks Böhm, dvorni svetnik v p., zet — in ostalo sorodstvo

Edgar Wallace:

25

Zagonetna grofica

(Roman iz londonskega življenja.)

Spustil je njeno roko in jo pogledal. »Starec sem in ne bom več dolgo živel. Izgubil sem vso vero, ki sem jo čutil napram ljudem... Ali ste po krivem trpeli dvajset let v ječi? Obstal je za hip. »Ste bili obsojeni po pravici ali po krivem?«

»Po krivem!« odvrne ona in mu pogleda brez bojazni naravnost v oči. »Govorim vam čisto resnico. Oddšla sem bila iz hiše, da bi si poiskala kakšno zaposlitev, a ko sem se vrnila, so me zgrabili in zaprli.«

»Kdo pa je bil vaš mož in kje je bil ta čas?« »Bil je mrtev!« reče ona prostodušno. »Takrat niti sama nisem vedela tega, šele pozneje sem izvedela. Ali mi verujete?«

Direktor pritrli brez besede.

»Vi ste z menoj vedno tako dobro postopali,« reče Mrs. Pinder, »in zelo bi mi bilo v veselje, če bi se vam mogla oddolžiti za vašo dobroto.«

»No, to pa lahko napravite!« odgovori ravnatelj s smehom na ustnicah. »Ko se boste zopet vrnili med ljudi in srečali ženske, ki vam bodo svetovale, da si pobarvate lase črno... potem jih, prosim, pobarvajte.«

Bil je vesel, da se mu je posrečilo, spraviti jo v smeh.

»Zdaj pa pojdite, ker boste večerjali z menoj in z mojo ženo. To bo edino veselje, ki ga bom užil, odkar živim med temi zidovi.«

Pet minut po deseti uri se je ustavil majhen, eleganten avto pred vrati Telsburyja. Šofer izstopi in pozvoji. Vrata pogleda skozi premično okence in vpraša, kaj želi.

»Prišel sem po gospo Pinder!« »Dobro bi bilo, če bi šli noter in sami govorili z direktorjem.«

»Rajši bom ostal tukaj!«

Šofer si prižge cigareto in se začne sprehatjati gor in dol, da bi mu ne bilo dolg čas; a ni mu bilo treba dolgo čakati. Nekaj minut pozneje se odpro mala vrata in neka ženska stopi skozi nj.

»Ali ste vi Mrs. Pinder?« vpraša šofer tiho, skoraj šepetaje.

»Da, jaz sem.«

»Dajte mi svojo prtljago.«

Odprl je vrata avtomobila, postavil mali kovček na sedež in ji pomagal pri vstopanju. Potem tudi sam sede na svoje mesto, zapre oboja vrata in odpelje proti Londonu. Iz sence kazničničnih vrat je motril direktor njun odhod, nato pa se je vrnil z vzdihom v svojo pisarno.

XIX.

Loisa Reddle ni bila ravno dobre volje, ko je mislila na povratek v Chester Square. Toda ni hotela prelomiti besede, ki jo je bila dala grofica, četudi je zdaj začela sovražiti to žensko. Ravno je o tem govorila z Lizy, ko sta stali pred vrati svojega stanovanja v Charlotte Streetu.

»Ostaniva rajši tukaj!« reče Lizy. »V nobenem primeru ne bova šli več nazaj. Selvina tako ne bova več videli... treba pa je tudi misliti na to, kar ti je povedal Mike.«

»Kar govori Mr. Dorn, do tega mi je zelo malo,« odvrne mirno Loisa. »Morava se vrniti, Lizy... Jaz sem ji to obljubila.«

Lizy se namrdne.

»Ah, kako si dolgočasna s to svojo častjo in držanjem besede... še glava me bo začela boleleti od tega! No, pa vsaj ne odidive takoj. Grofica ti je posebej dejala, da lahko izostaneš dalj časa in da lahko, če hočeš, greš tudi v gledališče. Zakaj torej tako hitiš?«

Loisa se je začela boriti sama s seboj.

»Ne, takoj se bova vrnili,« je rekla nazadnje odločno.

Pogledala je na drugo stran ulice, kjer je stal neki brezposelni naslonjen ob zid, a je takoj

videla, da to ne more biti Dorn. Komaj pa sta krenili v drugo ulico, se je premaknil tudi oni človek. Šel je za dekletoma, skrivaje se v senci hiš, in ko se je Loisa ozrla, je videla, da ju zasleduje.

»Kreniva na desno!« je rekla. »Mislim, da naju sledi.«

»Ne, boljše je, če ostaneva na glavni ulici,« reče Lizy. »Če že sledi najine korake, potem je boljše, če ostaneva tukaj.«

Šli sta po Oxford Streetu in prečkali ulico, a senca jima je sledila v primerni oddaljenosti.

»Ali bi poskusili z Regents Streetom?« je predlagala Lizy.

»Ko bova prehodili določen del poti, bova presekali ulico in spet prešli na drugo stran. Ako bo še naprej hodil po najinih stopinjah, potem bova vsaj zagotovo vedeli, da je vrgel oko na naju.«

Ko sta izvršili ta načrt, je bilo izven dvoma, da ju ta človek zasleduje. Zaradi tega sta stopili v neki avtobus, ki je vozil proti zapadu. A Loisa opazi, da je tudi oni človek stopil v neki avto, ki je začel spremljati avtobus.

»Ko bi zagotovo vedela, da je to Mike, bi se vrnila nazaj in mu jih že povedala,« se je jezila Lizy.

»Ne, to nikakor ni on,« jo je prepričevala Loisa. »Mr. Dorn ni tako velik, pa tudi ne tako okoren kakor tale.«

Izstopila sta iz avtobusa v bližini Victoria Streeta; in ko sta hitela po cesti dalje, sta opazili, da se je ustavil tudi avtomobil, iz katerega je izstopil njun zasledovalec. Niti enkrat ju ni poskušal prehiteti, pa tudi približal se jima ni.

Ko sta onidve opočasnili korake, je tudi on šel bolj počasi, ko pa sta pohiteli, je tudi on pospešil hojo.

Nenadoma zagleda Loisa pred seboj Mihaela Dorna. Stal je sredi pločnika, tako da sta se morali srečati z njim.

»Moram govoriti z vami, Miss Reddle...«

Menda se ne vračate k lady Moron?«

»Ravno tja grem,« reče Loisa mirno.

»Ne boste bli tja!« reče Dorn odločno. »Miss Reddle, jaz sem vam napravil toliko uslug, da bi želel, da tudi vi napravite nekaj zame.« Zdelo se je, da je v zadregi, kaj naj reče. »Imam osebnostni interes pri tem. Vem sicer, da vi ne marate zame... toda jaz vas vseeno ljubim.«

»Hvala lepa!« odreže ona kratko.

»Lahko ste tudi sarkastični... ne jezim se zaradi tega. A govorim vam čisto resnico. Spoštujem vas, kakor mora dostojen človek spoštovati dekle vašega značaja in vaše...«

»Lepote,« je pristavila Lizy, ki je poslušala ta razgovor z velikim zanimanjem.

»Vaše ljubkosti... to je prava beseda,« reče Dorn in s nasmehom. »In ravno zaradi tega, ker se osebno zanimam za vas in ker... ker vas ljubim... želim, da moji izrazi in moje besede niso takšne, da bi vas lahko prepirale; toda jaz se vedno zmedem pred damami... Na vsak način pa želim, da se vrnete v Charlotte Street.«

Loisa odkima.

»Nič vas ne skrbi, kam grem.«

»O, pa še kako me skrbi! Vrnite se, prosim, v svoje stanovanje v Charlotte Street.«

»Vkljub temu, ali ravno zato, ker ste mi to rekli, bom še nocoj ostala v hiši lady Moron. Jutri pa se bom z Miss Smith vrnila v Charlotte Street.«

»Ne, še danes se bosta obe vrnili tja!« reče tedaj Dorn skoraj osorno.

»Kaj hočete reči s tem?« vpraša Loisa hladno.

»Mislim ravno tisto, kar sem rekel. Nočem, da bi še eno samo noč prebili v oni strašni hiši. Dajte se že enkrat prepričati o tem, Miss Reddle,« je nadaljeval skoraj proseče. »Ne smete misliti, da je to kakšna moja kaprica ali da imam kakšne neosnovane pomisleke glede lady Moron ali njenega sira. Le to vas prosim, da nocoj ne hodite v Chester Square.«